

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNDE
KRİTİK KONULAR VE UYGULAMALAR:
BİLSEM ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammed Mustafa KIZILKAYA

İstanbul
Şubat-2021

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNDE KRİTİK
KONULAR VE UYGULAMALAR:
BİLSEM ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammed Mustafa KIZILKAYA

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Munirah M. ALABOUDİ

İstanbul
Şubat-2021

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Munirah M. ALABOUDİ

Üye Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Üye Dr. Öğr. Üyesi Esra TÖRE

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Özel Yetenekli Çocukların Eğitiminde Kritik Konular ve Uygulamalar: BİLSEM Örneği**” adlı çalışmamın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Muhammed Mustafa KIZILKAYA

ÖN SÖZ

Özel yetenekli çocukların eğitiminde kritik konular ve uygulamaların BİLSEM kurumundaki durumuna ilişkin nitel araştırma yöntemi ile yapılan araştırmadaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Munirah M. ALABOUDİ'ye, lisans ve yüksek lisans sürecimde derslerine katıldığım ve bana destek veren tüm hocalarıma, Bilim ve Sanat Merkezi kurumlarında yardımcı olan idari kadro ve öğretmenlerine, bu süreçte bana yardımcı olan iş arkadaşlarıma ve dostlarıma, yüksek lisans eğitimim boyunca bana hep destek veren değerli eşim Eslem'e, kıymetli kızım Süheyla'ya ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

Muhammed Mustafa KIZILKAYA

İstanbul-2021

ÖZET

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNDE KRİTİK KONULAR VE UYGULAMALAR: BİLSEM ÖRNEĞİ

Muhammed Mustafa KIZILKAYA

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Munirah M. ALABOUDİ

Şubat-2021, XIV+167 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; BİLSEM’de öğrenim gören özel yetenekli çocukların eğitimindeki kritik konular ve uygulamaların mevcut problemler çerçevesinde ortaya çıkarılması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin saptanmasıdır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu; 2019-2020 eğitim döneminde İstanbul ilindeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 9 okul yöneticisi ve 15 öğretmen olmak üzere 24 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada veriler uzman görüşü alınarak hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile BİLSEM kurumlarının İstanbul ili çalışanlarından seçilmiştir. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucundaki bulgular; materyal ve model geliştirme, kamu ve özel sektörlerle iş birliği, öğretmen yetiştirme, eğitim ve öğretimi engelleyen durumlar, BİLSEM tanıtımı şeklinde 5 ana tema altında oluşturulmuş, temalar ve alt temalar halinde sunulmuştur. Araştırma bulguları yorumlanarak sonuçlar ve öneriler tespit edilmiştir. Araştırmadaki katılımcılardan elde edilen sonuçlar incelendiğinde özel yetenekli öğrencilere yönelik tanılama çalışmalarının yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca özel yetenekli öğrenciler için sportif faaliyetler ve sosyal bilimlere yönelik çalışmalar hakkında bazı yetersizlikler tespit edilmiştir. Kurumlarda mülteci özel yetenekli öğrenciler olduğu görülmüş ve bu öğrencilere yönelik çalışmalar yapılabileceği anlaşılmıştır. Özel yetenekli çocukların lisansüstü seviyede eğitim alması gerekli görülmüştür. BİLSEM kurumlarının kamu, özel sektör ve üniversiteler ile iş birliğinin geliştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Bunlarla birlikte araştırmada; BİLSEM donanımı, tasarım ve beceri atölyeleri, proje çalışmaları, eğitimi engelleyen durumlar, hizmet içi eğitimler,

öğrencilerin devamsızlık durumları, yarışmalar, BİLSEM ve özel yeteneklilerin tanıtım durumlarına ilişkin sorunlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Eğitimi, Özel Yetenekli Çocuklar, Bilim ve Sanat Merkezi, BİLSEM

ABSTRACT

CRITICAL ISSUES AND APPLICATIONS IN THE EDUCATION OF SPECIALLY TALENTED CHILDREN: BİLSEM CASE

Muhammed Mustafa KIZILKAYA

Master, Educational Administration

Thesis Advisor: Asst. Prof. Munirah M. ALABOUDİ

February-2021, XIV+167 Pages

The purpose of this research is to investigate the critical issues and practices in the education of specially talented children studying at the Science and Art Centers (BİLSEM) as well as possible solution. Qualitative case study research design is implemented. The study includes 24 participants; 9 school administrators and 15 teachers, working at the Science and Art Centers in Istanbul during the 2019-2020 academic year. Data was collected by semi-structured interviews. Participants were selected from the Istanbul province employees of BİLSEM institutions by purposeful sampling method. The data obtained from the opinions of the participants were analyzed by content analysis method. Findings of the research; material and model development, cooperation with public and private sectors, teacher training, situations that prevent education and training, were formed under 5 main themes as the introduction of BİLSEM, and presented as themes and sub-themes. Examination of the results concluded that the diagnostic studies for special talented students were not sufficient. In addition, some inadequacies about sports activities and studies for social sciences for specially talented students were identified. It has been observed that there are refugee students with special talent in the institutions and it has been understood that further studies should be carried out for these students. It was deemed necessary for children with special talents to receive postgraduate education. Also, the collaboration of BİLSEM institutions with the public sector, private sector and universities should be developed. Problems related to BİLSEM equipment, design and skill workshops, project studies, situations that prevent education, in-service trainings, absenteeism, competitions, promotion situations of BİLSEM and special talent have been identified and possible solutions were presented.

Key Words: Talented Education, Gifted Children, Science and Art Center, BİLSEM

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	4
1.2. Amaç	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	7
İKİNCİ BÖLÜM	8
ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ	8
2.1. Özel Yetenekliler Kavramı.....	8
2.2. Zeka Kavramı	9
2.3. Zeka Kuramları.....	9
2.3.1. Üç Halka Kuramı: J. Renzulli.....	9
2.3.2. Beşgen Kuramı: Stenberg ve Zhang	10
2.3.3. Yıldız Modeli: A. Tannenbaum	11
2.3.4. Genel Yetenek ve Özel Beceriler: F. Gagne.....	12
2.3.5. Çoklu Zeka Kuramı: H. Gardner	12
2.4. Özel Yetenekli Çocukların Özellikleri	13
2.4.1. Erken Çocukluk Dönemi Özellikleri	14
2.4.2. Fiziksel Özellikleri.....	15

2.4.3. Zihinsel Özellikleri	16
2.4.4. Sosyal Özellikleri.....	16
2.4.5. Akademik Özellikleri.....	17
2.4.6. Hayatlarını Olumsuz Etkileyen Özellikleri	18
2.5. Özel Yetenekli Çocukların Tanınması ve Belirlenmesi	19
2.5.1. Test Teknikleri.....	20
2.5.1.1. Zeka Testleri.....	20
2.5.2. Test Dışı Teknikler	24
2.5.2.1. Öğretmenlerin Aday Göstermesi.....	24
2.5.2.2. Ailenin Aday Göstermesi	24
2.5.2.3. Arkadaş Aday Göstermesi.....	25
2.5.2.4. Bireyin Kendini Aday Göstermesi	25
2.5.2.5. Uzman Gözlemi	26
2.5.2.6. APOGEE Projesi: Susanne Richert.....	26
2.5.2.7. Beceri Havuzu Tanımlama Planı: J. Renzulli	26
2.6. Özel Yetenekli Çocukların Eğitim Modelleri	27
2.6.1. Hızlandırma	27
2.6.1.1. Okula Erken Başlama.....	28
2.6.1.2. Sınıf Atlama	28
2.6.1.3. Ders Atlama	28
2.6.1.4. Üniversite Kredisi Almak	29
2.6.1.5. Üniversiteye Erken Başlamak	29
2.6.2. Gruplama	30
2.6.2.1. Okul İçinde Okul.....	30
2.6.2.2. Özel Sınıflar	30
2.6.2.3. Özel Okullar	31
2.6.2.4. Küme Grupları	31
2.6.3. Zenginleştirme	31
2.6.3.1. Okul Projeleri	32
2.6.3.2. Alan Gezileri	32
2.6.3.3. Yaz ve Haftasonu Okulları.....	33
2.6.3.4. Mentörlük.....	33
2.7. Dünyada Özel Yeteneklilerin Eğitimi	34
2.7.1. Amerika Birleşik Devletleri.....	34

2.7.2. Rusya	35
2.7.3. Azerbaycan	36
2.7.4. İngiltere.....	36
2.7.5. Almanya.....	37
2.7.6. Çin.....	37
2.7.7. İsrail	38
2.8. Türkiye’de Özel Yeteneklilerin Eğitimi.....	38
2.8.1. Cumhuriyet’in İlanı Öncesi Özel Yeteneklilerin Eğitimi.....	39
2.8.1.1. Enderun Mektebi.....	39
2.8.2. Cumhuriyet’in İlanı Sonrası Özel Yeteneklilerin Eğitimi	42
2.8.2.1. 5245 ve 6660 Sayılı Kanunlar.....	42
2.8.2.2. Özel Sınıf ve Türdeş Kümeler Uygulaması	42
2.8.2.3. Fen Liseleri.....	43
2.8.2.4. Anadolu Liseleri.....	43
2.8.2.5. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri	44
2.8.2.6. Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu.....	44
2.8.2.7. TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi.....	45
2.8.2.8. İTÜ ETA Vakfı Doğa Koleji	46
2.8.2.9. Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (ÜYEP)	46
2.8.2.10. Sivil Toplum Kuruluşları ve Diğerleri	48
2.9. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)	52
2.9.1. BİLSEM’in Tarihi	52
2.9.2. BİLSEM Uygulaması	52
2.9.3. BİLSEM’in Amaçları	53
2.9.4. BİLSEM’in İlkeleri.....	54
2.9.5. BİLSEM’de Özel Yetenekli Bireylerin Tanılanması	55
2.9.6. BİLSEM’de Eğitim Etkinlikleri ve Programları.....	55
2.9.6.1. Uyum Programı.....	55
2.9.6.2. Destek Eğitim Programı.....	56
2.9.6.3. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı.....	56
2.9.6.4. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı.....	57
2.9.6.5. Proje Üretimi ve Yönetimi Programı	57
2.9.7. BİLSEM’in Birimleri ve Görevleri	58
2.9.8. BİLSEM Personeli.....	59

2.9.9. BİLSEM’e Öğretmen Seçimi	59
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	61
YÖNTEM.....	61
3.1.Araştırmanın Modeli	61
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	62
3.2.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri	62
3.3. Veri Toplama Aracı.....	64
3.4. Verilerin Toplanması.....	65
3.5. Verilerin Analizi.....	66
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	67
BULGULAR.....	67
4.1. Materyal ve Model Geliştirme Ana Temasına İlişkin Bulgular	68
4.1.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılma Durumlarına İlişkin Bulgular ...	68
4.1.2. BİLSEM’deki Proje Çalışmalarının Uygulamalarına İlişkin Bulgular	71
4.1.3. Tasarım ve Beceri Atölyeleri Hakkındaki Görüşlere İlişkin Bulgular	75
4.1.4. Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Sportif Faaliyet Durumlarına İlişkin Bulgular	78
4.1.5. Sosyal Bilimlere Yönelik Çalışmalara İlişkin Bulgular	82
4.1.6. BİLSEM Kurumlarının Donanım Durumlarına İlişkin Bulgular	85
4.1.7. Mülteci Öğrencilere Yönelik Çalışmalara İlişkin Bulgular.....	89
4.1.8. Özel Yetenekli Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Alması Durumuna İlişkin Bulgular	91
4.2. Kamu ve Özel Sektörlerle İş Birliği Ana Temasına İlişkin Bulgular.....	93
4.2.1. Kamu Kurumları ve Özel Sektörler ile İş Birliği Durumuna İlişkin Bulgular	94
4.2.2. Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ile İş Birliği Durumuna İlişkin Bulgular	97
4.2.3. Üniversiteler ile İş Birliği Durumuna İlişkin Bulgular.....	100
4.3. Öğretmen Yetiştirme Ana Temasına İlişkin Bulgular.....	102
4.3.1. BİLSEM Çalışanlarının Göreve Başlama Şekilleri ve Yıllarına İlişkin Bulgular	102
4.3.2. Özel Yetenekli Öğrencilerle İletişim Kurma Durumlarına İlişkin Bulgular	104
4.3.3. Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarının Durumuna İlişkin Bulgular.....	107

4.3.4. BİLSEM Yönetimi İçin Lisansüstü Eğitimden Yararlanma Durumuna İlişkin Bulgular	110
4.4. Eğitim ve Öğretimi Engelleyen Durumlar Ana Temasına İlişkin Bulgular ..	113
4.4.1. Eğitim Faaliyetlerini Engelleyen Durumlara İlişkin Bulgular.....	113
4.4.2. Özel Yetenekli Çocukların Devamsızlık Durumlarına İlişkin Bulgular.	116
4.4.3. Özel Yetenekli Çocukların Sosyoekonomik Durumlarına İlişkin Bulgular	120
4.4.4. Özel Yetenekli Çocukların Yarışmalardaki Durumlarına İlişkin Bulgular	122
4.5. Bilim ve Sanat Merkezleri Tanıtımı Ana Temasına İlişkin Bulgular.....	125
4.5.1. BİLSEM Kurumunun Tanıtımı Durumu İlişkin Bulgular	125
4.5.2. Özel Yetenekliler Eğitiminin Tanıtımına İlişkin Bulgular	127
4.5.3. Sosyal Medya Çalışmalarının Durumuna İlişkin Bulgular.....	130
BEŞİNCİ BÖLÜM	134
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	134
5.1. Tartışma ve Sonuç	134
5.1.1. Materyal ve Model Geliştirmeye İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç	134
5.1.2. BİLSEM Kurumunun Kamu ve Özel Sektörlerle İş Birliği Çalışmalarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç	139
5.1.3. BİLSEM Kurumlarına Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç	141
5.1.4. BİLSEM’de Eğitim ve Öğretimi Engelleyen Durumlara İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç	144
5.1.5. Bilim ve Sanat Merkezi Kurumunun Tanıtım Durumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç	147
5.2.Öneriler.....	148
5.2.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	148
5.2.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler	150
KAYNAKÇA	151
EKLER.....	162
ÖZGEÇMİŞ.....	167

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.4.1. Özel Yetenekli Çocukların Bazı Özellikleri.....	14
Tablo 2.5.1.1.1. Bireysel ve Grup Testi Örnekleri.....	23
Tablo 2.6.1.5.1. Öğrenciye Göre Hızlandırma Türünün Seçimi.....	29
Tablo 2.8.1.1.1. Enderun Mektebi Odaları.....	41
Tablo 3.2.1.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	63
Tablo 4.1. Ana Temalar ve Alt Temalar.....	67
Tablo 4.1.1.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanma Durumları.....	68
Tablo 4.1.2.1. BİLSEM'deki Proje Çalışmalarının Uygulamaları.....	72
Tablo 4.1.3.1. Tasarım ve Beceri Atölyeleri Hakkındaki Görüşler.....	75
Tablo 4.1.4.1. Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Sportif Faaliyetlerin Durumları..	78
Tablo 4.1.5.1. Sosyal Bilimlere Yönelik Çalışmalar.....	82
Tablo 4.1.6.1. BİLSEM Kurumlarının Donanım Durumu.....	86
Tablo 4.1.7.1. Mülteci Öğrencilere Yönelik Çalışmalar	89
Tablo 4.1.8.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Alması.....	91
Tablo 4.2.1.1. Kamu Kurumları ve Özel Sektörler ile İş Birliği Durumu.....	94
Tablo 4.2.2.1. Sivil Toplum Kuruluşları ile İş Birliği Durumu	97
Tablo 4.2.3.1. Üniversiteler İle İş Birliği Durumu.....	100
Tablo 4.3.1.1. BİLSEM Çalışanlarının Göreve Başlama Şekilleri ve Yılları.....	103
Tablo 4.3.2.1. Özel Yetenekli Öğrencilerle İletişim Kurma Durumları.....	105
Tablo 4.3.3.1. Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarının Durumu.....	108
Tablo 4.3.4.1. BİLSEM Yönetimi İçin Lisansüstü Eğitimden Yararlanma Durumu.	111
Tablo 4.4.1.1. Eğitim Faaliyetlerini Engelleyen Durumlar	114
Tablo 4.4.2.1. Özel Yetenekli Çocukların Devamsızlık Durumu.....	117
Tablo 4.3.3.1. Özel Yetenekli Çocukların Sosyoekonomik Düzeyleri.....	120
Tablo 4.4.4.1. Özel Yetenekli Çocukların Yarışmalardaki Durumu.....	122
Tablo 4.5.1.1. BİLSEM Kurumunun Tanıtım Durumları.....	126
Tablo 4.5.2.1. Özel Yetenekliler Eğitiminin Tanıtımı.....	128
Tablo 4.5.3.1. Sosyal Medya Çalışmalarının Durumu.....	131

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.3.1.1. Üç Halka Kuramı.....	10
Şekil 2.3.2.1. Beşgen Kuramı.....	11
Şekil 2.3.3.1. Yıldız Modeli.....	12
Şekil 2.8.2.9.1. Altı-Bileşenli ÜYEP Modeli.....	47
Şekil 2.9.2.1. BİLSEM Öğrencilerinin Sahip Olduğu Alanlar.....	53

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
BİLSEM	: Bilim ve Sanat Merkezi
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
ARGEM	: Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
Akt.	: Aktaran
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
Sf.	: Sayfa
Vd.	: Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Eğitim; birey ve toplumun yaşantısında davranış değişikliği yoluyla kalite katma süreci olarak düşünülmektedir (Sönmez, 2011). Bu süreçte eğitim yönetimini sağlam temellere oturtmak ve uygulamada verimi sağlamak için de yönetim bilimine hâkim olmak gerekmektedir (Erdoğan, 2014). Okul, öğrencilerin öğrenmeye yönelik isteklerini en üst düzeye çıkarmak için en uygun ortamlardan biri olduğu söylenmektedir (Açıkalın, Şişman, Turan, 2015).

Eğitim yönetimi ile mevcut kaynakları en verimli şekilde kullanarak eğitimimizin amaçlarına ulaşılacağı düşünülmektedir. Okul yönetimini ise eğitim yönetiminin bir alt dalı olarak görülmektedir (Erdoğan, 2014; 105-107). Okulların yönetimi ve öğrencilerin eğitiminde güncel çalışmaların katkısı yönünde lisansüstü eğitime verilen değerin ne durumda olduğu sorgulanmaktadır. Okul yönetimi denildiğinde ilk aklı gelen kişi olarak okul müdürü düşünülebilir. Okul yöneticileri neler yapar? Sorusunu sorduğumuzda eğer özetlenecek olursa; okuldaki komisyon ve görevlendirmeleri sağlar, seminerlere katılım sağlar, okulun fiziki donanımı ile ilgili aksaklıkları gidermeye çalışır, öğretmenlerin ders programlarını ve nöbet çizelgelerini düzenler, vb. görevleri yerine getirir şeklinde söylenmektedir (Açıkalın, Şişman, Turan, 2015). Günümüzde okul yöneticilerinin görevleri için gelişen teknolojiyle birlikte denetimin daha rahat yapılabilirliğinden dolayı her geçen gün kendilerini güncellemeleri, geliştirmeleri ve çevre ile iletişimlerini artırmaları gerektiği savunulabilir. Bunlara ek olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri adına lisansüstü eğitime önem vermeleri gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmen toplumun ve bireyin yaşamında kalite sağlayarak değişimlere kılavuzluk eden ve farklı işlere göre soyut bir hizmet sunduğundan bu durum onu güçlü hale getirebilir (Sönmez, 2011). Öğretmenler kendi bilgi ve tecrübelerini akademik çalışmalar yaparak daha iyi ve uygulamada daha verimli olabilmek amacıyla lisansüstü eğitime yönelmektedirler. Bu konu ile ilgili bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. (Örneğin Alhas, 2006; Tahmaz, 2019)

Lisansüstü eğitim denildiğinde öğretmen ve okul yöneticilerinin de içerisinde bulunduğu bireylerin topluma katkı sağlamak amacıyla bilime katkıda bulunarak kendilerini geliştirmek, bilimsel bir bakış açısı kazanmak için alınan bir eğitim şekli aklı gelmektedir. Lisansüstü eğitimi, bilginin araştırılarak doğruya ulaşmak için sadece geçmiş kaynaklar değil, güncel kaynaklar da kullanılarak ulaşıma süreci olarak düşünülebilir.

Özel yetenekli çocukları tanımlanırken, üstün zekalı, üstün yetenekli gibi kavramlar literatür tarandığında çok fazla karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu kavramların yerine 15 Ocak 2013 tarihinde Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nca (BTYK) yayınlanan Strateji ve Uygulama Planında bu kavramların aksine daha az kategorize edici olarak "özel yetenek" kavramı tercih edilmektedir (MEB, 2013). Özel yetenekli çocukları bilişsel yetenekleriyle aynı yaştaki akranlarından üzerinde bir yetenek sergilediği uzmanlar tarafından belirlenmiş bireyler olarak tanımlanabilir (Kaya, 2013). Buldukları ortamlarda dikkat çeken özellikleriyle dışlanabildikleri de düşünülebilir. Toplumumuzda özel yeteneklilerin aşırı hareketli olduğu, uyumsuz oldukları, tek başına oynamaktan hoşlandıkları gibi yanlış tutumlar görülmektedir (Akkanat, 1999).

Özel yetenekli çocukların eğitimi için geçmişimizden günümüze kadar farklı kurumların olduğu söylenebilir. Bunlardan biri de Osmanlı Devleti dönemindeki Enderun Mektebi'dir. Enderun Mektebi; II. Murat zamanında kurulan ve sarayın içinde eğitim veren bir okul olarak düşünülebilir. Enderun Mektebi'ndeki öğrenciler genel olarak Hristiyan tebaadan alınan ve özel yeteneklere sahip olan çocuklardı. Enderun Mektebinin amacı çocukları ilk önce 3-4 yıl süreyle Anadolu'da gelenek ve görenekleri öğrenmesi için çiftçi ailelerin yanına yerleştirip sonrasında saraya geldiklerinde çok iyi eğitim almalarını sağlayarak Osmanlı Devleti'ndeki yönetime, orduya ve önemli mevkilere devlet adamı yetiştirmektir (Akyüz, 2018; Güven, 2015).

Enderun Mektebi'nde öğretim düzenini 6 oda oluştururdu. Küçük ve Büyük Oda öğrencilerin okuma ve yazma gibi temel durumları öğrenmelerini, Doğanlılar Odası padişahın av doğanlarının bakımını, Seferli Odası çamaşır hizmetlerini, Kiler Odası sarayın gıda hizmetlerini, Hazine Odası sarayın hazinesindeki işleri öğrenmelerini sağlardı. Has Oda; en üst mevkiye gelen öğrencilerin padişahın hizmetinde ve verdiği önemli görevler ile yetişmelerini sağlardı (Akyüz, 2018; Güven, 2015).

Bir zamanlar özel yeteneklilerin eğitimi için Enderun Mektebi varken günümüzde Bilim Sanat Merkezleri görülmektedir. Bilim Sanat Merkezleri; özel yetenekli çocukların hem üreticilik hem de yaratıcılık gibi farklı yeteneklerini bir araya gelerek geliştirmelerini sağlayan kurumlardır (Akarsu, 2004). Bu kurumlardaki öğrenciler, öğretmenlerin yol göstermesiyle, öğrencinin merkezde olduğu ve onun ilgi, yetenek ve potansiyellerine göre problem çözmesinden karar verme ve yaratıcılığa kadar beceriler kazanmaları sağlanmaktadır (MEB, 2016). BİLSEM Yönergesine göre öğrenciler ilk önce il tanılama sınav komisyonu ve Rehberlik Araştırma Merkezleri tarafından Grup veya Bireysel olarak tanılanırlar. Tanılama ve kayıt işlemleri ardından eğitime başlarlar. Bilim ve Sanat Merkezlerindeki özel yetenekli çocuklar kurum içi ve dışı bilimsel, kültürel ve sosyal faaliyetlere de katılım sağlarlar.

Bilim ve Sanat Merkezlerindeki özel yeteneklilerin eğitimi için programlar uygulanmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir (MEB, 2016).

1. Uyum programı
2. Destek eğitim programı
3. Bireysel yetenekleri fark ettirme programı
4. Özel yetenekleri geliştirme programı
5. Proje üretimi ve yönetimi programı

Bu programlara ek olarak MEB 2023 Eğitim Vizyonu incelendiğinde Tasarım-Beceri Atölyeleri ile de ilişkilendirildiği görülmektedir.

Bu tez çalışmasında özel yetenekli çocukların eğitime dair kritik konular ve bu konuların uygulamalarına ilişkin kurumlardaki çalışanların materyal ve model geliştirilmesi, kamu ve özel sektörlerle iş birliği, öğretmen yetiştirilmesi, eğitim ve öğretimi engelleyen durumlar, BİLSEM Tanıtımı konularında görüşlerine başvurularak problemleri ortaya çıkarmaya ek olarak bu problemlerin giderilmesi bakımından çözüm önerilerine ve verimliliğin artırılmasına dair görüşlere de yer verilmektedir.

1.1. Problem

Toplumumuzun değerli hazinelerinden biri olarak nitelendirdiğimiz bireylere özel yetenekliler örnek verilebilir. Özel yetenekli bireylerin eğitimine katkıda bulunmak, onların milli ve kültürel değerlerini kaybetmeden analitik düşüncelerini, becerilerini ve bilimsel çalışmalarını desteklemek amacıyla kurulan Bilim ve Sanat Merkezleri ülkemizde sayısı gün geçtikçe artan bir kurum haline gelmektedir. Bu kurumların niceliğinin artması ile birlikte niteliğinin de artmasının da ne durumda olduğunu da sorgulamamız gerekmektedir. Şüphesiz ki Bilim ve Sanat Merkezleri kısacası BİLSEM'lerin özel yeteneklilerin eğitiminde bu kurumlarda görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerinde etkileri olduğu düşünülmektedir.

Ülkemizde okul yönetiminin yapıldığı kurumlardan bir tanesi de özel yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)dir. Bilim ve Sanat Merkezleri; özel yetenekli öğrencilerin ülke kalkınmasında faydalı etkiler gösterebilecek, kendini gerçekleştirebilen, en erken yaşta kendi yeteneklerini keşfederek en yetenekli düzeyde kullanabilen bireyler olabilmesi amacıyla kurulmuştur (MEB, 2016).

Günümüz yapay zeka çağında özel yeteneklilerin eğitimi gün geçtikçe daha fazla önem arz ettiği söylenebilir. Özel yetenekli öğrenciler bir toplumun gelişmesinde en önemli insan kaynağı olarak düşünülebilir ve bu durum çağdaş eğitim sisteminin en önemli sorumluluklarından biri haline gelmiştir (Şenol, 2011). Özel yetenekli öğrencilere bu önem verilmediğinde ise toplumumuz için önemli bir kayıp haline gelebilir. Bu yüzden özel yetenekliler normal eğitim programlarından ziyade daha farklı ve özel eğitim programları ile yetiştirilmelidirler (Kuzu ve Şenol, 2012). Özel yetenekli bireylerin eğitiminde onların ilgi ve ihtiyaçlarına göre bir ortam sağlanması görevi öğretmenler açısından önemli bir görev olduğu söylenmektedir (Akın, 2019; 24).

Özel yetenekli bireylerin seçiminden eğitimine ve hatta mezuniyeti sonrasındaki takip edilmelerinde BİLSEM çalışanlarının yaşayabilecekleri problemler ortaya çıkmaktadır. Bu problemlerin aşılabilmesi ve daha verimli bir eğitim ortamının sağlanmasında kurumların eğitim yöneticileri ve öğretmenlerinin derinlemesine bir bilimsel yaklaşımda bulunmaları maksadıyla lisansüstü eğitim ile birlikte uygulamalar

yapmaları gerektiği söylenebilir. BİLSEM'lerin hem kurumsal anlamda hem de eğitim bakımından lisansüstü eğitimin etkisi tartışılmaya açık olarak görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelerek derinlemesine araştırmalar yapması ve bu kurumları yönetmeleriyle birlikte özel yetenekli öğrencileri eğitmeleri için önemli bir farkındalık olarak düşünülebilir. Fakat bu kurumlardaki okul yöneticileri ve öğretmenlerin lisansüstü eğitim düzeylerinin ne durumda olduğunun ortaya çıkarılması, bu düzeylere göre özel yeteneklilerin eğitimine nasıl katkı sağladıkları ve bunlara dair görüşleri bizlere bu konuda fikir vereceği düşünülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerinin sayısı ve eğitim verdiği öğrenci sayısı arttıkça bazı problemlerin öne çıktığı, yapılan bazı araştırmalarda söylenmektedir. Bunlardan bazılarına örnek verecek olursak; özel yeteneklilerin eğitimine öğretmen yetiştirme, materyal ve model geliştirme vd. örnek verilebilir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; BİLSEM'de öğrenim gören özel yetenekli çocukların eğitimindeki kritik konular ve uygulamaların mevcut problemler çerçevesinde ortaya çıkarılması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin saptanmasıdır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

BİLSEM okul yöneticileri ve öğretmenlerinin:

1. Özel yeteneklilerin eğitiminde materyal ve model geliştirmeye yönelik görüşleri nelerdir?
2. BİLSEM ile kamu ve özel sektörler arasındaki iş birliği hakkındaki görüşleri nedir?
3. BİLSEM'lere öğretmen yetiştirme durumları hakkındaki görüşleri nedir?
4. BİLSEM'lerdeki eğitim ve öğretimi engelleyen durumlar hakkındaki görüşleri nedir?
5. BİLSEM tanıtımı hakkındaki görüşleri nedir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Bu tez çalışmasının amacının Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören özel yetenekli çocukların eğitimindeki kritik konular ve uygulamaların mevcut problemler çerçevesinde ortaya çıkarılması ve bunlara yönelik çözüm önerilerini olduğunu düşündüğümüzde; ülkemizin hatta Dünya'nın en kalabalık şehirlerinden olan İstanbul ilindeki özel yeteneklilerin eğitimi ve BİLSEM kurumlarındaki eğitimin ve kurumsallığın derinlemesine bir araştırma yapılacak olması bu tez konusunun özgün değeri açısından alan yazımına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bir diğer taraftan da özel yetenekli öğrencilerin bulunduğu kurumların ve eğitim faaliyetlerinin materyal ve model geliştirilmesi durumu, kamu ve özel sektörler ile iş birliği, özel yeteneklilere yönelik öğretmenlerin yetiştirilmesindeki ayrıntılar ve BİLSEM kurumlarının tanıtılması açısından toplumumuzun farkındalığını artıracaklarını düşünülen bir çalışma olması ve yol göstermesi beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde ve ulaşılan bulguların yorumlanmasında aşağıda verilen varsayımlar ile hareket edilmiştir:

1. Bu çalışmada kullanılan gözleme ve görüşmeye dayalı nitel araştırma yöntemindeki soruların geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kabul edilir.
2. BİLSEM okul yöneticileri ve öğretmenlerinin soruları doğru, samimi ve içtenlikle cevapladıkları kabul edilmiştir.
3. Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektif olarak yansıtıldığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın yapısında bulunan veya araştırmacı tarafından öngörülecek başlıca sınırlılıklar bu çalışmada şunlardır:

Bu araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilindeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin özel yetenekli çocukların eğitimindeki kritik konular ve uygulamalara dair mevcut problemlere ve önerilere ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Özel Yetenekliler: Özel yetenekli bireyler kendi yaşıtlarına göre zeka, yaratıcılık, liderlik ve akademik anlamda daha yüksek düzeyde performans gösteren bireylerdir (MEB, 2013).

Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM): Örgün eğitim kurumlarına devam etmekte olan ve zihinsel, sanatsal, müzik yetenekleri kapsamında özel yetenekli olarak tanımlanan öğrencilere, yeteneklerini en iyi seviyede kullanmaları için eğitim veren kurumdur (MEB, 2018).

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

Bu kısımda özel yetenekliler kavramının tanımı ve zeka kuramları açıklanmaya çalışılmış özel yetenekli çocukların özellikleri belirtilmiştir. Özel yetenekli çocukların tanımlanması ve eğitim modelleri hususundaki durumlar, dünyada ve ülkemizdeki özel yetenekli çocuklara verilen eğitimin örnekleri ilgili araştırmalar ile açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmamızın örneklemini olan Bilim ve Sanat Merkezi'nin genel anlamda tanımlamaları, birimleri, tarihçesi gibi BİLSEM hakkındaki ayrıntılar anlatılmaya çalışılmıştır.

2.1. Özel Yetenekliler Kavramı

Özel yetenekli çocuklar tanımlanırken, üstün zekalı, üstün yetenekli gibi kavramlar alanyazın tarandığında çok fazla karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu kavramların yerine 15 Ocak 2013 tarihinde Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nca (BTYK) yayınlanan Strateji ve Uygulama Planında bu kavramların aksine daha az kategorize edici olarak "özel yetenek" kavramı tercih edilmektedir (MEB, 2013).

Yetenek kavramı TDK'ya göre bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği, istidat, kabiliyet, kudret; bir duruma uyma konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç, kapasite; kişinin kalıtıma dayanan ve öğrenmesini çerçeveleyen sınırlar; dışarıdan gelen etkiyi alabilme gücü anlamlarına gelmektedir (TDK, 2020).

Özel yeteneklilerde erken yaşlarından itibaren akranlarına göre farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar olumlu ve olumsuz durumları da beraberinde getirmektedir. Özel yeteneklilerin kendi gizil gücünü fark etmesi, sonrasında geliştirmesi ve kendini geliştirmesi için özel yeteneğin ne olduğunu iyi anlamaları gerekmektedir (Bildiren, 2016: 18).

Özel yetenekli çocukların aileleri tarafından fark edilmeleri erken yaşlarından itibaren hayatlarının farklı dönemlerinde gerçekleşmektedir. Bu durumlarda zeka kavramının ne olduğunu bilmenin gerekli olduğu düşünülmektedir.

2.2. Zeka Kavramı

Özel yetenekliler ile zeka kavramı iç içe geçen kavramlar olarak düşünülmektedir. Terman 1925’de zekayı; kavram oluşturma ve bu kavramların önemini belirleme yeteneği olarak tanımlamıştır. Gardner’e göre zeka; bir kişinin birden fazla kültürde ürün ortaya koyabilme, karşılaştığı problemlere etkili çözüm üretebilme, çözüme kavuşacak yeni sorunları keşfetme becerisidir. Piaget’e göre zeka bireyin çevresi ile uyumudur. Stenberg’e göre üç tür zeka vardır. Bunlar Analitik, Sentezci ve Pratik zekadır (Bildiren, 2016: 25).

2.3. Zeka Kuramları

Özel yeteneklilerin zeka kuramlarının çıkış sebepleri birden fazla nedene dayandığı düşünülebilir. Bu yüzden kuramları oluşturan bilim insanlarının kendilerine özgü farklı yaklaşımları olduğu düşünülmektedir. Bireysel ve toplumsal farklılıkların içerisinde barındığı kuramlar görülmektedir. Sonuç olarak birbirleri arasında farklı ancak birbirlerini tamamlayan kuramlar olduğu görülmektedir. Bu kuramlardan bazılarını örnek olarak Renzulli’nin Üç Halka Kuramı, Stenberg ve Zhang’ın Beşgen Kuramı, Tannenbaum’un Yıldız Modeli, Gagne’nin Genel Yetenek ve Özel Beceriler Modeli, Gardner’in Çoklu Zeka Kuramı verilebilir.

2.3.1. Üç Halka Kuramı: J. Renzulli

Renzulli (1978) yaratıcı veya üretken insanlara dair gerçekleştirilen araştırmalarda farklı durumlardan ötürü üstün zekalılar benzersiz olarak kabul görmektedir. Üstün zekalıları tek bir kümede değil ortalama üzerinde kabiliyetleri, motivasyonları ve yaratıcılıkların kesişimi olarak düşünmektedir.

Renzulli özel yeteneğin 3 özelliğe kesiştiğinden bahsetmektedir. Ortalama Üstü Kabiliyet; bu halka ortalama üstü genel kabiliyetleri ve özel kabiliyetleri göstermektedir (Sak, 2016: 24). Göreve Adanmışlık (Motivasyon); azim, özgüven ve yüksek oranda istekli olmayı temsil etmektedir (Levent, 2014: 5). Yaratıcılık; bireyin

çok farklı düşünmesini, uygulanabilir ürünler ortaya koymasını, yeni fikirlere sahip olmasını temsil etmektedir (Bildiren, 2016: 31).

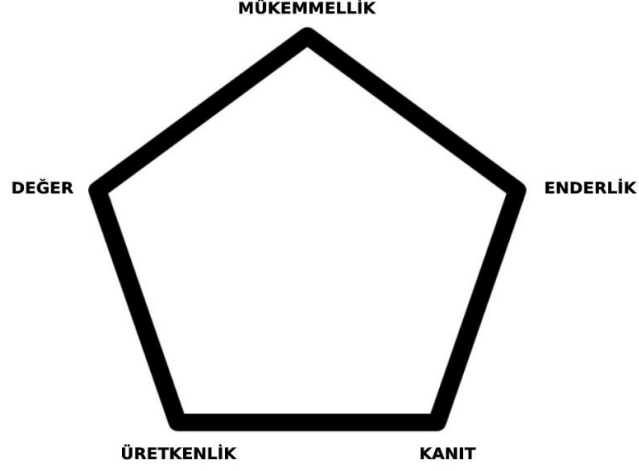
Şekil 2.3.1.1. Üç Halka Kuramı

Kaynak: (Başak, 2012)

2.3.2. Beşgen Kuramı: Stenberg ve Zhang

Stenberg ve Zhang (1995) örtük üstün yeteneklilik beşgen teorisinin amacı, insanların yeteneklerine dair sezgilerini yakalamak ve sistematik hale getirmektir. Bu kuram örtük bir teoridir çünkü bilimsel olarak kanıtlanamadığı düşünülmektedir.

Bu kurama göre bireyi özel yetenekli tanımlamak için beş özelliği barındırması gerektiğini söylenmektedir. Bireyin ender olması özel yetenek anlamında kendisine az rastlanır olması; kanıt özelliği onun özel yetenekli tanısının olması; üretkenlik ortaya bir ürün koymasını; değer, toplumda bir kıymeti olması; mükemmellik ise normalin üzerinde bir performansının olduğunu temsil etmektedir (Bildiren, 2016: 34).

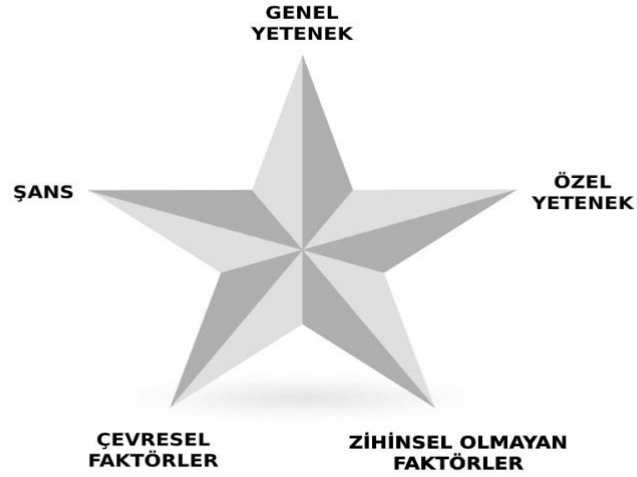
Şekil 2.3.2.1. Beşgen Kuramı

Kaynak: (Cihanker, 2018)

2.3.3. Yıldız Modeli: A. Tannenbaum

Bu modeli ortaya çıkaran Tannenbaum ana başlıklarda şunları anlatmak istemiştir:

Genel Yetenek; bireyin soyut düşünmesini, analiz yapmasını ve o kişinin genel anlamda davranışlarını etkileyen bir özelliğin olmasını temsil etmektedir (Sak, 2016: 41). Özel Yetenek; bireyin fen ve matematik gibi kendisine özel alanlarda özel/üstün yeteneğinin olması olarak görülmektedir (Levent, 2014: 5). Zihinsel Olmayan Faktörler; başarı isteği, egosunu kontrol edebilmesi, sorumluluk bilinci gibi kendi başarısını etkileyen psikolojik faktörler olarak görülebilir (Bildiren, 2016: 36). Çevresel Faktörler; bireyi destekleyen ve zorlayan, örneğin aile ve okul ortamındaki çevresi gibi faktörler denilebilir (Davis, 2014). Bireyin hem yakın çevresi hem de yaşadığı ülkenin, toplumun sosyal, ekonomik, vb. çevresini kapsamakta olduğu düşünülmektedir. Şans; bireyin özel yeteneğinin ortaya çıkmasında olumlu ya da olumsuz örneğin çok önemli ancak beklenmedik bir sorunun çıkması bu faktöre dahil edilmektedir (Sak, 2016: 43).

Şekil 2.3.3.1. Yıldız Modeli

Kaynak: (Teaching Gifted Students, 2018)

2.3.4. Genel Yetenek ve Özel Beceriler: F. Gagne

Gagne (2003) çocukların üstünlüğünün çeşitli görevlerde doğal yeteneklerinin gözlenebileceğini ileri sürmektedir. Bunlar okumayı öğrenirken, yabancı bir dili konuşurken, matematiksel durumları anlarken ve teknik problemleri çözerken gözlenmektedir. Yetenekler ise aşamalı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu ölçmek için sınavlar, başarı testleri, yarışmalar düşünülmektedir.

Gagne; özel/üstün özellik ve yetenekleri birbirinden ayırmaktadır. Üstünlük doğuştan gelen doğal yeteneklerdir. Bunlar; entelektüellik, yaratıcılık, sosyallik, duyuşsal özellikler olarak düşünülebilir. Yetenekler ise sistemsel olarak geliştirilebilir. Örneğin; spor, sanat, akademik beceriler olarak görülmektedir (Davis, 2014: 103).

2.3.5. Çoklu Zeka Kuramı: H. Gardner

Gardner (1983) insan zihninin tek olduğunu düşünmenin yanıltıcı olduğunu, tek bir zeka veya tek bir problem çözme yeteneği olmadığını düşünmektedir. Ona göre her bireysel özellik kendi kuralına göre çalışmaktadır. Üstün zekanın bilişsel alanlara göre çeşitlilik göstereceğini savunmaktadır. Bilişsel yetenekler birbirinden bağımsız

olabilir ancak bir yeteneğin kullanımı diğerk bir yeteneği etkileyebilmektedir. Gardner'a g6re 8 zeka t6r6 bulunmaktadır (Sak, 2016: 44).

Bunlar;

- Dilsel Zeka; yazılı ve s6zel beceriler.
- Mantıksal-Matematiksel Zeka; problemleri mantıklı Şekilde 6zebilme becerisi.
- G6rsel-Uzamsal Zeka; nesneleri zihinde canlandırabilme yeteneği.
- M6ziksel Zeka; sesleri, notaları etkili kullanabilme yeteneği.
- Bedensel-Kinestetik Zeka; v6cut dilini kullanabilme yeteneği.
- Sosyal Zeka; etrafındaki insanların duygularını, d6Ő6ncelerini anlamlandırıp etkili iletişim kurabilme yeteneği.
- İ6sel Zeka; kendi duygu ve davranışlarını y6netebilme yeteneği.
- Doğacı Zeka; bireyin doğayı kavrayıp sınıflandırabilme yeteneği.

2.4. 6zel Yetenekli 6ocukların 6zellikleri

6zel yetenekli 6ocuklar; her 6lkede varlığı bilinmekte olan se6kin ve stratejik bir değer ifade eden değerlendirilmesi halinde t6m insanlığa katkısı olacak bir ger6ektir (Bilgili, 2004: 244). 6zel yetenekli 6ocukların fiziksel, sosyal, zihinsel, akademik, erken gelişim gibi bir6ok ayırt edici 6zelliği bulunmaktadır. 6ocukların ailesi ve i6erisinde bulunduğu toplumun bu 6zellikleri bilmesi 6zel yeteneklilerin keŐfedilmesinde 6nemli rol oynamaktadır.

Tablo 2.4.1. Özel Yetenekli Çocukların Bazı Özellikleri

Erken çocukluk dönemlerinde olağanüstü dikkat	Yüksek kapasiteli hafıza
Hızlı dil gelişimi	Hızlı öğrenme
Öğrenmekten ve gözlem yapmaktan hoşlanma	Sayılarla iyi olma
Üstün problem çözme yeteneği	Geniş hayalgücü
Akademik Üstünlük	Yeni olanları tercih etme
Farklı sembol sistemlerine hakim olma	Üst düzey düşünme becerisi ve etkili stratejiler yaratma
Sorgulayıcı ve araştırmacı	Duygusal hassasiyet ve duyarlılık
Uzun süre dikkatli olma yeteneği	Yüksek konsantrasyon, göreve odaklılık
Kendini yönetebilme	Adalet duygusu
Kendisinden yaşça büyüklerle iletişim kurma isteği	Üst düzey empati yeteneği
Erken okuyabilme ve okumayı sevme	Yöneten, yardım sunan
Çok iyi espri	Harekete geçebilirlik

Kaynak: (Davis, 2014: 59-60)

2.4.1. Erken Çocukluk Dönemi Özellikleri

Özel yetenekli çocuklar bebeklik dönemlerinden itibaren çevreleri tarafından fark edilen ayırt edici özelliklere sahip oldukları gözlenmektedir. Özel yetenekli bebekler ile normal bebekler arasındaki zihinsel anlamda farkları IQ testleri ile görülebilmektedir (Sak, 2016: 59). Bunlardan bazıları aşağıda belirtilmektedir.

- Erken yaşta konuşma, okuma ve yazma becerisine sahiptirler.
- Sayıları bilir ve iyi sayabilirler.
- Renkleri ve gölgeleri ayırt edebilirler.
- İlk kez karşılaştıkları nesnelerin çoğunu hatırlayabilirler.
- Kitaplara karşı ilgi duyarlar.

- Uzun süreli dikkat becerisine sahiptirler.
 - Olağanüstü merakları vardır.
 - Erken akıl yürütebilirler.
 - Erken yaşta hızlı hareket kabiliyetleri bulunmaktadır.
- (Sezginsoy, 2007: 28-31; Sak, 2016: 59; Davis, 2014: 63)

2.4.2. Fiziksel Özellikleri

Özel yetenekli çocukların fiziksel özellikleri toplumda ciddi anlamda yanlış bilinmektedir. Örneğin; kısa ömürlü olmaları, sağlığı bozuk ve gelişmemiş vücut yapılarına sahip olmaları, zayıf olmaları olarak söylenebilir (Çağlar, 1972).

Özel yetenekliler hakkında yapılan araştırmalar sonucu belirlenen fiziksel özelliklerin bazıları aşağıda belirtilmiştir.

- Normale göre daha ağır ve boyları uzun doğmaktadırlar.
 - Sağlık açısından normalin üstündedirler.
 - Hareketli ve enerjik yapıları vardır.
 - Beden özürlerine az rastlanmaktadır.
 - Hastalıklara karşı dirençli bir vücuda sahiptirler.
 - Erken yürüyüp, erken zamanda diş çıkarmaktadırlar.
 - Tepkileri daha hızlıdır.
- (Çağlar, 1972; Akkanat, 1999; Ataman, 1996),

Yukarıdaki maddelere bakıldığında özel yeteneklilerin çocukluk dönemleri için dışarıdan görünüşlerinde çok belirgin fiziksel farklılıkları olduğu düşünülmektedir. Osmanlı Devleti döneminde ordular fiziksel olarak gelişmiş ve güzel çocukları yetiştirmek için toplar ve onlara saray eğitimi almalarına adına Enderun Mekteplerine gönderirler orada özel eğitim almalarını sağlamışlardı (Çağlar, 1972).

2.4.3. Zihinsel Özellikleri

Özel yetenekli çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren mantıksal muhakeme kurabilir ve yaratıcı özelliklerini de kullanarak önlerine gelen karmaşık problemlere çok rahat bir şekilde çözüm yolları göstermektedirler (Bildiren, 2016: 60).

Clark (2015: 47) bazı zihinsel özelliklerden bahsetmektedir. Bunlar:

- Zihinsel işlev olarak değişik seviye ve genişlikteki bilgileri işlemede olağan dışı kapasiteye sahip olabilmektedirler.
- Farklı konulara ve alanlara yönlendirilebilirler, alışılmadık dışında ilgi alanlarına sahip olabilirler.
- Hedefe yönelik davranışlarda ısrarcı olabilir, sıradışı bir yoğunlaşma hali göstermektedirler.
- Bir konu üzerinde çok farklı açılardan analiz yapabilirler.

Özel yetenekli çocuklar yaşlılarıyla karşılaştırıldıklarında dil ve düşünme becerilerinde çok daha ileride oldukları görülmektedir (Davis, 2014: 58). Zihinsel anlamda başladıkları bir faaliyeti kendi kendilerine devam ettirebilme kabiliyetleri bulunmaktadır. Gerçek ve hayal arasındaki farkı erken yaşlarda keşfedip, hayali uydurmalara inanmadıkları gözlenmektedir. Zaman ve enerjilerini ekonomik şekilde kullanabilmek için çalışma metodlarını kendileri geliştirmektedirler (Çağlar, 1972). Öte yandan kendi hedeflerine ulaşmada mücadeleci bir tavır sergilerken rutin olan işlerden sıkılma eğilimi göstermektedirler (Ersoy ve Avcı, 2001).

2.4.4. Sosyal Özellikleri

Toplum içerisinde özel yetenekli çocukların sosyal hayatlarında (aile, okul, yakın çevre, iş, vb.) yapılan araştırmalar ile birlikte ortaya çıkan birçok farklı sosyal özellikleri olduğu görülmektedir. Bunlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

- Kendilerinden emin olmakla birlikte çevrelerine dostça davrandıkları ve toplumsal anlamda yüksek bir duyarlılığa sahip oldukları belirlenmiştir.
- Grup içerisindeki liderlik özelliklerini kolay bir şekilde kavrayabilmeleri ve çevresindekilerin ihtiyaç ve alakalarına duyarlı olabilmeleri sebebiyle

genellikle lider olma eğilimi göstermektedirler. Liderliğe fiziki durumları, karakterleri ve geniş bilgi alanına sahip olmaları nedeniyle yatkın oldukları düşünülmektedir.

- Özel yetenekli öğrenciler okullarında sevimliliklerinden dolayı birçok sosyal etkinliğe katılmaktadırlar.
- Dünya'daki gelişmeler, sorunlar ve başkalarının iyiliği için normal gelişim gösteren çocuklardan daha erken zamanda kaygılanırlar.
- Okuldaki arkadaşlarından daha baskın ve rekabetçidirler. Buna bağlı olarak akranlarının fikirlerinden daha bağımsız olup bunlara daha az uyum gösterebilirler.
- Arkadaşlarını kendileri gibi olan çocuklar içerisinde seçerler ve yetişkinlerle daha iyi ilişki kurabilirler.
- Yetenek olarak kendilerinden daha az yeteneği olan oyun arkadaşlarıyla sorun yaşayabilirler.
- Espri yeteneklerinin güçlü olması ve olayları komik bir şekilde dramatize edebilmeleri sayesinde akranları arasında aranılan kişiler haline gelebilmektedirler.

(Davaslıgil, 1990; Sezginsoy, 2007: 34; Clark, 2015: 97; Bildiren, 2016: 72)

2.4.5. Akademik Özellikleri

Özel yetenekli çocukların özellikle okullarda ve diğer mekanlarda akademik becerileri akranlarına göre farklılıklar göstermektedir. Ancak her özel yetenekli öğrenci tüm akademik alanları iyi yapar olarak söylenememektedir. Kendilerine özellikle geliştirdikleri alanlar bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak; matematik, bilgisayar, dil bilimleri, güzel sanatlar, müzik verilebilir. Bazı akademik özellikler aşağıda belirtilmiştir.

- Hızlı, kolay ve daha az tekrarla öğrenebilirler, odaklanma süreleri uzundur.
- İlgi alanlarındaki projelerde gönüllü olarak çalışmalar yaparlar ve zaman harcarlar.
- Yoğunlaştıkları alandan hem kendisinin hem de çevresindeki kişilerin yeteneklerini kritik edebilmektedirler. Karşılaştıkları olumsuz durumların cesaretlerini genellikle kırmadıkları görülür.

- Jest ve mimik kullanımı, rol yapma ve canlandırmadaki uzmanlıkları sayesinde dramada etkili olabilirler.
- Duygularını ifade etme arzusu, farklı amaçları ve teknikleri deneme istekleri, çevrelerini iyi gözlemlmeleri sayesinde müzik ve resim gibi görsel sanatlarda yetenekli oldukları düşünülebilir.
- Dobrowski'ye göre merak dereceleri yüksek, soru sorma, analiz yapabilme ve keşifler yapmak gibi entelektüel özellikleri olabilir.
- Aşırı okuma, yüksek konsantrasyon, problem çözme, kavramları bütünlleştirme gibi öğrenme alışkanlıkları göstermektedirler.
- Kurdukları cümlelerde yaşının üstü seviyedeki kelimeleri kullanarak manalı bir bütün kelime getirebilmektedirler.
- Akademik araştırmalarda; özel yetenekli çocukların okul başarısı açısından bütün öğretim aşamalarında buldukları sınıfın ortalama 2 sınıf üstünde bilgiye sahip oldukları belirtilmektedir. Özellikle bu alanlar fen, matematik ve dil bilimleri olarak gösterilebilir.

(Bildiren, 2016: 43-52; Davis, 2014: 68-69; Özbay, 2019: 37-38; Ataman, 1996)

2.4.6. Hayatlarını Olumsuz Etkileyen Özellikleri

Özel yetenekliler hayatları boyunca toplumda farklı bakılan bireyler oldukları düşünülmektedir. Aileleri, arkadaşları, öğretmenleri, vb. çevresindeki insanlar tarafından etiketlendiklerinde veya özel yeteneklerini dışa vurduklarında dışlanma, derslerinde veya akademik hayatlarında başarısızlık gibi hayatlarını olumsuz etkileyen durumlar olabilmektedir. Bunlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

- Özel yetenekli çocukların motivasyonlarını benlik kontrolleri zayıf olduğunda düşürmektedir. Bu da akademik problemlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- Özel yetenekli öğrenciler çalışmalarının sonuçlarını uzun bir süre öğrenemeyince okulu ve öğrenmeyi değerli görememekte bundan dolayı başarısız olmalarına sebep olmaktadır.

- Özel yetenekli çocukların arkadaşları ve çevrelerindeki insanlar onları kendilerinden farklı gördükleri ve kıskandıkları için özel yeteneklerini yok sayıp dışlayabilir ve zayıf yönlerini ön plana çıkararak küçümseyebilirler.
- Özel yetenekli etiket ile birlikte özgüveni artabilir ve bu özelliğinin başarı için yeterli olduğuna bu yüzden çalışmadan, emek vermeden başarılı olacağına inanmaktadırlar. Bu özgüvenin kendisi veya çevresi tarafından aşılabilir.
- Özel yetenekli çocuklar sorunların üstesinden gelme, problem çözme, yaratıcılık gibi becerilerinin olmasından dolayı bunlar düzensizlik alışkanlığına sebep olabilmektedir. Bundan dolayı kendilerinde sistematik çalışma ve düzen eksikliği görülmektedir.
- Kendilerine aniden verilen ödüllere ilgi göstermeyebilirler. İleri zamandaki amaçlarını planlamak için öncesinde verilen ödüllere daha fazla ilgi duymaktadırlar.
- Özel yetenekli bireyler erken yaşlarından itibaren bir takım problemleri net olarak idrak edebilirler. Bu yüksek farkındalık ve aşırı duyarlılıkları sebebiyle dünya problemleri hakkında ciddi kaygı sorunları yaşayabilirler. Bu özel yeteneklileri olumsuz, üzgün ve çaresiz hissettirmektedir.
- Espri yetenekleri gelişmiş olduğundan dolayı bu yeteneklerini olumsuz ve incitici biçimde kullanabilirler.
- Yeteneklerinin fark edilip geliştirilememesine bağlı olarak veya işe yaramama durumundan dolayı kendini gerçekleştirme ve hayal kırıklığı sorunları yaşayabilirler.

(Davis, 2014: 81-82; Sak, 2016: 325-326; Akarsu, 2001: 25-26; Çağlar, 1976; Ataman, 2003)

2.5. Özel Yetenekli Çocukların Tanınması ve Belirlenmesi

Tanımlama, belirli özellikleri taşıması veya herhangi bir sınıfa giren bireyleri belirlemek olarak tanımlanabilir. Özel yetenekli öğrencileri tanılamak; zeka ve başarı gibi kişisel özelliklerin toplandığı ve bu bilgiler ışığında zihinsel kapasiteleri hakkında karara varıldığı bir süreçtir (Sak, 2016: 93). Özel yetenekliler kendi ülkelerinin geleceği açısından stratejik önemleri ve geleceklerindeki başarılı bireyler haline gelmesi için erken tanı ve doğru eğitim verilmesi gerekmektedir. Bu çocukların bazıları erken yaşlarında üstün performanslarıyla kendilerini fark ettirebilirken bazıları ise gizli

yeteneklerini ortaya çıkaramamaktadırlar. Birçok toplumda keşfedilemeyen sonrasında yok olan bireyler bulunmaktadır (Sezginsoy, 2007: 35).

Özel yeteneklilerin tanınmasında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar şu şekildedir:

- Çok yönlü ve boyutlu ölçmeler gerekmektedir.
- Ölçütler bilimsel verilerle birlikte zamanın toplumsal koşullarına uygun olmalıdır.
- Tanılama ölçüm işlemlerinde objektif ölçme araçları ile birlikte aile ve öğretmen gözlemleri ve çocuğun ilgi ve dikkati de göz önüne alınmalıdır.
- Tanılama işlemleri farklı boyutlarda düşünülmelidir.
- Bilimsel veriler göz önüne alınarak ülkemizde nesnel ölçme araçları geliştirilerek güvenilirliği olan standart işlemler yapılmalıdır.
- Ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin eğitimini devam ettiren kurumlardaki öğretmen ve idarecilere testleri uygulamaları için personel dahil edilmeli ve hizmet içi eğitim verilmelidir.
- Yapılacak testler, aile, öğretmen ve çevrenin değerlendirilmesi dahilinde kullanılmalıdır.

(Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004: 67)

Özel yetenekli çocukların tanınmasında ve belirlenmesinde; yaşlarına göre zeka testleri, grup zeka testleri, temel yetenek testleri gibi test tekniklerinden ve öğretmen, arkadaş, uzman görüşleri, bireysel başvuru gibi test dışı teknikler kullanılmaktadır.

2.5.1. Test Teknikleri

Test teknikleri başlığı içerisinde zeka testleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır.

2.5.1.1. Zeka Testleri

Özel yetenekli çocukların potansiyellerinin çok iyi bir şekilde değerlendirilebilmesi için kapsamlı bir tanıma sürecinden geçmesi gerekmektedir. Bu süreçte birden fazla aracın bir arada kullanılması değerlendirmeyi daha güvenilir kılmaktadır (Bildiren,

2016, 119). Zeka testlerinde bireysel ve grup zeka testleri bulunmaktadır. Bunların tanımları aşağıda belirtilmiştir.

Bireysel Zeka Testleri: Birebir uygulanırlar, karşılıklı oturan öğrenci ve öğretmen veya testi uygulayan kişiler vardır. Genellikle bir veya iki saat sürebilmektedir. En yaygın kullanılan bireysel zeka testleri Wechsler Çocuklar İçin Zeka Testi (WISC) ve Stanford-Binet Zeka Ölçekleridir. Bu zeka testlerine tabi olan kişilerin puanları o kişinin zeka bölümünü yani genel adıyla IQ'sunu vermektedir. Bu testlerin geliştirilmesinde yaş farkı durumları dikkate alınmıştır. IQ fikrinin ortaya çıkması bu şekilde olmuştur. Zeka yaşının gerçek yaşa bölümünün 100 ile çarpımı sonucunda IQ skoru elde edilmektedir (Clark, 2015: 197-198; Sak, 2016: 117).

Grup Zeka Testleri: Bireysel testlerin aksine aynı anda birçok kişiye uygulanabilen testler olarak bilinmektedir. Çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Testi yanıtlayan kişiler sorulardaki seçenekler arasından doğru olanı işaretlemeleri gerekmektedir (Sak, 2016:119).

Grup testlerinden elde edilen IQ sonuçlarının değerlendirme sürecinde kullanılmasında bazı sıkıntılar ortaya çıkmaktadır ancak tanılamadaki izleme sürecinde faydası görülmektedir. Grup testlerinin belirli bir zaman sınırı olduğu için bireysel testlere göre daha az güvenilir olduğu düşünülmektedir. İleri düzey çocuklarda tanılamama ihtimali bulunmaktadır (Clark, 2015: 200). Temel olarak sözel yetenekleri öne çıkarır, iyi okuyucu olanlara kolay gelir, sözel yeteneği olmayanlara karşı ayrımcı olmaktadır. Motivasyonu az olan çocuklar genellikle düşük almaktadır. Hız önemli bir faktördür (Davis, 2014: 128-129).

Bireysel ve grup zeka testlerinden bazılarının tanım ve özellikleri aşağıda belirtilmektedir.

Stanford-Binet Zeka Testi: Genel, zihinsel yetenek ve akıcı düşünme, edinilmiş yetenekler, bilgi, nicel düşünce ve hafıza gibi bilişsel yeteneği test etmek için geliştirilmiştir (Clark, 2015: 199). Bu test sözel ve performans testi olarak 2-16 yaş grubu üzerinde yapılmak üzere geliştirilmiştir (Bildiren, 2016: 122).

Wechsler Çocuklar İçin Zeka Testi: Bireysel zeka testi olan Wechsler Çocuklar İçin Zeka Testi; sözel ve performans testi olmak üzere iki farklı ölçekten oluşmakla birlikte her iki test de ayrı bir IQ sonucu vermektedir. Bu test okullarda 6-16 yaş aralığındaki çocuklara uygulanmak üzere geliştirilmiştir (Clark, 2015: 199; Bildiren, 2016: 122).

Goodenough-Harris Figür Çizme Testi: 4-10 yaş arasındaki çocukların zihinsel becerilerini ortaya çıkarmak için “-Bu kağıda bir insan resmini çizmeni istiyorum. Çizebildiğin kadar güzel olsun, herşeyini çiz.” şeklinde bir yönerge kullanarak uygulanan ve süre kısıtlaması olmayan testdir (gopram.meb.gov.tr, 19.09.2020; Sezginsoy, 2007: 38).

Peabody Resim-Sözcük Testi: 2-12 yaş arasındaki çocuklara uygulanan bireysel performans testi resimlerle kavram gelişimini ortaya koymak için geliştirilmiş testdir. Bu testde zaman sınırlaması bulunmamaktadır (Bildiren,2016: 223).

Raven’in İlerlemeli Matrisler Testi: Grup zeka testlerinden olan İlerlemeli Matrisler Testi, soyut düşünmeyi yani genel zekayı ölçmektedir. Çeşitli matrislerden oluşan bu testteki her matriste birbirleri ile farklı yönlerden ilişkileri olan şekiller bulunmaktadır. Ancak bir şeklin yeri boş bırakılmış olup bu boş şeklin belirlenmesi istenmektedir. Test 3 farklı formdan oluşmaktadır. Bunlar; Standart İlerlemeli Matrisler, Renkli İlerlemeli Matrisler ve İleri Matrisler olarak belirtilmektedir. Sözel sorular olmayan bu testte tamamen şekilsel sorular bulunmaktadır (Sak, 2016: 119).

Cattel Zeka Testi: Performans ile zeka seviyesini ölçen bu test R. B. Cattell tarafından geliştirilmiştir. 25 dakikalık süreye sahip olan bu testin A ve B şeklinde formları bulunmaktadır. 7-14 yaş grubuna yönelik olan testte verilen formun belirli bir süre içerisinde yanıtlanması gerekmektedir (Bildiren, 2016: 124).

Yukarıda bahsedilen bireysel ve grup zeka testlerine ek olarak aşağıda diğer testler belirtilmiştir.

Tablo 2.5.1.1.1. Bireysel ve Grup Testi Örnekleri

BİREYSEL ZEKA TESTLERİ	Leither Uluslararası Performans Ölçeği
	Slosson Zeka Testi
	Bilişsel Beceriler Testi
	Woodcock-Johnson III Bilişsel Beceriler Testi
	Naglieri Bilişsel Değerlendirme Sistemi
	Porteus Dolambaçlı Yollar Testi
	Dearbon Testi
	Columbia Zihin Olgunluk Testi
	Kohs Testi
GRUP ZEKA TESTLERİ	Henmon-Nelson Zeka Testi
	Kaufman Basit Zeka Testi
	Kuhlmann-Anderson Zeka Testleri
	Otis-Lennon Okul Yetenekleri Testi
	Bilişsel Yetenekler Testi
	Kapsamlı Beceriler Testi
	Ayrıştırıcı Yetenek Testleri
	Slosson Zeka Testi
	Naglieri Sözel Olmayan Yetenek Testi
Thurstone Sürat Kavrayış Testi	

Kaynak: (Clark, 2015: 199; Çağlar, 2004a; Davis, 2014: 128; Özbay, 2019)

Özel yeteneklilerin tanınmasında ülkemizde kullanılan zeka testlerinin yanı sıra yetenek ve kişilik testleri de bulunmaktadır. Yetenek testlerine örnek olarak; Goldstein Scheerer Testleri, Benton, Kunder, Seashere verilebilir. Kişilik testlerine örnek olarak; Shipley, Gordan Kişilik Envanteri, Goilford, Szondi, Zimmerman Mizaç Testi, Rosenzweig, Jung'un Serbest Çağrışım Testi verilebilir (Yıldız, 2010: 19).

2.5.2. Test Dışı Teknikler

Özel yetenekli çocuklar birçok bilim insanının bireysel ve grup şeklinde geliştirdiği zeka testlerinin haricinde okuldaki öğretmeni, ailesi, arkadaşları, bireysel olarak kendisi özel yeteneğinin tanınmasında aday olarak gösterilmektedir.

2.5.2.1. Öğretmenlerin Aday Göstermesi

Özel yetenekli çocuklar kendi öğretmenleri tarafından aday gösterilmeleri en genel uygulamalardan bir tanesidir. Öğretmenler, öğrencilerinin özellikle başarılı alanlarında görevlerini hızlı ve doğru tamamlama durumlarını, öğrencinin geçmişini, akademik gelişmelerini, IQ sonuçlarını, diğer öğretmenlerinin ve okul psikoloğunun yorum ve tavsiyelerini incelemektedir. Öğretmenler öğrencilerini sadece bu gözlemleri ile değil bazı aday gösterme formları ile de özel yetenekliliğe aday gösterebilirler. Öğretmenlerin öğrencilerini bu süreçte iyi tanıdıklarından emin olunması gerekmektedir. Öğretmenler kendilerini memnun eden örneğin; işbirliğe yatkın, görevlerini tamamlayan, surat asmayan öğrencileri aday göstermektedirler. Zeka durumu iyi ancak düzen bozucu öğrencilerini dikkate almayabilirler (Davis, 2014: 137-138).

Tüm zeka sınıflarından çocukların olduğu devlet okullarında öğretmenlerin aday göstermesi %60 civarında isabetli olduğu görülmektedir. Yukarıda bahsedilen yanlış aday gösterilme ihtimallerinden dolayı öğretmenin aday göstermesini tek tanı aracı olarak görülmemesi gerekmektedir (Akkanat, 1999).

2.5.2.2. Ailenin Aday Göstermesi

Aileler kendi iç münasebetleri sebebiyle dışardaki insanların bilmediği sadece kendilerinin bildiği bilgiye sahiptirler. Çocuklarının hangi yaşlarında konuştuğunu, okuyabildiğini, beste yapabildiğini ve resim çizdiğini bilmektedirler. Öğretmenleri ile çocuklarına uygulayabilecekleri formlar bulunmaktadır (Davis, 2014: 141-142). Okullara gönderilen form ile öğretmenler, yöneticiler ile birlikte ailelerde çocuklarının

uygun özellik gösterenlerini belirlemeleri istenmektedir. Ailelerin yetenek belirlemede isabet oranı %40 düzeyinde olduğu gözlemlenmektedir.

Özel yetenekli çocukların aday gösterilmesinde ailelerin geçmişide önemli rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalarda sosyo-ekonomik durumlarının eşit varsayıldığı ancak koşul ve olanakların çocuğa sağlanması bakımından anne ve babanın akademik düzeyi yükseköğrenim olan üst sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğunda şansının daha fazla olduğu görülmektedir (Akkanat, 1999).

2.5.2.3. Arkadaş Aday Göstermesi

Çocuklar okulda arkadaşlarıyla birlikte çok fazla vakit geçirmektedirler. Bu yüzden özel yetenekli çocukların belirlenmesinde arkadaşları da aday göstermektedir. Sınıfta öğrencilerin müzikte, matematikte, fen bilimlerinde ve dil bilimlerinde kendi arkadaşlarını gözlemlemektedirler. Arkadaşları arasında kimin daha yaratıcı ve başarılı olduğunu bilirler. Öğretmenler doğrudan aday gösterme formları veya birbirlerinin yeteneğini ortaya çıkaracak grup kurma istekleri ile arkadaşlar arasında öne çıkanları belirlemektedir. Öğretmenler öğrencilerine verdikleri formlarda “En zeki kimdir?, Bilim insanı olabilecek öğrenci kimdir?, Matematikte en iyi kimdir?” gibi sorularla arkadaşlar arasındaki adayları form yoluyla gözlemlenmektedir (Davis, 2014: 145).

2.5.2.4. Bireyin Kendini Aday Göstermesi

Özel yetenekli öğrencinin geçmişte yaşadığı olayları, kendisine etkilerini, yaşadığı zamandaki ihtiyaçlarını ve geleceğe dair planlamalarını, becerilerini ifade etmesi özel yeteneğinin tanınmasında ve belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Sezginsoy, 2007: 37).

Okuldaki öğretmenler, derslerine girdikleri bütün öğrencilerinin ilgi gösterdikleri alanlardan ve yeteneklerden haberdar olmayabilir. Kendi beceri ya da yeteneklerinde sahip olduklarının hangisi olduğunu çocuğun kendisine soracağı formlar yoluyla bilgi sahibi olmaktadır (Davis, 2014: 143).

2.5.2.5. Uzman Gözlemi

Özel yetenekli çocukların tanımlanmasında bazı zeka testlerinin uygulanmasının yanında alanında uzman kişilerce uzun süreli gözlemler yapılması gerekmektedir. Özel yetenekli adayların öncelikle genel taramalar sonrasında ise uzmanlar yoluyla tıbbi olarak bedensel ve psikolojik kontrollerinin yapılması, güncel sağlık durumunun belirlenmesi gerekmektedir (Çağlar, 2004a).

2.5.2.6. APOGEE Projesi: Susanne Richert

Bu teknik ekonomik durumu kötü olan, kültür farkı olan, dil bakımından yetersiz olan, cinsiyetinden dolayı bazı derslerde örneğin; dil bilgisi ve matematik biliminde geride kalan, akademik yetersizliği olan, fiziksel sıkıntısı ve öğrenme güçlüğü çeken çocukların özel yeteneklerinin ortaya çıkarılması için geliştirilmiştir. Bu proje aynı zamanda öğrencilerin; becerileri, akademik ihtiyaçları ve başarı durumlarına göre eğitim vermeleri için öğretmenlerine de eğitim vermektedir. Özel yetenekli adaylardan tüm azınlık gruplarına ve her iki cinsiyete de uygulanan projede veri kaynağı olarak öğrencilerin test sonuçları, öğretmenin aday göstermesi, ailenin aday göstermesi ve bireyin kendi başvurusu kullanılmaktadır (Davis, 2014: 148-149).

2.5.2.7. Beceri Havuzu Tanımlama Planı: J. Renzulli

5 adımdan oluşan bu teknik tanımlama planındaki öğrencilerin %20 sine yakın kısmını özel yetenekliler programına dahil edebilmeyi hedeflemektedir (Davis, 2014: 149-150).

1. Adım: Test sonucu adayları %92 test başarısının üzerinde derece almışsa başka değerlendirme yapılmadan seçilmiş olurlar.
2. Adım: Öğretmenler; üstün yaratıcılık özelliği olanları, olağanüstü yetenek ve belirli alanda üstün başarı gösterenleri aday olarak gösterir.,

3. Adım: Aile, arkadaş ve bireysel başvurusu olan öğrencileri okulun komitesi okul kayıtlarını, IQ ve başarı testlerinin sonuçlarını inceleyerek programa kabul etmeyi hedefler.

4. Adım: Öğrencinin öğretmenleri arasındaki olası anlaşmazlıkları gidermek için daha önce aday gösterilmiş olanlar listeye eklenebilir.

5. Adım: Öğrencilerden yetenek havuzunda yer almayanlarının komite ile görüşmeleri sonucunda iyi derecede projeleri varsa yetenek havuzuna dahil edilirler.

2.6. Özel Yetenekli Çocukların Eğitim Modelleri

Özel yeteneklilerin eğitiminde birçok eğitim modeli görülmektedir. Özel yetenekli öğrenciler ile normal öğrenciler tek tip eğitim modelinden yararlandığında iki farklı grup ortaya çıkmaktadır. Özel yeteneği olan kendilerini yavaş ve tekdüze bir eğitimin içerisinde diğer çocuklar tarafından dışlanır ve onlarla kolay iletişim sağlamakta zorlanırlar. Sınıf içerisinde dersler yavaşlamakta ve çok kolay geldiği için yetenekleri körelmektedir. Bu yüzden özel yetenekli çocuklara yönelik bilimsel araştırmalar ve uygulamalar sonucunda bir takım modeller geliştirildiği görülmektedir. Bunlar; Hızlandırma, Gruplama ve Zenginleştirme olmuştur. Bu modeller yarı ya da tam zamanlı olarak veya kredili eğitimler gibi birçok yöntem ile özel yetenekli çocuklara eğitimde kaliteli dokunuşlar yapabildikleri düşünülmektedir. Özel yetenekli çocuklara bu modeller ile farklılaştırılmış bir eğitim uygulanmaktadır.

2.6.1. Hızlandırma

Hızlandırma, özel yetenekli çocukların erken yaşlarından itibaren kendi yeteneklerinden dolayı bazı dersleri veya sınıfları atlanması ile eğitime devam etmeleri olarak düşünülmektedir. Sak'a (2016) göre hızlandırma eğitimde kalıcı öğrenmeyi artıran ve sıkılmayı önleyen, ortaöğretim yıllarında uygulandığında üniversiteye geçildiğinde akademik başarıyı artıran bir eğitim modelidir. Eğer çocuğun olağanüstü yaratıcılığı varsa bunu çok erken yaşta ortaya çıkarması için hızlandırılmış bir eğitim

alması sonucunda hem kendisi hem de yaşadığı toplumun faydasına olacağı düşünülmektedir (Cutts ve Moseley, 2004: 211).

Hızlandırma modelinde okula erken başlama, sınıf atlama, ders atlama gibi birçok tür bulunmaktadır. Aşağıda bu türlerin bazılarına değinilmiştir.

2.6.1.1. Okula Erken Başlama

Fiziksel ve zihinsel olarak gelişimi hızlı olan; okul öncesi yıllarında okuma ve yazmayı erken öğrenen çocuklar için uygun bir modeldir.(Sak, 2016: 153). Bu çocuklar 1 yaş öncesinde okula kaydedilebilir veya birinci sınıftan değil ikinci sınıftan eğitime başlar. Bu hızlandırma türünde çocuğun gelişimi ile birlikte ailesinin de destek vermesi gerekmektedir. Bu şekilde çocuk okula erken başlarken maddi kaynak gerekmemesi, araç-gereç ve personel bakımından kolaylıklar bulunmaktadır (Ataman, 1996).

2.6.1.2. Sınıf Atlama

Özel yetenekli öğrencilerin sınıf atladıklarında aynı akıl yaşlarında olanlarla birlikte eğitim almaları zihinsel gelişimleri, paylaşım yapabilecekleri arkadaşları, erken yaşta okulu bitirmek suretiyle topluma faydalı bireyler olmaları bakımından olumlu yönleri bulunmaktadır (Sezginsoy, 2007: 40-41). Bu yöntemin sakıncalı yönü ise çocuğu akranlarının yanından ayırarak yaşça daha büyük bedensel ve duygusal özellikleri olan öğrenciler ile eğitim alması olarak düşünülmektedir. Araştırmalarda bu yöntemin ortaöğretim veya üniversite yıllarında uygulanması ile daha iyi sonuçlar doğacağı söylenmektedir (Akkanat, 1999).

2.6.1.3. Ders Atlama

Bu tür hızlandırma, kısmi bir hızlandırma şeklidir. Çocuklar özellikle matematik, dil bilimleri gibi yeteneği olduğu derslerde üst sınıflardan ders almaktadır. Bu uygulama sınıf atlamaya uygun olmayan özel yetenekli öğrenciler için önerilen bir hızlandırma türüdür. Bu uygulama öğrencinin farklı sınıflarda ders okutulması ile de gerçekleştirilmektedir. Ancak önceden gördüğü bir dersi üst sınıfa geçtiğinde tekrar

alması devamsızlık gibi sorunlar ortaya çıkarmaktadır (Davis, 2014: 168; Sak, 2016: 156).

2.6.1.4. Üniversite Kredisi Almak

Bu hızlandırma türünde iki şekilde üniversite kredisi alınmaktadır. Bunlardan birincisi lise öğrencilerinin kendi bölgelerindeki bir üniversiteye giderek programların temel derslerinden örneğin; Matematik 1, Fizik 1, Kimya 1 gibi almaları ile ortaya çıkan ikili kayıt veya ikili kaynaştırma (Sak, 2016: 155). Bir diğeri ise kendi lisesi çok büyük ve gelişmiş olan bir öğrencinin üniversiteye gitmeden özel yetenekli arkadaşları ile birlikte aynı sınıfta hocaları tarafından üniversitedeki temel dersleri alması ve kredi toplaması olarak düşünülmektedir (Davis, 2014: 170).

2.6.1.5. Üniversiteye Erken Başlamak

Özel yetenekli öğrencilerin genellikle lise son sınıfı bitirmeden üniversiteye kabul alır ancak lise derslerini de üniversite okurken vermesi gerekmektedir (Sak, 2016: 154). Bu türdeki öğrenciler yapılan bazı araştırmalara göre bazıları eğer daha önce kamp vb. programlara katılmış ise evden ayrılmayı normal karşılarken daha önce ailesinden ve arkadaşlarından ayrılmayanlar için ciddi zorluklar çektiklerini göstermektedir (Davis, 2014: 171).

Hızlandırma türlerinde şu ana kadar yazılanların haricinde Uluslararası Bakalorya (IB) Programları, Uzaktan Eğitim, Sürekli Yerleştirme gibi çeşitleri de bulunmaktadır.

Tablo 2.6.1.5.1. Öğrenciye Göre Hızlandırma Türünün Seçimi

Akademik Durumu	Hızlandırma Türü
Öğrenci tüm alan ve derslerde yaşlarına göre çok iyi düzeyde ise	Okula Erken Başlama, Üniversiteye Erken Başlamak, Sınıf Atlama, IB Programları
Öğrenci belirli alanlarda çok iyi düzeyde ise	Ders Atlama, Üniversite Kredisi Alma, Üstten Ders Alma

Kaynak: (Sak, 2016: 158)

2.6.2. Gruplama

Çocuklar arasında birbirlerine benzer yetenekleri olanların bir araya toplanması ile özel okul ve sınıflarda, küme gruplarında, homojen ve heterojen gibi grup türlerinde eğitim almalarına gruplama denilmektedir. Belirtilen türlerde uygun şekilde yapılan gruplandırmalar özel yetenekli öğrencilerin yeteneklerini belirgin bir şekilde başarıya ulaştırdığı ve benliklerini geliştirdikleri görülmektedir (Karakurt, 2003: 10).

Gruplama özel yetenekli çocukların daha hızlı bir şekilde derslerinde ilerlemesine ve daha karışık konularda derinleşerek öğrenebilmesine olanak göstermektedir (Davis, 2014: 264).

2.6.2.1. Okul İçinde Okul

Özel yetenekli öğrencilerin çok fazla olduğu bir okulun içerisinde veya öğrenci sayısı az olup birkaç farklı okuldaki özel yeteneklilere eğitim verilmesi zor olacağından dolayı merkez bir okul belirlenerek o okulda eğitim verilmesine okul içinde okul yöntemi olarak adlandırılmaktadır (Sak, 2016: 135). Bu tür gruplama şeklinde, uzman öğretmenler örneğin; matematik biliminde olağanüstü bilgiye sahip bir öğretmen bütün alanlarda ders verebilirken farklı alandan bir uzman öğretmende kendi alanında ders verebilmektedir. Okul içinde okul uygulamasında öğrenciler beden eğitimi, müzik gibi derslerde ve boş zamanlarında diğer öğrenciler ile kaynaşmaktadır (Davis, 2014: 257).

2.6.2.2. Özel Sınıflar

Özel yetenekli öğrencilerden aynı seviyede olan öğrencilerin belirli bir sınıf veya yaş grubuna göre sınıf oluşturulmaktadır (Davis, 2014: 258). Eğitim ihtiyaçlarını giderecek olması, onlara özel programların ve öğretmenlerin olması, benzer becerilere sahip sınıf arkadaşlarıyla derinlemesine çalışmalar yapıyor olmaları, bireysel çalışmalara olanak tanınmasından dolayı faydaları bulunmaktadır (Akkanat, 1999). Ancak özel sınıflarda eğitim gören öğrencilerin benlik olguları olumsuz bir şekilde etkilenmekte ve normal sınıflarına döndüklerinde anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır.

Tam özel sınıf, erken özel sınıf ve kısmen özel sınıf gibi türleri bulunmaktadır (Sak, 2016: 138-139).

2.6.2.3. Özel Okullar

Zeka bölümleri (ZB) 130 ve daha üzerinde olup özel yetenekli olarak belirlenen öğrencilerin eğitim aldıkları okullar özel okullar olarak tanımlanmaktadır. Bu okullarda farklı alanlarda öğrenme ihtiyaçlarını giderecek; zengin kütüphaneler, farklı etkinliklerde kullanılmak üzere çeşitli araç ve gereçler bulunmaktadır (Çağlar, 2004b). Bu okullardaki özel yetenekli öğrencilerin objektif teknikler kullanılarak tanımlanması gerekmektedir. Bunlara Fen Liseleri örnek verilebilir (Sak, 2016: 136). Tarihimize bakıldığında Osmanlı Devleti dönemindeki saray mektebi olan Enderun Mektebi örnek verilmektedir.

2.6.2.4. Küme Grupları

Tam zamanlı olarak gerçekleşen bu küme gruplarında özel yetenekli öğrenciler kendilerine uygun olan farklılaştırılmış müfredat ile eğitim almaktadır. Bu gruplara alanında uzman öğretmenler gerekmektedir. 5 ile 7 kişilik olan küme grupları özel yetenekli öğrencileri zihinsel olarak canlandırmakta ve girişimciliğine katkı sağlamaktadır (Clark, 2015: 294).

Yukarıda bahsedilmekte olan gruplama türleri homojen ve heterojen sınıfların içerisinde bulunmaktadır. Homojen sınıflarda özel yetenekli öğrenciler ara ara normal öğrenciler ile biraraya gelmeli ve onlarla başatması için sosyal yetenekleri kazanmaları gerekmektedir (Davashgil, 1995).

2.6.3. Zenginleştirme

Zenginleştirme; her türlü eğitime ve özel yeteneklilere de uygulanabilen ve bütün planlar için esas olabilecek bir modeldir. Özel yetenekli çocuklar kişisel ilgi ve yeteneğe sahip oldukları için zenginleştirme türleri buna göre düzenlenmektedir. Zenginleştirmenin genel amaçlarından bazıları aşağıda belirtilmiştir (Cutts ve Moseley, 2004: 99-110).

- Yeteneklerin tümünü kullanabilmek
- Bilgi alanını genişletmek
- Anlamayı derinleştirmek
- Yetenek düzeylerini yükseltmek
- Öğrenmeye ilgisini artırmak
- İstenilen eğitim, düşünme ve paylaşma yöntemlerini öğretmek
- Yaratıcılığa şans vermek

Günümüzde en fazla tercih edilen modellerden zenginleştirmede programın; yaratıcı düşünme, problem çözme, eleştirel düşünme vb. süreçlerine ve bu süreçlerin geliştirdiği proje ve etkinlik içeriklerine ulaşmak için uygulanan yöntemleri kapsamaktadır (Ataman, 1996).

2.6.3.1. Okul Projeleri

Özel yetenekli öğrenciler ilgi gösterdikleri derslerde ve yetenekli oldukları alanlarda uzun sürecek araştırmalar sayesinde kendilerini geliştirmektedir. Uygulama yöntemiyle yapılacak olan araştırmalar özel yetenekliler için eşi benzeri olmayan projelerdir (Sak, 2016: 162). Okul projelerinden bazılarına örnek verilecek olursa; Kütüphane ve internet araştırma projeleri, yaratıcı yazım, sanat, drama, fen projeleri, kendilerinin karar vereceği projeler olarak verilmektedir (Davis, 2014: 189-190).

2.6.3.2. Alan Gezileri

Bu çalışmanın amacı özel yetenekli öğrencilere sosyal, kültürel ve bilimsel konularda keşfederek öğrenmeyi sağlamaktır. Bu alanlara; arkeolojik kazılar, müzeler, laboratuvarlar, bahçeler ve tarımsal alanlar örnek verilmektedir (Sak, 2016: 162). Alan gezileri yapılacağı zaman özel yetenekli öğrenciler birçok ön çalışma yaparak gezi notları tutarlar, geziyi değerlendirirler hatta eski ansiklopedileri karıştırmak suretiyle çok kapsamlı bir araştırma yapmaktadır. Bu yüzden iyi hazırlık yapılmaktadır (Cutts ve Moseley, 2004: 145).

2.6.3.3. Yaz ve Haftasonu Okulları

Özel yetenekli öğrencilerin okullarının tatil olduğu zamanlarda yani yazları ve haftasonları farklı konuların içerisinde olduğu bir zenginleştirme türü olarak düşünülmektedir. Özel yetenekliler tatil zamanlarında kendilerini daha çok geliştirmesi gerekmektedir. Bu programlar özel yetenekli öğrencileri birlikte çalışmalar yapmasına, duygu ve tecrübe paylaşımlarına ortam hazırlamaktadır. Gönüllü öğretmenler ve akademisyenler ders vermektedir (Sak, 2016: 163).

Çoğu okul ve öğretmen tatil günlerinde öğrencilerine çeşitli çalışma kitabı ve listeler vererek ilgi duymamaktadır. Sadece eğlence, sportif faaliyetler ve sanatsal aktivitelere öncelik verilmektedir. Ancak öğrencilerin kitaplara da yönelmesi gerektiği düşünülmektedir (Cutts ve Moseley, 2004: 180).

2.6.3.4. Mentörlük

Özel yetenekli öğrencilerin sahip oldukları yetenek alanlarında daha üst düzey beceriler kazanması için ileri düzeyde bilgisi olan yetişkinlerin rol model olması ve rehberlik yapması olarak tanımlanmaktadır (Ersoy ve Avcı, 2001). Mentörler öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda çalışmalar yapan profesyoneller olarak da tanımlanmaktadır. Verimli bir mentörlük için öğretmenler öğrencilere akıl hocalığı yapabilmekte ve onlara yetenekleri ile ilgili rehberler ayarlamakta, ortam ve zaman oluşturdukları düşünülmektedir (Bildiren, 2016: 143). Yapılan bazı araştırmalarda mentörü olan özel yetenekli öğrenciler daha başarılı olmakta, devamsızlıkları az olmakta ve okullarına karşı olumlu tutum göstermektedir. Tarihimizde Osman Gazi için Şeyh Edebali, Fatih Sultan Mehmet için Akşemseddin mentör olarak görülmektedir (Sak, 2016: 164). Mentörlükte sadece yüz yüze değil e-posta yoluyla da internet üzerinden alanında uzman kişilerle iletişim kurularak hem daha ileriye taşınması hem de gelecek zamandaki eğitimlerine kılavuzluk yapılmaktadır (Davis, 2014: 211).

Günümüzde gelişen teknoloji ve pandemi zamanında oluşan fiziksel mesafelerden dolayı her kademedeki öğrenciye özellikle sınavlarında başarılı olmaları için online koçluk veya mentörlük yapıldığı görülmektedir.

2.7. Dünyada Özel Yeteneklilerin Eğitimi

Günümüzde dünya çapında gerçekleşen araştırmalar 1900'li yılların ortalarından itibaren özel yetenekli çocukların hangi alanda uzmanlaşması gerektiğini belirlemek amacıyla birçok test uygulaması yapıldığını göstermektedir. Örneğin ABD'de özel yetenekli çocukların eğitim aldığı özel okullar, üniversiteler bulunmaktadır. Ayrıca bu çocukların yeteneklerini geliştireceği birçok eğitim stratejisi, yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmış ve kullanılmaya devam etmektedir (Bildiren, 2016).

1960'lı yıllardan itibaren özel yetenekli çocuklara karşı ilginin dünya çapında artışları görülmektedir. Bunun başlıca sebepleri arasında besin ve enerji kaynaklarının yıllar geçtikçe tükenme tehlikesi, kirliliğin artması ve siyasi dengelerin değişmesi gibi birçok sorunlara çözüm getirmesi için özel yetenekliler görülmektedir (Davaslıgil, 1995).

Batı dünyasını etkileyen Eflatun'un devlet kavramında eğitim kurumlarının ilk hedefinin devleti yönetecek olan özel yeteneklilerin seçilmesi ve yetiştirilmesidir. Özellikle soylu ailelerin çocukları olan okulda yöneticiliğin başlıca özellikleri; temel beceriler, duygular ve iradeler geliştirilmeli ve bilgileri olgunlaşması gerekmektedir (Enç, 1979).

Araştırmalar incelendiğinde ABD, İsrail, Japonya, Azerbaycan, Kanada, Güney Kore, İngiltere, İtalya, Almanya, başta olmak üzere Dünya'da birçok ülkede özel yetenekli öğrencilere yönelik çalışmalar yapılmakta ve onların eğitimleri için farklı kurumlar bulunmaktadır. Bunlardan bazılarının örnek olan ülkelerin yaptığı çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

2.7.1. Amerika Birleşik Devletleri

Özel yetenekli çocukların eğitiminde en fazla tartışılan, modeller geliştirilen, eyalet ve federal anlamda birçok uygulamanın geliştirilip uygulandığı ülkelerden bir Amerika Birleşik Devletleri olarak görülmektedir (Akarsu, 2001: 27). 2001 yılı itibarıyla 27 eyalette özel yetenekli çocuklar farklı ölçütlerle tanılanmakta ve birçok eyalette özel

yetenekli öğrencilerin eğitimi sınıf içi ve dışı, özel sınıflarda biraraya getirmek suretiyle uygulanmaktadır (Yıldız, 2010: 27).

Özel yetenekli öğrencilere ABD’de eğitim veren bazı okullar ve kurumlar bulunmaktadır. Louisiana, İndiana, İllinois, Texas ve Carolina’daki okullar matematik ve fen ağırlıklı olması ile birlikte üniversitelerde yer alırlar. Bu okullar hem bilim ve sanat imkanları hem de sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri vermektedir (Akarsu, 2001: 29).

Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulanan program ve kurumlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir (Akarsu, 2001: 29-30; Davis, 2014: 253-255; Levent, 2014: 95).

- Uluslararası Bakalorya Programları (IB)
- Matematikte Üstün Yetenekli Gençlerin İncelenmesi ve Yetenek Havuzu Oluşturma Projesi
- Üstün Yetenekli Çocuklar Derneği (NAGC)
- Üstün Yetenekli Çocuklar Konseyi
- Ulusal Üstün Yetenekliler Araştırma Merkezi
- Center for Talented Youth (CTY-John Hopkins Uni)
- San Diego Şehir Okulları
- Osprey Pine View Okulu
- Tulsa Üniversite Okulu
- Tacoma Seabury Okulu

2.7.2. Rusya

Günümüzde özel yetenekli öğrencilerin başarısı 1950 Rusya’sında iki tür okula dayanmaktadır. İlk tür olan Bilim Kenti; üniversite yerleşkelerinde ortaokul düzeyindeki öğrenciler matematik, fizik, kimya, biyoloji ve informatik bölümlerinden seçilir ve aynı zamanda lise öğrencileri de bulunmaktadır. Bu öğrencilere üniversitelerdeki en iyi akademisyenler ders vermektedir. İkinci tür okullar ise sanat ve sosyal bilimler alanlarına yoğunlaşmıştır (Akarsu, 2001: 33).

Özel yetenekli çocukların eğitiminde Sovyetler Birliği zamanında 1957 yılında uzaya fırlatılan ilk uzay aracı olan Sputnik'in fırlatılması batı dünyasında yaratıcılık eğitimlerinde çığır açmıştır. Batı'daki araştırmalar sonucunda Sovyetler Birliği'nin özel yetenekli çocukların eğitimine verdiği önem ortaya çıkmıştır (Akkanat, 1999).

Rusya'da özel yetenekli çocuklar için kurulan ilk devlet okulu Sozvezdie'dir. Bu okulda 0-11 yaş arası çocuklar eğitim görmektedir. Öğrencilerin yaratıcılığı, zihinsel ve kişisel gelişimlerini desteklemesi en ayırt edici özelliklerindedir. Bu okullara öğrenci seçimleri Bilişsel Yetenek Testleri, Oyun Dersleri ve Bireysel Röportaj Teknikleri ile yapılmaktadır (Yıldız, 2010: 32-33).

2.7.3. Azerbaycan

Azerbaycan'da öğretmenlerin gözlemleriyle özel yetenekli çocuklar ilkokuldan sonra uluslararası deneyimi olan uzman bireyler tarafından seçilerek özel okullara, özel sınıflara, yaratıcı okullara, yaz kamplarına yönlendirilmektedir. Ülkesinin tarihini, politikasını ve ekolojisini anlatan derslerin yanında dil ve bilişim dersleri de almaktadırlar. Bu çocukların öğretmenleri, Bakü Üniversitesi tarafından kurslar almaktadır (Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004: 43).

2.7.4. İngiltere

İngiltere'de özel yetenekli çocuklar seçildikten sonra eğitim aldıkları okullarda hızlandırma ve farklılaştırma uygulamaları görmektedir. Yahudi Menuhin Müzik Okulu, Kraliyet Balo Okulu gibi bağımsız okullar ile birlikte birçok müzik ve güzel sanat okulları bulunmaktadır. 1989 yılı itibariyle öğrenci velilerinin destekleriyle National Association of Gifted Children (NAGC) kurulmuştur ve yaz okulu, hafta sonu programları gerçekleştirilmektedir (Akarsu, 2001: 35). Bunların dışında sadece özel yetenekli çocuklar için eğitim veren ünlü ve geleneksel kurumlar bulunmaktadır (Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004: 44).

Özel yetenekli çocuklar 7 yaşından itibaren eğitime başlayıp, ortaöğretim bitene kadar bu eğitim kurumlarında yatılı kalmaktadır. Bu kurumları bitiren öğrencilerin %80'i ülke idaresinde yer almaktadır (Aydın, 1994: 99 Akt. Şenol, 2011).

2.7.5. Almanya

Almanya'nın geçmişine bakıldığında 2. Dünya Savaşı öncesinde özel yetenekli çocuklar ile ilgili çalışmalar yapan ilk ülkelerden biri olup 1913'de özel yetenekliler için özel bir sınıf açılmış olup ilerleyen zaman içerisinde diğer şehirlerde de açılmasına sebep olmuştur (Şenol, 2011: 53).

Almanya'da doğu ve batının birleşmesinden sonra 1978'de özel yetenekli çocuklar için Alman Üstün Yetenekli Çocuklar Derneği kurulmuştur. Bu kurum hem vatandaşların ilgisini çekerek hem de farklı zenginleştirme uygulamaları yaparak çocuklara hizmet vermektedir. Aynı zamanda birçok kurumla işbirliği yapan ve devlet desteği alan araştırma merkezleri kurulmuştur (Akarsu, 2001: 35).

2.7.6. Çin

Çin tarihinde özel yetenekli çocuklar imparatorun sarayında eğitim almaktaydı. Çin özel yetenekli çocukların eğitimine 4 kazanım sağlamayı hedeflemektedir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir (Budak, 2008).

- Çoklu yetenek yaklaşımı; edebiyat, liderlik, orjinallik, mantık, hafıza vb. yeteneklerdir.
- Belirgin ve potansiyel yetenekler
- En üst düzey özel yeteneklilerin mutlaka eğitim alması
- Özel yeteneklilerin kapasitelerine göre eğitim alması

Çin'de 1973 yılı itibariyle farklılaştırma yasakları olmasına rağmen gün geçtikçe özel yetenekliler sınavla seçilen ayrı eğitim almaktadır. Bu konu ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki kurumlar ile çalışmaktadır (Şenol, 2011: 56). 1984'de çıkarılan yasa ile özel yeteneklilerin eğitiminde öğrencilerin hangi kuruma yerleşeceği onun; yeteneğine, okul başarısına, aile durumlarına ve isteklerine göre yerleştirmeler yapılmaktadır (Yıldız, 2010: 29).

2.7.7. İsrail

İsrail, özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili çalışmalara son zamanlarda ağırlık veren ancak en iyi eğitim veren ülkelerden birisi olarak düşünülmektedir (A.g.e.: 30). İsrail Devleti ülkenin değerli zenginliğinin özel yetenekli çocuklar olduğunu savunarak 1970'lerde Üstün Yetenekliler Müdürlüğü'nü kurmuş ve bu kurum şu ana kadar yapılan birçok etkinliği organize etmekte ve etkili programlar uygulamaktadır. Aynı yıllarda güzel sanatlara yönelik Tel Aviv'de tam zamanlı özel yetenekliler okulu kurulmuştur. Bunun yanı sıra askerlik dönemine gelen bireylerin zeka testinde üst derecede sonuçlar aldıklarında yeteneklerini geliştirebilecekleri TALPIOT programına dahil oldukları görülmektedir. Bu program sayesinde okul döneminde keşfedilemeyen özel yetenekliler de özel olarak eğitilmektedir (Milgram, 2000 Akt. Akarsu, 2001: 38).

Kudüs'te OFEK adı verilen çok özel bir dahiler okulu bulunmaktadır. Bu kurumda seçilmiş özel akademisyenler ders vermektedir. Bu kurumdaki özel yetenekli öğrenciler not tutmadan, yaparak ve yaşayarak eğitim almaktadır. Bunların yanında İsrail'de çok gelişmiş zenginleştirme programları bulunmaktadır (Yaşar, 2010).

Özel yetenekli çocukların eğitimine Japonya, İtalya, Hollanda, Avustralya, Yeni Zelanda, Fransa ve birçok ülkede önem verildiği görülmektedir. Bu ülkelerde yukarıda ayrıntıları verilen okullar, kurumlar ve özel programlar uygulanmaktadır. Genel anlamda özel yetenekliler için hem okulda hem de okul dışında ve tatil günlerinde zengin içeriğe sahip uygulamalar olduğu gözlemlenmektedir. Bu çocuklar için iyi bir eğitim sonrası kendi ülkelerinde idari görevlerde ve bilimsel araştırmalarda buldukları düşünülmektedir.

2.8. Türkiye'de Özel Yeteneklilerin Eğitimi

Ülkemizde özel yetenekli çocukların eğitimi, cumhuriyetin ilanından önce sarayda özellikle Osmanlı Devleti'nin idaresinde ve ordusunda görev alması için geliştirilen kurum olarak Enderun Okulları görülmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra ise özel yetenekli öğrenciler için ilan edilen kanunlar, yasalar, denemeler, vakıflar, programlar ve okullar kurulduğu ve halen devam ettiği görülmektedir.

Milli hazinelerimiz olarak düşünölmekte olan özel yetenekli çocuklar, çeşitli kurumlarda eğitimlerini alarak birçok akademik çalışmaya ve ölkemiz adına farklı projelerde başarılarla imza atarak özellikle son zamanlarda sadece özel yetenekliler için eğitim veren Bilim Sanat Merkezleri'nde TÜBİTAK projelerine katılarak ve bu merkezlerde eğitim alarak özel yeteneklerine ve bilime katkı sağladıkları düşünölmektedir.

2.8.1. Cumhuriyet'in İlanı Öncesi Özel Yeteneklilerin Eğitimi

2.8.1.1. Enderun Mektebi

Geçmişimizde Cumhuriyet'in ilanı öncesinde özel yetenekli çocukların en verimli eğitildiği dönem Osmanlı Devleti zamanındaki Enderun Mektepleri'dir. Enderun Mektebi'nde yetişen bireyler 600 yıllık bir devletin idari, akademik ve sanatsal kadrolarını oluşturdukları gözlenmektedir (Dönmez, 2007).

Osmanlı Devleti'nde kendisinden önceki İslam devletlerinde de olduğu gibi yönetime ortak olması muhtemel soylu bir kesimin kökleşmesini istememekteydi. Dolayısıyla "kulluk düzeni" adı verilen esaslar ile devlet hizmetlerini yürütmekteydi. Kulluk düzeni genel olarak yabancı vatandaşların bunun gibi görevler için yetiştirilmesi ve görev almasına denilmektedir (Enç, 1979).

Enderun Mektebi'ne seçilecek çocuklar farklı kültür, disiplin ve yeteneklere sahip olmalarına da bakılarak bu yeteneklerin gelişeceği eğitim sistemi ile Osmanlı Devleti'nin yönetim kadrosunda ciddi atılımlar yaptıkları görölmektedir (Sezginsoy, 2007: 63). Enderun Mektebi, hristiyan olan yetenekli çocuklar arasından güvenilir devlet adamı ve asker yapılması amacıyla çocukları alır ve eğitirdi. Özel yetenekli çocukları yetiştirdiği için Enderun, Osmanlı Devleti zamanındaki özel eğitim kurumu olarak düşünölmektedir (Akyüz, 2018: 94).

İlk olarak Yıldırım Beyazıt döneminden 2. Murat zamanına kadar şehzadelerin eğitim aldığı bir saray okulu olarak görölen Enderun Mektebi, Fatih Sultan Mehmet

zamanında örgüt yapısı oluşturulmuş ve devlet adamı yetiştirilen bir eğitim kurumuna dönüştürüldüğü görülmektedir (Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004: 53).

Enderun tarihinde Osmanlı Devleti'nin uyguladığı devşirme politikasının; özel yetenekli çocukların seçiminden, eğitilip meslek sahibi olmasına kadar önemli bir yeri bulunmaktadır. Devşirme usulü özetlenecek olursa; 8-18 yaş aralığında olan erkeklerin seçilmesi olarak görülmektedir. Bazı durumlarda 20 yaşındaki kişilerde seçilmekteydi. Devşirme dönemlerinde köylerden kırk evden bir ev seçilir ve en az iki kardeşten bir erkek çocuk alınır. Eğer 18 yaşından küçük ve evli ise alınmazdı. Devşirme olacak kişiler son bir elemenden geçerek en iyileri padişaha hizmet etmesi için iç oğlanı yapılır geriye kalanlar ise acemi oğlanı olurdu (Tuncay, 2015: 26).

Padişahın 3-5 yılda bir görevlendirdiği kişilerce hristiyan ailelerin çocuklarından sağlıklı, güçlü ve fiziksel durumu iyi olanları seçilirdi. Devşirilen çocuk sayısı 16. yüzyılda ortalama 3.000 olduğu gözlenirken bu çocukların aileleri için bu durum bir şeref sayılmaktaydı. Çocuklar 3-5 yıl Türk ailelerin yanında kaldıktan sonra sınavlar sonucunda Enderun Mektebi'ne kabul alırdı. Acemi oğlanlar kendi ailelerini, dillerini ve buna benzer etnik bilgilerini unutmazlar aynı zamanda kendi kişisel bilgileri devşirilirken köy defterine yazılırdı (Akyüz, 2018: 96).

Enderun Mektebi eğitiminde 3 farklı yetiştirme şekli bulunmaktadır (Akyüz, 2018: 96). Bunlar:

- Saray hizmetlerini fiilen yaparak öğrenmek
- Din bilimlerinde eğitim görmek
- Fiziksel ve sanatsal eğitimde yeteneğine göre öğrenim görmek

Enderun Mektebi odalardan oluşan eğitim kademelerine sahipti. Bunların isimleri ve eğitim türleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir (Akkutay, 1999; Akyüz, 2018: 89-90).

Tablo 2.8.1.1.1. Enderun Mektebi Odaları

1. Küçük Oda 2. Büyük Oda	Odalar fiziksel olarak farklı büyüklükte olduğu için bu isim verilmiştir. Bu odalardaki öğrenciler okuma ve yazma öğrenir, bir üst odaya çıkmak için çalışırlardı. Kıyafetlerinden ötürü kendilerine “dolamak” da denilmekteydi.
3. Doğancılar Odası	Padişahın av için kullandığı Doğanlara bakan öğrencilerdi. Kendilerine Hazne-i Bezyan da denilmekteydi.
4. Seferli Odası	Padişahın çamaşır hizmetlerine bakan kişilerdir. Daha sonraları birçok sanat dallarında eğitim veren bir mektep olarak görülmektedir.
5. Kiler Odası	Saraydaki yemek işlerine bakarak çeşitli yiyecek ve içecek hazırlama eğitimi alırlardı.
6. Hazine Odası	Sarayın ekonomik işlerine bakarlardı. Hazine ve padişahın değerli eşyalarıyla ilgilenirlerdi.
7. Has Oda	Enderun Mektebi’nde sınav veren ve en elit kısmı sayılan bu odada günün büyük bir kısmında padişahın en yakın hizmetinde bulunarak idarecilik eğitimi alırlardı.

Kaynak: (Akkutay, 1999; Akyüz, 2018: 89-90)

Enderun Mektebi’nden mezun olan özel yetenekli bireyler üstlendikleri görevlerden dolayı uzun yıllar boyunca toplumun en seçkin elemanları olarak Osmanlı Devleti’nin güvencesiydi. Gerileme döneminde Enderun’a seçilecek çocuklar yeteneklerine bakılmadan yönetici kısmının çocuklarından seçilir, liyakate bakılmadan kayırma ve yetersiz öğretim yapanlar alındığından eğitim düzeyinde ciddi düşüşler görülmektedir (Miller, 1931 Akt. Akarsu, 2001: 41).

Enderun Mektebi özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için uzun yıllar eğitim veren bir saray okulu olarak görülmektedir. Bu okullarda yaşça büyük olan başarılı öğrencilere Lala olarak görev verilmekteydi.

2.8.2. Cumhuriyet'in İlanı Sonrası Özel Yeteneklilerin Eğitimi

Osmanlı Devleti'nden sonra Cumhuriyetin ilanı ile birlikte devletimiz bazı kanunlar ve kurumlar vasıtası ile özel yetenekli çocukların eğitilmesi için çok farklı gelişmeler yaşandığı bilinmektedir. Bu bölümde bu kurumlara ve benzeri gelişmelere yer verilmiştir.

2.8.2.1. 5245 ve 6660 Sayılı Kanunlar

Cumhuriyet'in ilanından sonra sanat dallarında özel yetenekli bireylerin geliştirilmesi için yapılan girişimlerden biri de eğitim alması için yurt dışına öğrencilerin gönderilmesi olarak görülmektedir. Özel yetenekli çocuklar için 7 Temmuz 1948 tarihinde 5245 sayılı "Harika Çocuk Kanunu" ismiyle bir kanun çıkartılmıştır. İdil Biret ve Suna Kan'ın yurt dışına müzik eğitimi alması için gönderilmesine dair bu kanun ile Fransa'daki Paris Konservatuvarı'nda eğitim almışlardır (Tunçdemir, 2004).

15 Şubat 1956'da ise 6660 sayılı "Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun" adıyla çıkartılan kanun ile güzel sanatlar alanından özellikle resim ve müzik becerileri ile seçilen özel yetenekli öğrencileri yurt dışında eğitim almaları için gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Daha önce ilan edilen 5245 sayılı kanunun geçerliliğini kaldıran 6660 sayılı kanun ile içerik genişletilmiş olup İdil Biret ile Suna Kan'ın haklarının korunduğu da belirtilmektedir. Ayrıca yurt dışına eğitime gönderilecek çocuğun yanında en yakın aile fertlerinden birinin refakat etmesinden de bahsedilmektedir (Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun, 1956). Daha sonra bu kanun kötüye kullanıldığı iddaa edilerek yürürlükten kaldırılmıştır.

2.8.2.2. Özel Sınıf ve Türdeş Kümeler Uygulaması

Ülkemizde özel yeteneklilere yönelik özel sınıf ve türdeş kümeler uygulamaları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1964'deki 35836 sayılı onay ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile 1964'de özel sınıf ve türdeş yetenek sınıfları olarak uygulamaya alındığı bilinmektedir. Ankara ilindeki yapılan testler sonucunda ZB'leri 120 ve daha

üzerinde olan çocuklar için, Mimar Kemal (Ergenekon) İlkokulu'nda eğitim almaları için faaliyete başlatıldığı görülmektedir. Zenginleştirilmiş özel programlar ile eğitim alan ilkokul düzeyinde sınıf öğrencileri ortaokulda da bu sınıflara devam edecekleri şekilde planlandığı bilinmektedir (Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004: 56-57). Ancak üst düzey devlet adamlarının kendi çocuklarını uygun düzeylerde olmamalarına rağmen baskı yapmalarından dolayı bir süre sonra değerlendirme yapılmadan sona erdirildiği görülmektedir (Akarsu, 2001: 42).

2.8.2.3. Fen Liseleri

Özel yetenekli çocuklara eğitim vermesi için kurulan kurumlardan bir tanesi de Fen Liseleri olduğu düşünülmektedir. 1962 yılındaki VII. Milli Eğitim Şurası kararları ile özel yetenekli çocukların fen ve matematik alanlarında yetiştirilmesi amacıyla 1963-1964 eğitim ve öğretim döneminde Ankara Fen Lisesi açılmıştır. Bu lise ilk başlarda Ford Vakfı'nın mali desteği ve Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Bronx Fen Lisesi'nin desteğiyle özel seçilen öğrencilere yatılı olarak laboratuvar, kütüphane, münazara gibi etkinlikler, küçük grup çalışmaları ve bireysel çalışma destekleriyle 4 yıl devam ettiği bilinmektedir. Ancak Ford Vakfı'nın desteğini çekmesiyle birlikte özelliğini kaybettiği görülmektedir. Günümüzde ise liselere giriş sınavı ile seçilen öğrenciler fen liselerine girmekte ve normal liselere kıyasla birkaç ek ders alarak öğrenimlerinde öğrencinin yeteneğine, ilgisine, yaratıcılığına bakılmadan fen ve matematik derslerinde genele hitab eden bir eğitim verilmektedir (Akarsu, 2001: 42).

2.8.2.4. Anadolu Liseleri

Fen Liseleri'nin ardından 1970 yılında Anadolu Liseleri kurulmuş olup ilkokuldan sonra sınavla öğrenci kabul edildiği bilinmektedir. Aynı zamanda öğrenciler 1 yıllık hazırlık döneminde yabancı dil eğitimi almışlardır. Özel yetenekli öğrencilere yönelik olduğu düşünülen Anadolu Liseleri'nde 7 yıllık eğitimin 1 yılı hazırlık, 3 yılı ortaokul ve kalan 3 yılı ise ortaöğretim olarak eğitim vermesi planlanmıştır. Türkiye'nin en iyi eğitimini uzun süre bu okulların verdiği düşünülmektedir. Ayrıca bu liselere öğretmenleri de seçilerek alınmaktaydı. İlerleyen zamanlarda sayısının artması ile birlikte ortaokul düzeyinde öğrenci alımı durdurulmuş ve birçok lise Anadolu Lisesine çevrilmiştir (Çitil, 2018; Dönmez, 2012: 295).

Günümüzde Anadolu Liseleri'nin bazılarının proje okul olarak seçildiği ve yine 1 yıllık hazırlık verilerek bu hazırlıkta bazı kurumlarda tek bazı kurumlarda ise birden fazla yabancı dil eğitimi öğretildiği ve sınavla nitelikli öğrencilerin alındığı bilinmektedir.

2.8.2.5. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Özel yetenekli çocukların yetenekli olduğu alanlara göre eğitim veren kurumlardan biri de 1989-1990 eğitim ve öğretim döneminde açıldığı bilinen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri olduğu görülmektedir. Güzel Sanatlar Liseleri, Anadolu Lisesi statüsünde olup bu alanda yatılı veya gündüzlü olarak ilköğretimden sonra 4 yıl eğitim ve öğretim yapan kurumlardır. Ayrıca bu kurumlarda öğrenciler belirlenen kurullarca yapılan sınavlar sonucunda seçilmektedir. Güzel sanatlar alanında bu liselerin bazı amaçları aşağıda belirtilmiştir (MEB, 2009).

- İlgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda alanında başarılı bireyler olarak yetişmeleri
- Güzel sanatlar ile ilgili yükseköğretim programlarına hazırlanmaları
- Kendi alanında araştırma yaparak analiz ve uygulama yapabilmeleri
- Ulusal ve uluslararası sanatsal faaliyetleri takip ederek bilgi ve kültürlerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

2.8.2.6. Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu

Milli Eğitim Bakanlığı ve İstanbul Üniversitesi arasında yapılan protokol kapsamında “Üstün Zekalıları Eğitimi Projesi” uygulama okulu olarak Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu belirlenmiştir. Okulun eğitim programları İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekalıları Ana Bilim Dalı tarafından hazırlanmaktadır (Küçüköğlü, 2014).

2002-2003 eğitim ve öğretim döneminde özel yetenekli çocukların zihinsel, duyuşsal ve sosyal ihtiyaçları gözetilerek farklılaştırılmış program uygulanan bir kurum olduğu bilinmektedir. Bu okulda eğitim, normal öğrenciler ile birlikte gerçekleştirilmektedir. zeka

düzeyi yüksek olan özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyumlarını geliştirmek amacıyla okulda karma eğitim verilerek yaşlılarından ayrı kalmadıkları bir eğitim sağlanmaktadır (TBMM, 2012).

2.8.2.7. TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi

Özel yetenekli çocukların eğitiminde özellikle maddi imkanı olmayan ancak özel yetenekli çocukları yetiştirileceği bir okul kurulması amacıyla 1990 yılında Sezai Türkeş, eşi İnanç Türkeş adına İnanç Vakfı'nı kurduğu bilinmektedir (Akarsu, 2001: 43).

İnanç Vakfı, özel yetenekli bireylerin eğitimi için fiziksel, öğretimsel ve öğrenci seçilmesi konularında özel olması gerekliliğinden dolayı Prof. Dr. Füsün Akarsu liderliğinde bir ekiple çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Okulun 1993'de geçici bir binada 33 öğrencisiyle eğitime başladığı ve 1 yıl sonrasında kendi yerleşkesine taşındığı ve orada eğitime devam ettiği bilinmektedir. İlk yıllarında 5. sınıfı bitiren öğrenciler okula alınırken, zorunlu eğitimin 8 yıl olmasıyla sadece lise düzeyinde eğitim vermeye başlamıştır (Doğan, Tekcan ve Cürebal, 2004).

İnanç Türkeş Özel Lisesi yatılı olarak eğitim vermeye devam etmektedir. 2000 yılında ilk mezunlarını veren kurum maddi sıkıntılar nedeniyle 2001 yılında Türk Eğitim Vakfı (TEV) tarafından devralınmıştır. Böylelikle Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi (TEVİTÖL) adıyla eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir. TEVİTÖL, 2019 yılı itibarıyla özel yetenekli öğrencilerin de yararlanacağı şekilde "T21C" programı hazırlamıştır. Bu programın amacı disiplinler arası (STEM-STEAM), araştırma ve problem çözmeye dayalı, 21. yüzyılın bilişim ve becerilerini kullanmak ve geliştirmektir, bununla birlikte Fen, Matematik ve Teknoloji-Tasarım odaklı öğrenme programlarıdır (TEVİTÖL, 2020).

Öğrenciler yeteneklerine göre spor, tiyatro ve resim gibi 41 ayrı dalda etkinliklere katılmaktadır. Kurum yatılı olduğundan dolayı isteklerine göre geç saatlere kadar sürebilmektedir. Ayrıca İngilizce, Almanca, Fransızca dilleri de öğretilmektedir. TEVİTÖL'den mezun olan başarılı öğrencilere yurt dışındaki önemli yükseköğretim kurumlarında eğitim imkanı sağlanmaktadır. Yurt içindeki üniversite kurumlarına

giden mezun öğrencilerine de başarı bursu imkanı sağlamaktadır (Sezginsoy, 2007: 73).

2.8.2.8. İTÜ ETA Vakfı Doğa Koleji

Doğa Koleji Üstün Zekalılar Eğitimi adıyla eğitim vermekte olan bu kurumda özel yetenekli çocuklar, öğretmen veya bilirkişi tavsiyesi sonucunda uzmanlar tarafından WISC-R zeka testi sonucuna bakılarak yeterli puan alması halinde yapılacak mülakat sonucunda kabul edilmektedir (Yıldız, 2010: 43).

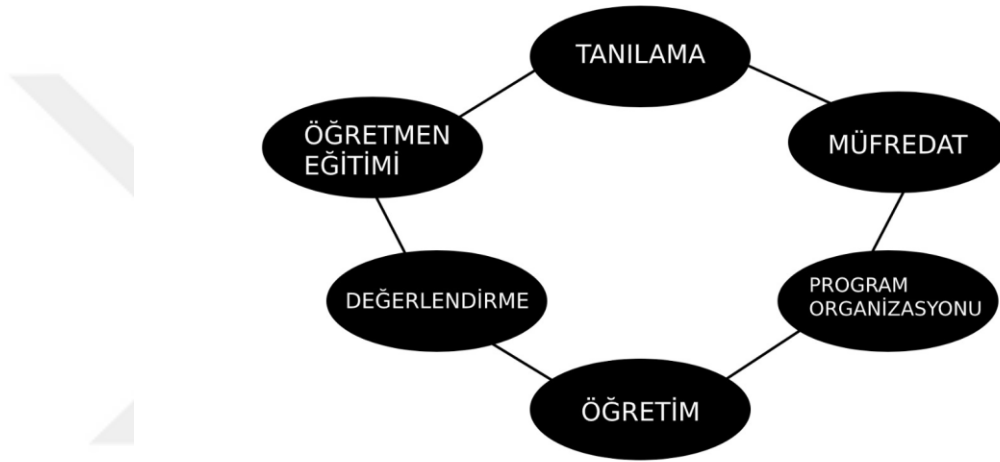
Öğrencilerin bireysel farklılıklarına, öğrenme süreçlerinin çeşitliliğine ve sosyal gelişimlerine önem vererek ilkököl ve ortaoköl düzeyinde Kadıköy, Acarkent, Avcılar ve Mavişehir kampüslerinde normal sınıflarla aynı kampüste ancak özel yetenekli öğrenciler için hazırlanmış ayrı sınıflarda eğitim verilmektedir. İlkoköl düzeyindeki öğrencilere derinleştirme, hızlandırma ve dikey zenginleştirme uygulamalarını fen ve matematik gibi derslerde yaparken ortaoköl düzeyindeki öğrencilere ders içeriklerinde derinleştirme ve yatay zenginleştirme yapılmaktadır. Özel yeteneklilerin eğitim programları uzman bir kadro tarafından hazırlanmasının yanında İstanbul ve Marmara Üniversitesi akademisyenlerinden yardımcı destek alınmaktadır. Aynı zamanda özel yetenekli öğrencilere sosyal çevrelerini güçlendirmeleri ve iletişim becerilerini artırmaları gibi konularda rehberlik çalışmaları yapılmaktadır. Öğrencilerin velilerine de özel yetenekliler alanındaki yeni çalışmalar, kurum içerisinde yapılan çalışmalar ve öğrenci-veli iletişimi konusunda yılda iki defa seminerler düzenlenmektedir (Doğa Koleji, 2020).

2.8.2.9. Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (ÜYEP)

Özel yeteneklilerin eğitimine katkı sağlayan programlardan olan ÜYEP, Anadolu Üniversitesi ve TÜBİTAK desteğiyle Anadolu Üniversitesi Üstün Zekalılar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Uğur Sak tarafından kurulmuştur. Bu program hem lisansüstü eğitim sağlamakta hem de ilköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerine bireysel farklılıklarına uygun ve bilimsel temellere dayanan bir eğitim vermektedir. İlköğretimdeki öğrenciler programa kabul olmak için 2 tane sınava girmektedir. ÜYEP'in yaptığı Test1'den

alınan notun %70'i, Test2'nin %20'si ve öğrencinin o yıla ait not ortalamasının %10'u alınarak kabul edilmektedir (Baykoç, 2017; Yıldız, 2010: 41).

ÜYEP programında özel yetenekli öğrencilere matematik ve fen bilimleri başta olmak üzere zenginleştirme ve hızlandırmanın iç içe olduğu bir eğitim sunulmaktadır. Bu programa Altı-Bileşenli ÜYEP Modeli örnek verilmektedir. Altı bileşenin olduğu Şekil 2.8.2.9.1. aşağıda verilmiştir.

Şekil 2.8.2.9.1. Altı-Bileşenli ÜYEP Modeli

Kaynak: (Sak, 2016: 244)

Ülkemizde özellikle ilkokul ve ortaokullarda üstten ders alma ve sınıf atlama uygulamaları çok sınırlı olduğu düşünülmektedir. ÜYEP ile üst düzey konuların genel müfredata eklenmesi ülkemizde uygulanabilecek ideal bir hızlandırma şekli olarak düşünülmektedir (Sak, 2016: 244).

2.8.2.10. Sivil Toplum Kuruluşları ve Diğerleri

a) *Türkiye Zeka Vakfı (TZV)*

Bilgiye, zekaya, insana ve entelektüel değerlere daha fazla önem verilmesi amacıyla çalışmalarına başlayan Türkiye Zeka Vakfı, günümüzde Ankara'da Emrehan Halıcı'nın başkanlığında faaliyetlerine devam etmekte olan vakfın amaçlarından bazıları aşağıda belirtilmektedir.

- Bilgiye, zekaya, insana ve entelektüel değerlere gereken değerin verilmesini sağlamanın yanında zekanın ölçülmesi, geliştirilmesi ve araştırılmasına yönelik çalışmalar yapmak.
- Ülkemizdeki zeka potansiyellerini ve beyin gücünü açığa çıkarmak, yönlendirmek, geliştirmek ve desteklemek.
- Toplumsal ve bireysel boş zamanların değerlendirilmesi için zihinsel etkinlikleri ön plana çıkarmak.
- Zeka, matematik ve mantık oyunlarından oluşan yarışmalar ve etkinlikler düzenlemek.
- Yaratıcılığın ve girişimciliğin desteklenmesi için kamu ve özel sektörlerle anlaşmalar yaparak enstitü, teknopark ve benzeri kurumlar oluşturulmasına ilişkin proje ve politika üretmek.

TZV yukarıdaki amaçlara ulaşmak maksadıyla ülkemizde paneller, yarışmalar ve oyunlar düzenlemektedir. Vakfın etkinlik alanları; Zekanın değerlendirilmesi, Eğitim, Bilim ve Sanat, AR-GE, Zeka Oyunları, Bilgi Toplumu, Yaratıcılık ve Girişimcilik, Yapay Zeka, Yazılım olarak gösterilmektedir (TZV, 2020).

b) *Türkiye Üstün Zekalı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı (TÜZDEV)*

Vakıf; yerüstü hazinesi olan insan kaynağını keşfetmek, yönlendirmek, geliştirmek, ülkemizin ve dünyanın gelişimine ve mutluluğuna katkıda bulunacak lider şahsiyetli bireyler yetiştirmek ve bu bireylerin yeteneklerini keşfederek sonrasında bu yeteneklerine özel eğitim imkanı sunmak amacıyla 2012 yılında kurulmuştur. Vakfın başkanlığını Dr. Kemal Tekden sürdürmektedir.

TÜZDEV, özel yetenekli öğrenciler için hem yüz yüze hem de online olarak dijital oyun tasarımı, yazarlık atölyesi, havacılık atölyesi gibi atölyeler, veli seminerleri, eğitici eğitimleri, yaz okulları ve Özel Yetenekliler Kongresi düzenlemektedir.

Vakfın özel yetenekliler için başlıca amaçları aşağıda verilmiştir.

- Geçmişimizden günümüze kadar başta Enderun Mektebi olmak üzere farklı ülkelerdeki ve ülkemizdeki özel yetenekli çocuklara uygulanan eğitim metotlarını araştırmak.
- Özel yetenekli çocukların eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesini sağlamak ve bu konuda milli bir eğitim modeli geliştirmek, sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlara sunmak.
- En az birer doğu ve batı dilini öğrenmelerini sağlamak.
- Eğitim faaliyetlerinde özel yetenekliler eğitiminin ve öğretmenliğinin niteliğini artırmaya çalışmak, bu bölümü ilk tercihinde seçecek öğrencilere burs, barınma, iş ve çeşitli sosyal imkanlar sağlamak.

Vakfın genel merkezi İstanbul'da olup Ankara, Antalya, Bursa ve Kayseri'de şubeleri bulunmaktadır (TÜZDEV, 2020).

c) Tüm Üstün Zekalılar Derneği (TÜZDER)

2011 yılında kurulan TÜZDER'in günümüzdeki başkanlığını Tunahan Coşkun yürütmektedir. Derneğin amacı ve faaliyetleri; özel yetenekli çocukların tanınmasının yanı sıra özel yetenekli olduğu tespit edilmiş ve toplumda kendisine uygun eğitim faaliyetleri bulamamış çocuklar için de çeşitli kurumlar ve üniversiteler ile işbirliği halinde atölye düzenlemektedir. Bunların haricinde özel yetenekli çocuklarda olduğu gibi tüm öğrenci gruplarının da zihinsel ve duygusal gelişimlerini desteklemek ve potansiyellerini en iyi şekilde kullanmaları için danışmanlık vermektedir.

TÜZDER; Bireyi Bütünüyle Tanıma (BBT) zeka testleri ile özel yetenekli çocukların tanınması için çalışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda içerisinde bilim atölyesi,

robotik atölye, sosyal ve düşünme becerileri atölyesi, zeka atölyesi barındıran bir Dahi Park bulunmaktadır (TÜZDER, 2020).

d) Türkiye Üstün Zekalılar ve Üstün Yetenekliler Eğitim, Kültür, Sağlık Vakfı (TÜRYEKSAV) Liderler Okulu

2013-2014 eğitim ve öğretim yılında açılan okulun kuruculuğunu ve günümüzdeki yönetim kurulu başkanlığını Erdal Kızıroğlu yapmaktadır. Okulun adı TÜRYEKSAV Okulları olarak konulsa da 2016-2017 eğitim ve öğretim dönemi itibariyle TÜRYEKSAV Liderler Okulu adını almıştır.

Kurumun amacı özel yetenekli bireylerin yeteneklerini ve yaratıcılıklarını erken yaşta fark ederek, bu çocuklara özel zenginleştirilmiş, tematik, modüler ve proje tabanlı eğitim vermek olarak düşünülmektedir. Anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise düzeyinde eğitim verilmektedir. Aynı zamanda özel yetenekli çocukların öğrenme özelliklerine ve kişisel özelliklerine göre eğitim almalarını sağlamak amacıyla Ar-Ge ve Eğitim Kurulu bünyesinde bulunmaktadır (TÜRYEKSAV Liderler Okulu, 2020).

e) Çocuk Vakfı

1990 yılında Mustafa Ruhi Şirin tarafından kurulan Çocuk Vakfı, çocuk haklarının korunması, güç koşullardaki çocukların sorunlarının çözülmesi, onlara sosyal ve kültürel anlamda destek verilmesi, okuryazarlık okullarının hazırlanması ve çocuk ödevleri gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur.

Çocuk Vakfı 1994 yılı itibariyle ödevler, kongreler ve çalışmalar yürütmektedir. Bunlar sırasıyla aşağıda belirtilmiştir.

- Çocuk Edebiyatı Okulu (1994)
- Karagöz ve Kukla Oyunu (1997)
- Çocuk Hakları Oyunu (1999)
- Özel Yetenekli Çocuklar Araştırma Merkezi-ÖYÇAM (2001)
- Türk Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Çeviri Projesi (2007)
- Çocuk Akademisi (2010)

- Çocuk Hakları Kültürü Araştırma Merkezi (2011)
- Çocuk ve Medya Hareketi (2013)
- Çocuk ve Medeniyet Dergisi (2016)
- Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi (2004)
- Türkiye Çocuk Hakları Kongresi (2011)
- Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi (2013)
- İnsanlık Savunma Hattı (2020)
- Dünya Çocuk Elçiliği (2020)

Vakfın faaliyetlerinden biri de yukarıda bahsedilen Özel Yetenekli Çocuklar Araştırma Merkezi (ÖYÇAM) 'dir. Bu araştırma merkezinin amacı özel yetenekli çocukların uyumu, bireysel yeteneklerinin fark ettirilmesi, özel yeteneklerinin gelişmesi için programlar geliştirilmesi, bilimsel temele dayanan çalışmaları desteklemek şeklinde söylenmektedir. Özel yetenekliler için çalıştaylar, kongreler, öneriler, planlar geliştirilmektedir (Çocuk Vakfı, 2020).

f) Üstün Zekalılar Enstitüsü

2009 yılında kurulan enstitü adını Amerika'daki ve İsrail'deki özel yetenekli çocukların eğitimi için kurulmuş olan Enstitülerden almaktadır. Enstitü öğrenci tanılama, kış okulları, yaz okulları, Mentorship uygulamaları, terapi hizmetleri, kaynak ve materyallerin Türkiye'ye adaptasyonu gibi çalışmalar yapmaktadır (ÜZE, 2020).

g) Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi (ARGEM)

Özel yetenekli öğrencilerin, yeteneklerini geliştirmeleri için etkinlik ve proje tabanlı eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)'nin yarı zamanlı destek eğitim kurumları olması ve özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek tam zamanlı alternatif modellere ihtiyaç duyulmasından dolayı 2017'de İstanbul Üsküdar'da ARGEM kurulmuştur. (ARGEMa, 2019).

Türkiye'de tek olan bu kurumda öğrenciler yatılı olarak eğitimlerine devam etmektedir. Bu öğrenciler seçilirken BİLSEM'deki ortaokul düzeyinde dördüncü sınıfı

yeni bitiren öğrencinin 145 zeka düzeyi üzerinde olan ve sekizinci sınıfı bitiren 140 zeka düzeyinin üzerinde olan özel yetenekli öğrenciler ilk önce yaz kampına davet edilmektedir. Bu yaz kampından sonra asil ve yedek olarak ARGEM'e kabul edilmektedir (Yılmaz, 2019: 47). Kurumda bulunan derslik sayısı 23, öğretmen sayısı 30, öğrenci sayısı 84 olarak bilinmektedir (ARGEMb, 2020)

Özel yetenekli çocukların eğitiminde önemli bir yere sahip olan Bilim ve Sanat Merkezleri bir sonraki bölümde anlatılmaktadır.

2.9. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

2.9.1. BİLSEM'in Tarihi

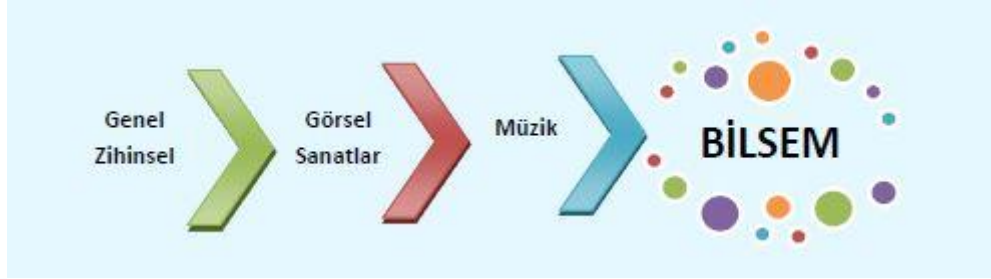
Bir zamanlar özel yeteneklilerin eğitimi için Enderun Mektebi varken günümüzde Bilim Sanat Merkezleri'ni görmekteyiz. Bilim Sanat Merkezleri; özel yetenekli çocukların hem üreticilik hem de yaratıcılık gibi farklı yeteneklerini bir araya gelerek geliştirmelerini sağlayan kurumlardır (Akarsu, 2001: 41-50).

1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel ihtiyacı olan çocukların eğitimini sağlamak için Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kurulmuş ve özel yetenekli çocuklar için çalışmalar başlatılmıştır. Ülkemizin ekonomik, sosyal ve eğitim faktörleri göz önüne alınarak özel yetenekli çocuklara en uygun olarak ilk başta "Ek Ders Uygulama Okulu" daha sonra ise "Bilim Sanat Merkezi" olarak isimlendirilmiştir. BİLSEM ilk önce pilot olarak beş ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bayburt, Denizli) eğitim dönemine başladığı bilinmektedir (Dönmez, 2007).

2.9.2. BİLSEM Uygulaması

Bilim ve Sanat Merkezi; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeyinde bu kurumlarda eğitim almaya devam eden özel yetenekli öğrencilerin kendi eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerini farketmeleri ve kapasitelerini en üst düzeye çıkartmalarını sağlamak için açılmış MEB'e bağlı özel eğitim kurumları olarak tanımlanmaktadır (Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004: 61).

Günümüzde hem gelişen teknoloji hem de ihtiyaçlar doğrultusunda açılmaya devam eden Bilim ve Sanat Merkezlerinin sayısının 183'e ulaştığı bilinmektedir (MEB, 2020).

Şekil 2.9.2.1. BİLSEM Öğrencilerinin Sahip Olduğu Alanlar

Kaynak: (MEB, 2018)

Yukarıdaki şekilde belirtilen alanlara sahip özel yetenekli öğrenciler Bilim ve Sanat Merkez'inde tanılanarak eğitim almaktadır. Bu alanlardan Genel Zihinsel yeteneği; sorulan sorulara doğru yanıt vermesi, yeni bir konu öğrenmek amacıyla sorular soran, bağlantısı olmayan fikirler arasında üst düzey bağlantılar kuran öğrencileri ifade eden alandır. Görsel Sanatlar yeteneği; geniş bir hayal gücüne sahip olan, resimleri derinlik ve parçalar arasında uygun oranlar kullanarak planlayan, nesnelere algılayarak çeşitli malzemelerden değişik tasarımlar yapan, özgün tasarımlar üretebilecek yeteneğe sahip olan öğrencileri ifade eden alandır. Müzik yeteneği; İşitsel ve ritmik olarak üst düzey performans gösteren, bir ya da birden fazla sesi ve karmaşık müzik cümlelerini hatırlayıp seslendirebilen, çalgı çalma ve şarkı söyleme istekleri üst düzeyde olan ve müzikle ilgili alanlarda fark yaratan çalışmalar yapabilecek potansiyele sahip olan öğrencileri ifade eden alandır (MEB, 2018).

2.9.3. BİLSEM'in Amaçları

Özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim dışında eğitim aldıkları özel eğitim kurumlarından olan Bilim ve Sanat Merkezleri'nin amaçlarından bazıları aşağıda belirtilmiştir (MEB, 2016).

- Ülkemize karşı sorumluluklarının bilincinde olan, bunları alışkanlık haline getirmiş öğrencilerin yetiştirilmesi,
- Ülkemizin milli ve manevi değerlerini benimseyen, bilimsel düşünebilen, lider, yaratıcı ve ülkemizin kalkınmasında önemli katkılar sağlayan bireylerin yetiştirilmesi,
- Bilimsel düşünceleri ile estetik değerleri birleştiren, sorunları çözebilen, yeteneklerini erken farkederek üst düzeyde kullanmaları,
- Özel yetenekleri ile keşfedebilmeyi, geliştirebilmeyi, iletişim ve sanat alanlarında yetenekler geliştirmesi, bilimsel sorunları çözebilmeyi ve ihtiyaçlara yönelik projeler üretmeleri amaçlanmaktadır.

2.9.4. BİLSEM'in İlkeleri

Türk eğitim sisteminin temel ilkeleri doğrultusunda eğitim ve öğretim etkinliklerinin uygulandığı Bilim ve Sanat Merkezlerinin bazı ilkeleri aşağıda verilmiştir (MEB,2016).

- Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) özel yetenekli öğrencilerin eğitimindeki bütün gelişim durumları incelenerek hazırlanır ve eğitim hizmetleri BEP'e göre yürütülür.
- BİLSEM'deki eğitim programları özel yetenekli öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumları ile uyumlu olacak şekilde hazırlanır ve yürütülür.
- Eğitim ile ilgili faaliyet ve etkinliklerde özel yetenekli öğrencilerin olağanüstü düzeyde düşünme becerilerini kazanmaları için uygulamalar planlanır.
- Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe dilimizi doğru ve etkili bir şekilde kullanmalarının sağlanması hedeflenir.
- Öğrencinin eğitim durumları devam etmekte olduğu örgün eğitim kurumu, velisi ve BİLSEM arasındaki işbirliği ile sağlanır.

2.9.5. BİLSEM’de Özel Yetenekli Bireylerin Tanınması

Özel yetenekli öğrenciler tanılama öncesinde eğitim düzeylerine göre; okul öncesi dönemindekiler veli ve öğretmen vasıtasıyla, ilkokul düzeyindeki öğrenciler sınıf öğretmenleri tarafından, ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler ise şube öğretmenleri kurullarınca Bilim ve Sanat Merkezlerine aday olarak gösterilmektedir (Bulut, 2016: 33). Bilim ve Sanat Merkezine kayıt yapacak olan bireyin özel yetenekli öğrenci olarak tanınması Bakanlık tarafından yayınlanan kılavuz çerçevesinde, Bakanlık, il tanılama sınav komisyonu, rehberlik ve araştırma merkezleri ve Bilim ve Sanat Merkezi tarafından yapılmaktadır. Aday gösterilen öğrenciler Bakanlık tarafından belirlenen ölçütler doğrultusunda grup tarama ve bireysel inceleme çalışmaları yapılmaktadır (MEB,2016).

2.9.6. BİLSEM’de Eğitim Etkinlikleri ve Programları

BİLSEM’de özel yetenekli öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlamak için yapılan eğitim etkinliklerinde dikkat edilecek bazı hususlar aşağıda belirtilmiştir (MEB, 2016).

- Öğrencinin devam etmekte olduğu örgün eğitim kurumunun ders saatleri dışında, hafta içi veya hafta sonu olacak şekilde etkinlikler planlanır.
- Özgün projeler gerçekleşmesi için özel yetenekli öğrencilerin kendi yeteneklerine uygun etkinlikler düzenlenir ve bu etkinlikler Bakanlık tarafından hazırlanmış olan çalışma takvimine uygun olacak şekilde yürütülür.
- Müze, fuar ve diğer ziyaretler gibi etkinliklere öğrencilerin katılmaları eğitim etkinlikleri kapsamında değerlendirilir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine kayıt yaptıran öğrencilere yönelik; uyum, destek eğitimi, bireysel yeteneklerini fark ettirme, özel yeteneklerini geliştirme, proje üretimi ve yönetimi şeklinde eğitim programları verilmektedir.

2.9.6.1. Uyum Programı

BİLSEM’e kayıt yapılan yeni özel yetenekli öğrencilerin genel zihinsel, müzik ve görsel sanatlar alanlarında uyumu sağlamak yapılan programlara uyum programı

denilmektedir. Bu program kapsamında öğrencilere ilk olarak BİLSEM'in temel değerleri tanıtılır. Öğrencileri tanımak için kişisel, sosyal, psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan, bilimsel düşüncelerini geliştirmeyi hedefleyen etkinlikler yapılmaktadır. Aynı zamanda BİLSEM içerisinde bulunan imkanların, labaratuvar ve atölyelerin, çalışanların tanıtılmasına yönelik programlar düzenlenmektedir. Uyum programı süresince elde edilen veriler öğretmenler kurulu tarafından öğrencilerin bireysel olarak değerlendirilmesi yapılmaktadır. İki aylık bir süreyi geçmeyecek şekilde 40 ders saati olarak uygulanmaktadır (MEB, 2016).

2.9.6.2. Destek Eğitim Programı

Özel yetenekli öğrencilerin uyum programını tamamlaması ile genel zihinsel yetenek alanına tanılanan öğrencilerin temel becerilerini geliştirebileceği tüm alanlar ile ilişkilendirilmesini kapsayan programdır. Bu programda öğrencilere; problem çözme, grup çalışması, teknoloji okuryazarlığı, sosyal sorumluluk gibi beceriler kazandırılmaktadır. Diğer bir yandan öğrencilere bireysel veya grup şeklinde proje çalışmaları yaptırılmaktadır. 2. ve 3. sınıflarda uyum programı dahil 2 eğitim ve öğretim yılı, 4. ve 5. sınıflarda uyum programı süresi dahil en az 1 eğitim ve öğretim yılı olarak uygulanmaktadır (MEB, 2016).

2.9.6.3. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı

Destek eğitim programını bitiren öğrencilerin kendi yeteneklerini farketmeleri için hazırlanan programdır. Bir önceki programdan elde edilen veriler ışığında öğrenciler gruplara ayrılmaktadır. Gruplar için yeniden rehber öğretmen belirlenir. Özel yetenekli öğrencinin ilgi duyduğu, yeteneği olduğu ve üst düzey çalışmalar yapabileceği alanları belirlemek için öğretmeni tarafından kendi becerilerini fark edecekleri etkinlikler uygulanır. Öğrencilere yönelik disiplinler arası durumlar göz önüne alınarak proje üretim faaliyetleri geliştirilerek devam ettirilmektedir. Bu programın tamamlanması ile öğrenciler değerlendirilerek öğretmenler kurulu tarafından özel yetenekleri geliştirme programının alanlarına yönlendirilmektedir. Öğrencinin tüm alanları tanıyacağı bir şekilde 3 eğitim ve öğretim yılı olarak planlanmaktadır (MEB, 2016).

2.9.6.4. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı

Özel yetenekli öğrencilerin kendilerine özel olan yeteneklerini geliştirmek amacıyla yapılan eğitim programı olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel ve sanatsal etkinlikler yoğunlaştırılır. Öğrenci merkezli eğitim yaklaşımı göz önünde tutulur. Program sürecinde öğrencilerin yönlendirildiği alanlarda üst düzey bilgi, beceri ve üretimde bulunmaları sağlanır. Öğrencilerin görsel sanatlar ve müzik alanında tanınmaları sonucunda hazırlanmış olan ilgili alanın tanıtımı gerçekleşir. Aynı zamanda öğrencinin tanınmış oldukları alanda özel yeteneklerini geliştirmeleri için BİLSEM bünyesinde bulunan atölyelerden; öğrencilerden gelen talepler sonucunda yararlanmaları sağlanmaktadır. Genel zihinsel yetenek alanında tanınan öğrenciler için 2 eğitim ve öğretim yılı; görsel sanatlar ve müzik alanında tanınan öğrenciler için 4 eğitim ve öğretim yılı olarak planlanmaktadır (MEB, 2016).

2.9.6.5. Proje Üretimi ve Yönetimi Programı

Özel yetenekli öğrencilerin kendi ilgi ve yetenekleri çerçevesinde her eğitim döneminde bir proje hazırladığı program olduğu düşünülmektedir. Danışman öğretmenin rehberliğinde belirlenecek olan proje konuları, bir önceki programda eğitim aldığı alandan veya bir başka alandan tercih edilerek her türlü bilimsel çalışma ve etkinliklerin projelendirilmesi sağlanmaktadır. Proje üretimi ve yönetimi sürecinde öğretmenler tarafından bilgi verilmesi yerine öğrencilerin bu süreçte kendilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Araştırma ve geliştirme birimi tarafından ortaya çıkan öğrenci projelerinin endüstriyel hale gelmesi için patent ve benzeri çalışmalar yürütülür. Tamamlanan projeler bu birime usulüne uygun olarak teslim edilmektedir. Bu program öğrenci mezun oluncaya kadar devam etmektedir (MEB, 2016).

Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında özel yetenekli öğrencilerin performansları ve gerçekleştirilen etkinliklerde hangi düzeyde başarılı oldukları belirlenmektedir. Ayrıca BİLSEM'deki bütün ders saatleri 40 dakika olarak planlanmakta ve uygulanmaktadır (MEB,2016).

2.9.7. BİLSEM'in Birimleri ve Görevleri

MEB (2016)'e göre Bilim ve sanat merkezi öğretmenler kurulu; BİLSEM müdürü, müdür yardımcıları ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu kurul, eğitim ve öğretim dönemi boyunca ihtiyaç duyulan kurul ve komisyonları belirlemektedir. Yıl boyunca yapılacak etkinlikleri planlamaktadır. Öğrencilerin devam ettikleri programlardan alt veya üst programına geçmelerini sağlamaktadır. Ayrıca uyum programı dışındaki programların yeni atölyelerini açmak için karar almaktadır.

Araştırma ve geliştirme birimi; müdür yardımcısı ve en az dört öğretmenden oluşmaktadır. Bu birim; üretilecek olan kurumsal projeleri planlamakta ve koordine etmektedir. Kurumun kapasitesini geliştirecek olan hibe programlarını takip eder ve projeler hazırlar. Özel yetenekli öğrencilere yönelik geliştirilen ulusal ve uluslararası eğitim modellerini takip etmekte ve sonuçlarını BİLSEM'e sunmaktadır. Kurum dışı kuruluşlar ile iş birliği imkanları araştırmakta ve koordine etmektedir (MEB,2016).

İl tanılama sınav komisyonu; özel eğitimden sorumlu il milli eğitim müdür yardımcısı, BİLSEM müdürleri, RAM müdürü olmak üzere en az 3 üyeden oluşmaktadır. Bu komisyonun bazı görevleri; bireysel incelemeye alınacak öğrencilerin tanılama sürecini yönetmek, takvim dışı aday gösterilen öğrencilerin işlerini takip etmek, görsel sanatlar ve müzik alanlarında fazladan komisyonlar oluşturmak, bireysel inceleme ve değerlendirme sürecine uygun sınav ortamı sağlamak ve sınav sonuçları ile oluşan öğrenci listelerini bakanlığa göndermektir (MEB,2016).

Görsel sanatlar yetenek/beceri değerlendirme komisyonu ve Müzik yetenek/beceri değerlendirme komisyonu; üyeleri ilgili alan öğretmenlerinden en az 5 kişi olacak şekilde oluşmaktadır. Bu komisyon alandaki aday öğrencileri incelemektedir. İl öğretmen değerlendirme komisyonu; üyeleri 7 üyeden oluşmaktadır. Bakanlık tarafından yayınlanan kılavuz çerçevesinde BİLSEM'de görev alacak aday öğretmenleri incelemektedir. Bölge sözlü sınav komisyonu; 3 üyeden oluşmaktadır. Bu komisyon; Sözlü sınav sorularını hazırlar, adaylara sözlü sınav yapar, sonuçlarını duyurur ve itirazları sonuçlandırır (MEB,2016).

2.9.8. BİLSEM Personeli

Bilim ve sanat merkezi müdürünün görev ve sorumlulukları; ilgili mevzuat çerçevesinde kurumunu yönetmek, eğitim planı hazırlamak, uygulama ve değerlendirme süreçlerini izleyerek gerekli tedbirleri almak, öğretmenler kuruluna başkanlık etmek, aylık faaliyet raporlarını Genel Müdürlüğe sunmaktır (MEB,2016).

Bilim ve sanat merkezi müdür yardımcısının görev ve sorumlulukları; kurul ve komisyon gibi ekiplerde verilen görevleri yerine getirmek, müdür olmadığı zaman bu ekiplere başkanlık etmek, belge işlerini takip etmek, kendisine verilen nöbet görevini ve görevlileri yerine getirmelerini takip etmektir. Rehberlik öğretmenin görevleri; eğitim dönemi sonlarında ilgili verileri raporlaştırmak, öğrenci ve velilerle görüşmelerde bulunmak, velilere eğitim seminerleri düzenlemek, uyum programında BİLSEM'i tanıtmak ve öğretmen teklifleri doğrultusunda öğrenci gruplarını yeniden oluşturmaktır. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları; BİLSEM eğitimine uygun plan hazırlamak ve kurul toplantılarında aksayan kısımlarını gündeme getirmek, öğrencilerin gelişim özelliklerini rehber öğretmen ve veli ile değerlendirme yapmak. Danışmanı oldukları öğrencilerin velileri ve örgün eğitim kurumları ile görüşmelerde bulunmak, alanındaki araç ve gereçleri belirlemek ve temini için idareye haber vermek. Nöbet hizmetlerini yürütmek ve verilen görevleri mevzuata uygun gerçekleştirmektir (MEB, 2016).

2.9.9. BİLSEM'e Öğretmen Seçimi

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi normal öğrencilerden daha farklı olmalarından dolayı eğitimi sağlayacak olan öğretmenlerin de bu süreci yürütebilecek donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Bilim ve Sanat Merkezi bünyesinde eğitim gören özel yetenekli çocukların isteklerine ve sorularına cevap verebilecek, onlara mentörlük yapabilecek bilgi birikimine sahip olması kurum öğretmeni için vageçilmez özelliklerinden bazıları olarak düşünülmektedir. Bu öğretmenleri belirlemek özel yetenekli çocukların eğitimi açısından önemli bir rol almaktadır (Güler, 2015: 36).

Bilim ve Sanat Merkezlerinin öğrenci merkezli bir yaklaşıma önem vermesinden dolayı öğretmenlerin rolleri ihmal edilemeyecek derecede fazladır. Özellikle sayıca

fazla aday bulunmasından dolayı en uygun olanı seçmek zordur ve adayları incelemek detaylı bir yöntem gerektirmektedir. (Küçük, Gökdere ve Çepni, 2005).

Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev alacak öğretmenlerin seçimi, il öğretmen değerlendirme komisyonları ve bölge sözlü sınav komisyonları tarafından yürütülmektedir. Öğretmenler atama dönemlerinde Bilişim Teknolojileri, Biyoloji, Coğrafya, Felsefe, Fen Bilimleri, Fizik, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, İngilizce, Kimya, Matematik, Müzik, Rehberlik, Görsel Sanatlar, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe, Teknoloji ve Tasarım alanlarından başvuru yapmaktadır. Başvuru tarihinden itibaren başka bir BİLSEM'de görev yapmakta olan öğretmenler başvuru yapamamaktadır. Başvurusunu yapan öğretmenler, il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirme kriterleri formu üzerinden yapılan değerlendirmeler sonucunda puanlar almaktadır. Bu puanlar üstünlüğe göre sıralanmaktadır. Sözlü sınava girmeye hak kazanan öğretmenler bu puanlar neticesinde açıklanmaktadır. Sözlü sınav komisyonunun vereceği sınav sonucu 100 tam puan üzerindedir. Değerlendirme Kriterleri Formu üzerinden belirlenen puanın %60'ı ve Sözlü Sınav Formu üzerinden belirlenen puanın %40'ı toplanarak tercih puanı ortaya çıkmaktadır. Tercih puanı 40 ve üzeri olan aday öğretmenler kendi illerindeki boş kontenjan bulunan BİLSEM'lere tercihte bulunmakta ve puan sıralamasıyla ataması yapılmaktadır. (MEB, 2019).

BİLSEM öğretmenlerine verimliliğin artması için her yıl Bakanlık tarafından en az bir kez hizmet içi eğitim verilmektedir. Ayrıca BİLSEM denetimi Maarif Müfettişleri Başkanlığı tarafından yapılmaktadır (MEB, 2016).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde tez araştırmasının yöntemi bulunmaktadır. Araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi konularındaki teknik durumlar ve detaylı bilgiler verilmektedir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin BİLSEM'de öğrenim gören Özel Yetenekli Çocukların Eğitimindeki Kritik Konular ve Uygulamaların mevcut problemler çerçevesinde ortaya çıkarılması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı, olayların doğal ortamında bütüncül bir şekilde ortaya çıkarılmasına yönelik bir sürecin takip edildiği araştırma türü olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 41). Nitel araştırmaların eğitim ve eğitim içerisindeki sıkıntılara uygulanması hızla benimsenmekte olan bir durum olarak düşünülmektedir. Nitel araştırma yapılırken eğitim sorunları anlamında araştırma katılımcılarının içerden ve öznel bakış açılarıyla daha çözüm odaklı bir hale geldiği görülmektedir (Balcı, 2013: 63).

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (örnek olay) yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışmaları bilimsel sorulara ayırt edici bir yaklaşımla, bir ya da daha fazla durumun derinlemesine incelenmesi anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2014). Nitel durum çalışmalarının başlıca özelliklerinden birisi birkaç durumun derinliğine araştırılması şeklindedir. Dolayısıyla ortam, bireyler ve süreçler gibi bir duruma ilişkin etkenler durumu nasıl etkiledikleri ve nasıl etkilendikleri üzerine bütüncül bir şekilde araştırılması şeklinde belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 73).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan 24 katılımcının özel yetenekli çocukların eğitimindeki kritik konu ve uygulamaları en iyi şekilde yansıtabilmesi amacıyla farklı demografik özelliklere sahip olmaları durumu gözetilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiştir. Nitel araştırmalarda az sayıdaki örneklem grubuna derinlemesine mülakat yapılmak suretiyle veriler toplanmaktadır. Bu anlamda konuyu yakından ilgilendiren kişilerle derinlemesine incelemek nitel araştırma için önem arz etmektedir (Sığırı, 2018: 97). Amaçlı örnekleme için zengin bilgi sahibi olduğu düşünülmekte olan durumların çalışılmasında kolaylık sağladığını bu yüzden amaçlı örnekleme yönteminin birden fazla durumda, olayların bulunmasında ve açıklanmasında yararlı olacağını vurgulamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 118).

Araştırmacı, bu örnekleme yönteminde araştırmanın amacına uygun olanları örnekleme almaktadır. Amaçlı örneklem derinlemesine yapılacak olan araştırmalarda katılımcıların veya olayların seçiminde kullanılmaktadır. Ayrıca amaçlı örnekleme istenilen bilgiler için katılımcıları seçmekte kullanıldığı belirtilmektedir (Arslanoğlu, 2016: 91).

3.2.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Araştırmanın katılımcılarına ait demografik bilgiler Tablo 3.2.1.1.'de ayrıntılı bir şekilde verilmektedir.

Tablo 3.2.1.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem (Yıl)	BİLSEM’de Çalışma Süresi (Yıl)	Mezuniyet	Branş
Ö1	Kadın	36-45	16 ve yukarısı	1-3	Lisans	İngilizce
Ö2	Kadın	36-45	11-15	1-3	Doktora	Türkçe
Ö3	Erkek	36-45	16 ve yukarısı	1-3	Doktora	Matematik
Ö4	Kadın	36-45	16 ve yukarısı	1-3	Lisans	Edebiyat
Ö5	Kadın	36-45	11-15	4-5	Yüksek Lisans	Bilişim
Ö6	Kadın	Diğer	16 ve yukarısı	6 ve üstü	Lisans	Sosyal Bilgiler
Ö7	Kadın	25-35	11-15	4-5	Doktora	Fen Bilimleri
Ö8	Kadın	36-45	11-15	4-5	Yüksek Lisans	İngilizce
Ö9	Kadın	46 ve üstü	16 ve yukarısı	Belirsiz	Lisans	Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni
Ö10	Erkek	36-45	11-15	1-3	Yüksek Lisans	Bilişim
Ö11	Kadın	36-45	11-15	4-5	Lisans	Müzik
Ö12	Kadın	36-45	11-15	1-3	Lisans	İngilizce
Ö13	Kadın	36-45	11-15	1-3	Yüksek Lisans	Felsefe
Ö14	Erkek	25-35	16 ve yukarısı	1-3	Lisans	Sınıf Öğretmenliği
Ö15	Kadın	36-45	16 ve yukarısı	1-3	Lisans	Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni
Y1	Erkek	25-35	11-15	4-5	Lisans	Rehberlik
Y2	Erkek	36-45	16 ve yukarısı	1-3	Yüksek Lisans	Matematik
Y3	Kadın	36-45	16 ve yukarısı	4-5	Doktora	Sosyal Bilgiler
Y4	Kadın	36-45	6-10	1-3	Yüksek Lisans	Coğrafya
Y5	Kadın	25-35	6-10	4-5	Yüksek Lisans	Matematik
Y6	Kadın	36-45	6-10	1-3	Yüksek Lisans	Coğrafya
Y7	Kadın	36-45	16 ve yukarısı	1-3	Yüksek Lisans	Sınıf Öğretmenliği
Y8	Erkek	36-45	16 ve yukarısı	4-5	Lisans	Sınıf Öğretmenliği
Y9	Erkek	36-45	11-15	4-5	Yüksek Lisans	Bilişim

Tablo 3.2.1.1.’de katılımcı BİLSEM yönetici ve öğretmenlerine ait demografik bilgiler bulunmaktadır. (Ö1) ile (Ö15) arasındaki “Ö” kodlu katılımcılar BİLSEM öğretmeni, (Y1) ile (Y9) arasındaki “Y” kodlu katılımcılar BİLSEM kurumunun okul yöneticisi olduğu gösterilmiş ve numaralandırılmıştır. Katılımcıların 17’si “kadın” ve 7’si “erkek” olarak görülmektedir. Görev şekline bakıldığında katılımcıların 15’i “öğretmen”, 9’u “okul yöneticisi”dir. Yaş değişkenine bakıldığında en fazla yığılma 18 kişi ile “36-45” ve en az 1 kişi ile “46 ve üzeri” olmuştur. Mesleki kıdemleri 11

katılımcı ile “16 ve üzeri” şeklinde en fazla değeri almıştır. BİLSEM’deki çalışma sürelerini en çok 13 katılımcı ile “1-3” yıl olarak işaretlemiştir. Eğitim durumları 10’ar katılımcı ile eşit sayıda “Lisans” ve “Yüksek Lisans” sonrasında ise 4 katılımcı ile “Doktora” mezunu oldukları görülmektedir. Branşlarında en fazla 5 katılımcı ile “Bilişim-Teknoloji Tasarım” en az ise 1’er katılımcı ile “Fen Bilimleri, Müzik, Felsefe ve Rehberlik” olarak belirtmişlerdir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler Bilim ve Sanat Merkez’lerinde görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlere yönelik katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşme tekniğine göre daha esnektir. Soruların sayısı ve sırası duruma göre değiştirilebilmektedir. Araştırma konusunun gidişatına göre araştırmacının da konuya hakim olması ile ek sorular yönetilebilmektedir (Kozak, 2018: 82). Görüşme yoluyla verileri elde etmek, sıradan konuşmalarda yapılan araştırmacı ile katılımcının birbirini duyamadığı, mesajların yanlış kaydedildiği ve sığ derinliği bulunması gibi hatalar açısından çok farklı olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 129).

Bu araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik açısından uygun bir çalışma olabilmesi amacıyla görüşme formundaki katılımcılara yöneltilen sorular yazılmış ve taslak olarak alınmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan taslak görüşme formu Bilim ve Sanat Merkezi kurumunda görev yapmakta olan okul yöneticisine ve öğretmene sunulmuştur. Ayrıca uzman görüşü olması amacıyla öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Pilot uygulama sonrasında sorulara eklenmesi veya çıkarılması gereken hususlar dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formunda katılımcıların, materyal ve model geliştirmeye, öğretmen yetiştirilmesine, kamu ve özel sektörle iş birliği durumlarına, eğitimi engelleyen durumlara ve BİLSEM tanıtımı durumlarına yönelik sorular sorulmuştur.

Katılımcılara yöneltilen görüşme formu 2 bölümden oluşmaktadır. Pilot uygulama ve uzman görüşü ışığında oluşturulan formda, katılımcıların cinsiyet, görev, yaş, kıdem, BİLSEM’deki çalışma süreleri, eğitim durumu, branş gibi soruların sorulduğu 7

soruluk bir kişisel bilgiler kısmı bulunmaktadır. Bununla birlikte ilgili literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili tezler göz önünde bulundurularak 5 ana tema ışığında oluşturulan 22 yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcılara yöneltilmiştir. Ayrıca formun başına katılımcıların kişisel bilgilerinin ve cevaplarının herhangi bir kişi veya kuruma paylaşılmayacağına dair Kişisel Verilerin Korunması Kanunu esas alınarak bilgilendirme yazısı eklenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında yapılacak olan görüşmeler için gerekli izin alınmış ve EK-1’de belirtilen İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından gönderilen izin belgesi görüşme öncesinde Bilim ve Sanat Merkezi yönetimine dilekçe ile birlikte sunulmuştur. Görüşmeler BİLSEM yöneticileri ile önceden planlanmış şekilde gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelere başlanılmadan önce katılımcı okul yöneticisi ve öğretmenlere yapılacak araştırma ile ilgili ön bilgilendirilme yapılmış ve not alabilmek amacıyla gerekli hazırlık yapılmıştır. Katılımcıların araştırmacıdan etkilenmemesi için geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla herhangi bir yönlendirme yapılmaması hususu dikkate alınmıştır. Sonrasında katılımcının iznine bağlı olarak ses kaydı alınması yoluyla veya katılımcının görüşlerini not etmek şeklinde görüşme planlanan tarih ve saatte gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu katılımcılara bulunduğu kurumlarda, kendilerinin belirlediği ortamlarda verilmiştir.

Katılımcılar ile yüz yüze gerçekleşen görüşmeler yaklaşık 30-40 dakika sürmüştür. Görüşmelerde söz konusu ses kayıtlarının veya verecekleri cevapların bilimsel amaçlar için kullanılacağı durumu söyleyerek katılımcı aydınlatılmıştır. Katılımcılara ses kaydı alınması hususunda ısrar edilmemiş ve istemeyen katılımcılardan not alınması yoluyla görüşmeler gerçekleşmiştir. Görüşme sonunda katılımcılardan araştırma sorularının cevaplarından ayrı olarak eklemek istedikleri durumlar sorulmuş ve not alınmıştır. Bu notlar verilerin analizinde göz önünde tutulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler nitel araştırma yöntemi doğrultusunda belirlenen içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Nitel araştırmalarda sayısal olmayan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmektedir. İçerik analizi kapsamında katılımcılara yöneltilen araştırma sorularında betimsel analiz yapılmaktadır. Bununla birlikte verileri sayısallaştırmak amacıyla frekans analizi de kullanılmaktadır. İçerik analizinde (tematik), araştırma soruları kapsamında kod ve temaların belirlenmesi ve verilerin kod ile tema listesi kapsamında analiz edilmesi durumu görülmektedir (Sığrı, 2018: 64).

Nitel araştırmalarda elde edilen veriler araştırmacılar tarafından temalara ayrılır, kodlanır veya benzer özellikler temelinde alt temalara ayrılarak analiz edilir. Araştırmacı yeni kavramlar geliştirebilir ve formüller üretebilir. Araştırmacı verileri elde ettikten sonra hangi verileri de kullanacağına karar verir. Karar verilen veriler şekillendirilerek kod ve temalar oluşturulur. Oluşturulan yeni süreç analiz edilir, karşılaştırmalar yapılır, yorumlanır ve sonuçlara ulaşılır (Kızıldeniz, 2017). İçerik analizi, sosyal bilimler alanında kullanılabilen, belirli kurallar ile kodlanabilen ve yinelenen bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Verilerin kavramlar ve temalar ile hem kapsamlı hem de derinlemesine bir şekilde açıklanması için içerik analizi kullanılmaktadır. Bu teorik çerçeve kapsamında özel yetenekli çocukların eğitimindeki kritik konular ve uygulamalar konulu tez araştırmasındaki görüşme sorularına verilen cevaplar katılımcılara kod verilerek analiz edilmiştir. Katılımcı cevapları ana tema, kategori ve alt temalara ayrılarak tablo haline getirilmiş ve çözümlenmiştir.

Veri analizi yapılırken Bilim ve Sanat Merkezi kurumundaki okul yöneticileri ve öğretmen görüşleri kodlama yoluyla belirtilmiştir. (Ö1) ile (Ö15) arasındaki “Ö” kodlu katılımcılar BİLSEM öğretmeni, (Y1) ile (Y9) arasındaki “Y” kodlu katılımcılar BİLSEM kurumunun okul yöneticisi olduğu gösterilmiş ve numaralandırılmıştır. Bu şekildeki kodlara sahip katılımcıların örnek cevaplarına yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde görüşme sorularının BİLSEM yöneticilerine ve öğretmenlerine yöneltilmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Özel yetenekli çocukların eğitiminde kritik konular ve uygulamalar konusunda ilgili alanyazın incelenmesi sonucunda göre hem kritik konuları hem de uygulamaları içeren 5 tane ana tema oluşturulmuştur. Bunlar ile birlikte sorulardan oluşan temaları içeren Tablo 4.1. aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4.1. Ana Temalar ve Alt Temalar

Ana Temalar	Alt Temalar
1. Materyal ve Model Geliştirme	Özel Yetenekli Çocukların Tanılanmaları
	Kurumlardaki Proje Çalışmaları ve Uygulamaları
	Tasarım ve Beceri Atölyeleri
	Sportif Faaliyetler
	Sosyal Bilimlere Yönelik Çalışmalar
	BİLSEM Donanımı
	Mülteci Öğrenciler
2. Kamu ve Özel Sektörlerle İş Birliği	Özel Yetenekli Öğrencilerin Lisansüstü Eğitimi
	Kamu ve Özel Sektörle İş Birliği
	Sivil Toplum Kuruluşları ile İş Birliği
3. Öğretmen Yetiştirme	Üniversitelerle İş Birliği
	BİLSEM Çalışanlarının Göreve Başlama Şekilleri ve Yılları
	Özel Yetenekli Öğrencilerle İletişim Kurma Çalışmaları
4. Eğitim ve Öğretimi Engelleyen Durumlar	Hizmet İçi Eğitim
	Lisansüstü Eğitim
	Eğitim ve Öğretimi Engelleyen Durumlar
	Devamsızlık Durumu
5. Bilim ve Sanat Merkezi Tanıtımı	Sosyoekonomik Durumu
	Yarışmalardaki Durumu
	BİLSEM Tanıtımı
Özel Yetenekliler Eğitimi Tanıtımı	
Sosyal Medya Çalışmaları	

4.1. Materyal ve Model Geliştirme Ana Temasına İlişkin Bulgular

Özel yetenekli çocukların eğitiminde materyal ve model geliştirmeye yönelik sorular sorular incelendiğinde *özel yetenekli öğrencilerin tanılanma durumları, kurumlardaki proje çalışmaları ve uygulamaları, tasarım ve beceri atölyeleri hakkındaki görüşler, özel yetenekli öğrencilere yönelik sportif faaliyet durumları, sosyal bilimlere yönelik çalışmalar, BİLSEM kurumlarının donanım durumu, mülteci öğrencilere yönelik çalışmalar, özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitim alması durumu* temaları kapsamında kategoriler oluşturulmuştur. Bu temalara ve kategorilerine dair alt temaları içeren örnek cevaplar aşağıda belirtilmiştir.

4.1.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM öğretmeni ve okul yöneticisi olan katılımcılara yöneltilen “Özel yetenekli öğrencilerin tanılanma durumları hakkındaki düşünceleriniz nedir?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.1.1.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda *tanılanmaların yeterlilik algısı, tanılanmayı etkileyen faktörler ve yapılabilecek düzenlemeler* kategorileri adı altında 10 farklı alt tema tespit edilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin tanılanma durumlarına ait bulgular Tablo 4.1.1.1.’de detayları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.1.1.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanma Durumları

	Alt Temalar	f
Tanılanmaların Yeterlilik Algısı	Yeterli Değil	17
	Yeterli	6
	Belirsiz	1
Tanılanmayı Etkileyen Faktörler	Tanılanan öğrencinin özel yetenekli öğrenci olmaması	6
	Veli Baskısı	2
	Başvuru Sayısının Çok Olması	1
	Tanılanma Sürecinin Uzun Olması	1
Yapılabilecek Düzenlemeler	Tanılanma Aşamalarının Geliştirilmesi	11
	Tablet Sınavlarının Geliştirilmesi	2
	Yaratıcılık ve Motivasyon Eklenmesi	1

Özel yetenekli öğrencilerin tanılanma durumlarına ilişkin bulguları gösteren Tablo 4.1.1.1. genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğu özel yetenekli öğrencilere yönelik gerçekleştirilen tanılanma çalışmalarının yeterli olmadığına işaret etmişlerdir. Ayrıca tanılanmayı etkileyen faktörler kategorisinde özel yetenekli öğrencilerin tanıldıktan sonra özel yetenekli olmadıklarını ve tanılanma çalışmaları yapılırken veli baskısı görüldüğünü, başvuru sayısının çok fazla olmasının ve tanılanma sürecinin uzun sürmesinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin tanılanmasında yapılabilecek düzenlemeler olarak tanılanma aşamalarının ve tablet sınavlarının geliştirilmesi, yaratıcılık ve motivasyon kriterlerinin eklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Tanılanmaların yeterlilik algısı kategorisinde, tanılanmaların yeterli veya yeterli olmadığına ilişkin alt temalar bulunmaktadır. En fazla görüş belirtilen alt tema 17 katılımcının beyanı ile “yeterli değil” olmuştur (Y6). Bunu 6 katılımcının belirttiği “yeterli” alt teması takip etmektedir (Ö6). Bu alt temalara dair öğretmen ve okul yöneticilerinin örnek görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Özel yetenekli öğrencilerin tanılanmasında kullanılan tanılama ölçeklerinin yeterli olduğunu düşünmüyorum.” (Y6)

“Öğrencinin yaş düzeyi ve öğretmenin aday göstermesi itibarıyla uygun.” (Ö6)

(Y6) kodlu katılımcının örnek cevabına bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin tanılanma çalışmalarının yeterli olmadığı durumu anlaşılmaktadır. (Ö6) katılımcının cevabına bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin tanılanma çalışmalarında yöntemlerin doğru kullanıldığı ve öğrencilerin yaş düzeyi ve öğretmenin aday göstermesi durumları açısından yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

Tanılanmayı etkileyen faktörler olarak belirlenen kategorideki görüşlere bakıldığında katılımcılardan 6’sı tanılama yapılan öğrencilerin aslında özel yetenekli bir öğrenci olmadığını belirtmişlerdir (Ö5, Ö10). İki katılımcı tanılanma aşamasında veli baskısının olduğunu (Y9), diğer katılımcılar tanılanma zamanı başvuru sayısının fazla olması (Ö13) ve tanılanma sürecinin uzun olduğunu vurgulamaktadır (Y1). Katılımcıların bu alt temalardaki cevap örnekleri aşağıda verilmiştir:

“Ezberi kuvvetli ama yaratıcılığı hiç olmayan bir çok öğrencinin üstün yetenekli olarak tanıldığını görüyorum, bu öğrenciler gösterdiklerimi yapmakta sıkıntı çekmeseler de yeni bir şey üretmeye sıra geldiğinde takılıp kalıyorlar. Proje fikirleri bulamıyorlar, yeni bir şey ortaya koyamıyorlar.” (Ö5)

“Tanılama kriterlerinde eksikler olduğunu düşünüyorum. Tanılanmış öğrencilerin belli bir kısmında özel yetenekli öğrenci profili göremiyoruz.” (Ö10)

“...Veliler alanlarla ilgili diretebiliyorlar. Veliler yetenek testi sürecinden çıkmalı. Örneğin resim ve müzik alanında yeteneği olan çocuğun yeteneği belli oluyor ancak genel yetenek alanındaki çocuğun yeteneği matematik mi fizik mi edebiyat mı robotik mi yazılım mı olduğunu hemen kestiremiyoruz. Mesela ben veliyle çocuğun önüne robotikle ilgili bir argüman koyduğumda çocukların yüzde sekseninin bu konuda yetenekli olduğunu söylüyorlar...” (Y9)

“Olumlu. Fakat çok başvuru, tanılama zorluklara sebep oluyor. Bilsem de Anadolu Lisesi gibi zaman içinde sıradanlaşmamalı.” (Ö13)

“Tanılama süreci çok uzun ve bilinçsiz veliler sebebiyle çocuklardaki kaygı düzeyi yükseliyor. Bunun sonucunda çocuklarda psikomatik rahatsızlıklar ortaya çıkıyor.” (Y1)

(Ö5) ve (Ö10) katılımcılarının verdikleri cevaplar incelendiğinde tanılanmış olan özel yetenekli öğrencilerin aslında yeteneğinden dolayı değil çok çalışmasından dolayı özel yetenekli olarak tanıldığı gözlenmektedir. (Y9) katılımcısının cevabına bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin tanılama aşamalarında kendi velileri tarafından kurum çalışanlarına baskı yaptıkları ve bu yüzden tanılanmanın güvenilirliğini etkilediği düşüncesi belirtilmektedir. (Ö13) kodlu öğretmenin verdiği cevap ile tanılama esnasında çok başvuru olmasının zorluklara neden olduğu ve bir süre sonra Bilim ve Sanat Merkezleri'nin nitelikten ziyade niceliğin öne geçtiği kurumlar olmasından kaygılandığı düşüncesi taşıdığı gözlemlenmektedir. (Y1) kodlu BİLSEM yöneticisinin cevabına bakıldığında özel yetenekli öğrenci tanılanması sırasında sürecin uzun

sürmesi ve buna bağlı olarak veli baskısının artması ile öğrencilerin psikolojik anlamda olumsuz etkilendikleri durumu görülmektedir.

Tanılanma için yapılabilecek düzenlemeler kategorisi alt temalarına bakıldığında görüş bildiren katılımcıların 11'i tarafından tanılanma aşamalarının geliştirilmesi gerektiği söylenmektedir (Ö9). Bununla birlikte 2 katılımcı tanılanma aşamasındaki tablet sınavlarının geliştirilmesini (Ö1), bir diğer katılımcı öğrencilerin tanılanmasına yaratıcılık ve motivasyon kriterlerinin eklenmesini belirtmektedir (Ö2). Katılımcıların bu alt temalar için verdiği cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

“Özel yetenekli öğrencileri tanımlama aşamalarının geliştirilebileceğini düşünüyorum.” (Ö9)

“Tablet sınavlarının belirleyici olmadığını düşünüyorum. Başka yöntemler bulunmalı.” (Ö1)

“Yaratıcılık ve motivasyonları da değerlendirme dosyalarına eklenebilir.” (Ö2)

(Ö9) kodlu öğretmenin cevabından birçok öğretmen ve BİLSEM yöneticisinin de belirttiği gibi özel yetenekli öğrencilerin tanılanma aşamalarının geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. (Ö1) kodlu öğretmen tablet sınavının tanılanmayı etkilediği görüşünü desteklemektedir. (Ö2) kodlu öğretmen özel yetenekli çocukların tanılanma çalışmalarına yaratıcılık ve motivasyon kriterlerinin de eklenebileceğini beyan etmektedir.

4.1.2. BİLSEM’deki Proje Çalışmalarının Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM öğretmeni ve okul yöneticisi olan katılımcılara yöneltilen “Kurumunuzdaki proje çalışmalarının uygulamaları hakkında neler düşünmektesiniz?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.1.2.1.’de ayrıntıları verilmekte olan proje çalışmalarının uygulamalarına bakıldığında *proje çalışmalarının durumu, projeleri etkileyen faktörler, proje çalışmalarının etkisi* kategorileri oluşturulmuş ve 11 alt tema tespit edilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezleri’ndeki proje çalışmalarının uygulamalarına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.’de detaylı bir şekilde gösterilmektedir.

Tablo 4.1.2.1. BİLSEM’deki Proje Çalışmalarının Uygulamaları

	Alt Temalar	f
Proje Çalışmalarının Durumu	Başarılı	17
	Başarılı Değil	6
	Belirsiz	1
	Sadece Öğretmenlerin Çalışması	3
Projeleri Etkileyen Faktörler	Kalabalık Gruplar Olması	1
	Bütçe Sıkıntısı	1
	Zaman Belirsizliği	1
	Öğretmenlerin Gelişimi	1
Proje Çalışmalarının Etkisi	Takım Çalışması	3
	Kendini Geliştirme İmkani	2
	Üniversiteler İle İşbirliği	1

BİLSEM’deki proje çalışmalarının uygulamaları temasının alt temalarını içeren Tablo 4.1.2.1. incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı proje çalışmalarının uygulamalarını başarılı olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar proje çalışmalarını etkileyen faktörler olarak uygulamalarda sadece öğretmenlerin çalışmasının, proje gruplarının kalabalık gruplar olmasının, bütçe sıkıntılarının, projedeki zaman belirsizliğinin ve öğretmenlerin gelişiminin etkili olduğunu vurgulamaktadır. Özel yetenekli öğrenciler üzerinde proje çalışmalarının etkisi olarak takım çalışması, kendini geliştirme imkanı ve üniversiteler ile işbirliği alt temalarına işaret edilmiştir.

Proje çalışmalarının durumu kategorisi altında bulunan alt temalarda proje uygulamalarının başarılı veya başarılı olmadığına ilişkin temalar bulunmaktadır. Bu kategoride en fazla görüş belirtilen alt tema 17 katılımcı ile “başarılı” olmuştur (Y7). “Başarılı Değil” alt teması ise 6 katılımcının görüşü ile diğer alt temayı takip etmektedir (Ö1). Bu alt temalara dair öğretmen ve BİLSEM yöneticilerinin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Kurum olarak proje çalışmalarında ileri düzeyde başarılı olduğumuzu düşünüyorum. Tüm geçen projelerin uygulanmasında arkadaşlarımıza yardımcı oluyoruz.” (Y7)

“Amatörce yönetildiği kanısındayım.” (Ö1)

(Y7) kodlu kurum yöneticilerinin cevaplarına bakıldığında özel yetenekli öğrenciler için gerçekleştirilen proje çalışmalarının başarılı bir şekilde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. (Ö1) kodlu öğretmenin cevabına bakıldığında proje çalışmalarının başarılı olmadığı ve başarısız bir şekilde yönetildiği durumu belirtilmektedir.

Projeleri etkileyen faktörler kategorisindeki alt temalara bakıldığında katılımcıların 3'ü proje çalışmalarında sadece öğretmenlerin çalışması alt temasını göstermektedir (Ö10). Diğer alt temalar incelendiğinde katılımcıların sırasıyla kalabalık gruplar olması (Ö5), bütçe sıkıntısı (Ö6), zaman belirsizliği (Ö11), öğretmenlerin gelişimi (Y9) özel yeteneklilerin proje çalışmalarını etkilediği vurgulanmaktadır.

“Proje çalışmaları öğrencilerin bireysel ve grup çalışmalarında aktif katılımı ile gelişimlerini destekler nitelikte olursa katkı sağlayabilir. Fakat gördüğümüz örneklerin belli bir çalışmada öğretmenin daha yoğun çaba harcadığını görüyorum ve bunun öğrencilere bir faydası olmuyor.” (Ö10)

“Teknofest ve Tübitak araştırma Projelerinde öğrencilerimiz finallere kaldı. Bu yıl da birçok proje hazırlığındayız fakat proje sürecinde maalesef öğrencilerim her aşamada birebir ilgi istediği için grupların kalabalıklaşması işimi zorlaştırıyor.” (Ö5)

“... Her projenin doğası gereği belli bir bütçenin olması gerekir. Bu bütçenin temin edilmesinde sıkıntı yaşanmaktadır. Bireysel çabalar çoğunlukla yeterli olmamaktadır...” (Ö6)

“Proje ağırlıklı çalışan bir kurum olarak bu çalışmalarla ilgili; dersler açılması, önceden belirlenmiş zamanlarda yapılması gerektiğini düşünüyorum. Derslerimiz içinde yapıldığında planladığımız çalışmaların aksadığını görüyorum.” (Ö11)

“... Örnek verelim bir teknoloji tasarım öğretmeni patentle ilgili faydalı tasarımıyla ilgili başka Bilsem’de bir şey görüyor kendisi de yapmak istiyor ama o yeterlilikte değil kendisini geliştirmesi ve yetiştirmesi lazım daha sonra çocuğun önünde rehberlik etmesi lazım...” (Y9)

(Ö10) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde proje çalışmalarında öğrencilerinden ziyade öğretmenin çalıştığını ve öğrencinin katılımının sağlanması halinde çalışmaların katkı sağlayacağı düşüncesi gözlenmektedir. (Ö5) katılımcısı proje çalışmalarını sürecinde öğrencilerin birbirine ilgi istedikleri ve kalabalık bir öğrenci grubu olmasının çalışmalarını zorlaştırdığını belirtmektedir. (Ö6) kodlu öğretmenin verdiği cevabın ilgili kısmı incelendiğinde proje çalışmalarının gerçekleşmesi için bir bütçe gerektiği ancak eğitimcilerin kendi imkânları ile bütçe sıkıntısını aşamadıkları vurgulanmaktadır. (Ö11) kodlu öğretmen proje çalışmalarının zaman belirsizliğinden kaynaklı olarak dersler esnasında da yapıldığını ve zamanında yapılamadığı görüşünü belirtmektedir. (Y9) kodlu BİLSEM okul yöneticisinin örnek görüşü ile proje çalışmalarını gerçekleştirecek öğretmenlerin gelişiminin kendi branşı ile ilgili çalışmalarda önemli olduğu durumu görülmektedir.

Proje çalışmalarının etkisine dair alt temalar incelendiğinde 3 katılımcı tarafından öğretmenlerin takım çalışması niteliğini kazandığı belirtilmektedir (Y2). Bununla birlikte 2 katılımcı öğretmenlerin kendilerini geliştirme imkânı buldukları (Ö12) ve 1 katılımcı üniversiteler ile işbirliği (Y6) şeklinde alt temalara değinmektedir.

“Çalışma projelerimiz arge toplantılarımızda ilgili öğretmen arkadaşların düşünceleri göz önüne alınarak belirlenmekte ve iş paylaşımı buna göre yapılmaktadır.” (Y2)

“Proje çalışmalarında yer alıyorum ve dahil oluyorum. Her geçen gün bilgi sahibi oluyor ve uğraşıyoruz.” (Ö12)

“Kurumumuzda uygulanan Tübitak projelerinde tamamen yönetmeliğe uygun proje çalışmaları yapılmaktadır. Fakat üniversite eşgüdümünde çalışılması gerekmektedir.” (Y6)

(Y2) katılımcısının cevabından proje çalışmaları ile ilgili yapılan toplantıların takım çalışmasının gereklerinden olan düşünce paylaşımı ile bir proje belirlendiği anlaşılmaktadır. (Ö12) kodlu öğretmen verdiği cevap ile proje çalışmaları sırasında bilgi sahibi olduğunu belirterek kendisini geliştirme imkanı sağladığı görüşünü desteklemektedir. (Y6) kodlu BİLSEM okul yöneticisi kendi kurumunda gerçekleşmekte olan proje çalışmalarında üniversiteler ile işbirliğinin etkili olacağını vurgulamaktadır.

4.1.3. Tasarım ve Beceri Atölyeleri Hakkındaki Görüşlere İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumunun okul yöneticilerine ve öğretmenlerine yöneltilen “BİLSEM’lerdeki tasarım ve beceri atölyelerinin uygulamaları hakkındaki düşünceleriniz nedir?” sorusuna dair görüşleri içermektedir. Tablo 4.1.3.1.’deki kategoriler, *tasarım beceri atölyelerinin etkisi, atölyeleri etkileyen faktörler ve yapılabilecek düzenlemeler* olarak belirtilmiş ve 10 adet alt tema oluşturulmuştur. Tasarım ve beceri atölyeleri hakkındaki görüşlere ilişkin bulgular Tablo 4.1.3.1.’de alt temalar ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.1.3.1. Tasarım ve Beceri Atölyeleri Hakkındaki Görüşler

	Alt Temalar	f
Atölyelerin Etkileri	Olumlu	18
	Olumsuz	4
	Öğrencinin Kendini Geliştirmesi	2
	Ortam Sağlaması	1
Atölyeleri Etkileyen Faktörler	Donanım Yetersizliği	3
	Sadece Sayısal Alanın Olması	1
	Müfredat Sıkıntısı	1
Yapılabilecek Düzenlemeler	Belirsiz	3
	Atölyelerin Geliştirilmesi	3
	Atölye Sayısı Artırılması	1
	Daha fazla yaygınlaştırılması	1

Bilim ve Sanat Merkezleri’ndeki tasarım ve beceri atölyelerine dair bilgileri içeren Tablo 4.1.3.1. incelendiğinde öğretmen ve okul yöneticilerinin çoğunluğu bu atölyeleri olumlu olarak karşıladıkları gözlemlenmektedir. Bununla birlikte olumsuz olarak karşılayanlar, öğrencilerin kendilerini geliştirdiğini ve ortam sağladığını belirten katılımcılar da bulunmaktadır. Atölyeleri etkileyen faktörler olarak katılımcılar en fazla donanım yetersizliğinden bahsetmektedir. Ayrıca atölye çalışmalarında sadece sayısal alanın olması ve müfredat sıkıntısı durumlarına değinildiği görülmektedir. Yapılabilecek düzenlemeler kategorisinde tasarım ve beceri atölyelerinin geliştirilmesi, sayılarının artırılması ve daha fazla yaygınlaştırılması alt temaları vurgulanmaktadır.

Atölyelerin etkileri kategorisi incelendiğinde alt temalar olarak olumlu etki gösterdiği 18 katılımcı tarafından belirtilmiştir. Bu alt temayı 4 katılımcının görüşüyle olumsuz (Ö7) ve 2 katılımcının öğrencinin kendini geliştirmesi (Ö2) takip etmektedir. 1 katılımcı atölyelerin ortam sağlaması (Y2) alt temasına dair cevap vermiştir. Bu alt temalara ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin örnek cevapları aşağıda belirtilmiştir:

“Bilsemler tasarım beceri atölyesi olarak açılmamalı.” (Ö7)

“Daha çok öğrencinin kullanımına ve faydasına açılması beni mutlu etti.” (Ö2)

“Kurumumuzda 2019 yılı itibariyle tasarım ve beceri atölye sayımız 9 çıkarılmış olup. Şu anda istenilen hedefte olduğunu söyleyebilirim. Tasarım ve beceri atölyelerimiz etrafımızdaki okullardaki öğrencilerin de yararlanabileceği bir ortam hazırlamıştır. Yakınıımızdaki ilkokul 4. sınıf öğrencileri haftanın belirli bir gününde kurumumuza gelerek bilişim, ahşap, müzik, resim, kodlama, robotik, bilim, yapay zeka, matematik gibi atölyelerden faydalanmaktadırlar.” (Y2)

(Ö7) kodlu öğretmen tasarım beceri atölyelerinin olmasının olumsuz bir etki oluşturduğu düşüncesini göstermektedir. (Ö2) katılımcısı atölyelerin öğrencilerin kendilerini geliştirmesine imkan sağlaması etkisinin olduğunu belirtmektedir. (Y2) kodlu BİLSEM yöneticisinin cevabı incelendiğinde tasarım ve beceri atölyelerinin öğrenciler için yararlı ortam sağladığı düşüncesini vurguladığı görülmektedir.

Atölyeleri etkileyen faktörlere bakıldığında 3 katılımcının donanım yetersizliği (Ö10) faktörünü belirttiği anlaşılmaktadır. Diğer bir yandan 1 katılımcının atölyelerde sadece sayısal alanın olması (Y3) ve 1 katılımcının atölyelerdeki müfredat sıkıntısı (Y9) olduğunu belirttiği görülmektedir. Üç katılımcının cevabı bu konuda belirsiz olarak belirtilmiştir. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda gösterilmiştir:

“Diğer öğrencilerin Bilsem imkanlarından faydalanabilmeleri için güzel bir uygulama. Ancak Bilsemlerdeki araç gereç ve atölyelerin normalden daha hızlı yıpranarak daha sonra Bilsem öğrencilerine

hizmet veremeyecek durumuna gelebileceği göz ardı edilmemeli.”

(Ö10)

“Hepsi kodlama ve robotik üzerine atölyeler. Sözel alanlar ihmal ediliyor. Velilerin talebi doğrultusunda açılıyorlar.” (Y3)

“Buradaki sıkıntımız atölyelerin müfredatının öğretmenlerce oluşturulması. Örneğin; mekatronik atölyesi müfredat noktasında çok geniş bir yelpazeye sahip. Ortaokul ve liseye sunarken bu müfredat çalışmalarının nasıl olması gerektiğini çok hızlı bir şekilde bulmamız gerekiyor. Müfredat sıkıntıları yaşıyoruz.” (Y9)

(Ö10) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde tasarım ve beceri atölyelerinde kullanılan materyallerin bir süre sonra kullanılamayacağını vurgulamasıyla donanımın yetersizliği düşüncesi gözlemlenmektedir. (Y3) kodlu okul yöneticisi, tasarım ve beceri atölyelerinde kodlama ve robotik gibi sadece sayısal alanın olmasına dikkat çekmektedir. (Y9) katılımcısı kendi kurumlarındaki tasarım ve beceri atölyeleri gerçekleştirilirken bazı alanlarda müfredat sıkıntısı yaşadıklarını vurgulamaktadır.

Tasarım ve beceri atölyelerine katılımcılar tarafından bazı yapılabilecek düzenlemeler belirtilmiştir. Bunlardan en fazla 3 katılımcının görüşüyle atölyelerin geliştirilmesi (Ö6) hususu görülmektedir. Aynı zamanda 1 katılımcı atölyelerin sayılarının artırılması (Ö12) gerektiğini ve bir diğer katılımcı tasarım ve beceri atölyelerinin daha fazla yaygınlaştırılması (Y8) düzenlemesini önerdiği anlaşılmaktadır. Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“...Bunun yanında uygulayamayanlar için BİLSEM’lerde standart bir yapının olmaması, atölye için gerekli fiziki mekanın olmaması veya yeter şartları taşımaması, ders saatleri ve grup öğrenci sayıları gibi konularda iyileştirme yapılmalıdır.” (Ö6)

“Tasarım ve beceri atölyelerinin uygulamaları adı böyle olmasa da beceri atölyelerinin gün be gün artması ve kalitesinin artması önem taşımaktadır.” (Ö12)

“Yeni başlayan bir uygulama. Genele yaygınlaştırılması gereken faydalı bir uygulama.” (Y8)

(Ö6) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde tasarım ve beceri atölyelerinin farklı farklı konularda geliştirilmesi gerektiği düşüncesi belirtilmektedir. (Ö12) katılımcısının verdiği cevapta bu atölyelerin sayılarının artması gerektiği düşüncesi görülmektedir. (Y8) kurum yöneticisi yapılabilecek bir düzenleme önerisi olarak tasarım ve beceri atölyelerinin daha fazla yaygınlaştırılabileceği alt temasını vurgulamaktadır.

4.1.4. Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Sportif Faaliyet Durumlarına İlişkin Bulgular

Özel yetenekli öğrencilere yönelik sportif faaliyetlerin durumu teması için Bilim ve Sanat Merkezleri'ndeki okul yöneticilerine ve öğretmenlere “Özel yetenekli öğrencilerinize yönelik sportif faaliyetleriniz hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce özel yetenekli öğrencilere ne tür sportif faaliyetler verimli olur?” sorusu sorulmuş ve alt temalar oluşturulmuştur. Tablo 4.1.4.1.'de belirtilmekte olan alt temalar, *katılımcıların sportif faaliyetlere bakışı, sportif faaliyetleri etkileyen faktörler ve verimli olacağı düşünülen faaliyetler* kategorileri oluşturularak 14 farklı alt tema tespit edilmiştir. Bu temaya ait alt temalar ayrıntıları ile birlikte Tablo 4.1.4.1.'de gösterilmektedir.

Tablo 4.1.4.1. Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Sportif Faaliyetlerin Durumları

	Alt Temalar	f
Katılımcıların Sportif Faaliyetlere Bakışı	Olumlu	10
	Olumsuz	10
	Belirsiz	4
Sportif Faaliyetleri Etkileyen Faktörler	Ortamın Uygun Olmaması	4
	Göz ardı Edilmesi	1
	Yetersiz Olması	1
	Zaman Olmaması	1
	Spor Alanında Öğrenci Olmaması	1
	Beden Eğitimi Öğretmeni Bulunmaması	1
Verimli Olacağı Düşünülen Faaliyetler	Bireysel Farklılıkların Gözetilmesi	4
	Takım Çalışması Gerektiren Sporlar	2
	Aktif Hareket Gerektiren Sporlar	2
	Düşünme Beceresi Gerektiren Sporlar	1
	Yaz Kampları Düzenlenmesi	1

Özel yetenekli öğrencilere yönelik sportif faaliyetlerin durumunu içeren Tablo 4.1.4.1. incelendiğinde katılımcıların bir kısmının sportif faaliyetlere bakışının olumlu diğer bir kısmı ise olumsuz olduğu görülmektedir. Sportif faaliyetleri etkileyen faktörler olarak kurumlarındaki ortamın uygun olmaması durumu, bu faaliyetlerin göz ardı edilmesi ve yetersiz olması, bu faaliyetler için zaman ve alan olmaması ayrıca beden eğitimi öğretmenin bulunmaması alt temaları belirtilmektedir. Özel yeteneklilere yönelik verimli olacağı düşünülen faaliyetler arasında ise bireysel farklılıkların gözlemlenmesi, takım çalışması gerektiren, aktif hareket gerektiren ve düşünme becerisi gerektiren sporlar olması gerektiği düşünülmektedir. Yaz kamplarının düzenlenmesinin verimli olacağı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların sportif faaliyetlere bakış açısını içeren alt temalara bakıldığında 10 katılımcının olumlu (Ö13, Y2) diğer 10 katılımcının olumsuz (Ö4, Y5) görüş belirttiği görülmektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Sportif faaliyetlere yöneltilmelidir. Zeka ve spor arasında pozitif bir korelasyon olduğunu düşünüyorum. Bilsen öğrencileri çabalamak kaydıyla her tür sportif faaliyette başarılı olabilir.” (Ö13)

“Bilim ve sanat merkezlerinde şu anda spor faaliyetleri bulunmamaktadır. Fakat benim nazime düşüncem spor faaliyetlerinde bulunması gerektirir. Resim ve müzik nasıl yeteneğe dayalı ise sporunda yetenek ile ilgili olduğunu bilmemiz gerekir.” (Y2)

“Sportif faaliyetlerin yeterli olmadığını düşünüyorum.” (Ö4)

“Bizim sportif faaliyetleri destekleyici çalışmamız bulunmuyor. Öğrencilerin büyük çoğunluğu kendi imkanlarıyla spor yapıyorlar.” (Y5)

(Ö13) ve (Y2) katılımcılarının cevaplarına bakıldığında özel yetenekli öğrencilere yönelik yapılacak olan sportif faaliyetlere dair zeka ve spor ilişkisi ve yetenek durumlarından dolayı olumlu bir düşünce içerisinde oldukları görülmektedir. (Ö4) ve (Y5) kodlu öğretmen ve okul yöneticisi, özel yetenekli öğrenciler için sportif

faaliyetlerin yetersiz olduğunu ve öğrencileri kurumda spor yapamadıklarını belirterek olumsuz bir görüş sergilemektedir.

Sportif faaliyetleri etkileyen faktörler kategorisi içerisindeki alt temalar incelendiğinde katılımcıların 4'ü sportif faaliyetler için ortamın uygun olmamasını belirtmiştir (Ö14). Ayrıca diğer alt temalara dair 1'er katılımcı ise sportif faaliyetlerin göz ardı edilmesi (Ö2), yetersiz olması (Ö4), zaman olmaması(Ö7), spor alanında öğrenci olmaması (Y6) ve beden eğitimi öğretmenin bulunmaması (Y9) durumlarını vurgulamaktadır. Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Evet güzel bir soru. Bilsem okulları genelde atıl binalarda gerçekleştiği için spor alanları müsait değil. Spor alanında da yetenekli öğrenciler daha profesyonel yardımlar alabilir.” (Ö14)

“Özel yetenekli öğrencilerin genelde akademik becerileri üzerine yoğunlaşıyor ve spor gibi yaşam boyu devam edilmesi gereken bir eylem göz ardı ediliyor.” (Ö2)

“Sportif faaliyetlerin yeterli olmadığını düşünüyorum.” (Ö4)

“Sportif faaliyetimiz yok. Bilsemler daha çok bilişsel ve sosyal ilişkilere yönelik. Sportif faaliyetlere zamanımız yok.” (Ö7)

“Özel yetenekli öğrencilerin tanınmasında spor öğrencisi bulunmamaktadır.” (Y6)

“Özel yeteneklilerimiz için Başakşehir özelinde konuştuğumuzda spor salonumuz var ama beden eğitimi öğretmenimiz yok. Dikab öğretmenimiz de yok Bundan bağımsız olarak spor salonumuz var bazı öğretmen arkadaşlar spor salonlarında öğrencilerle faaliyette bulunuyorlar ancak bu planlı programlı bir şekilde değil. Bazı Bilsem'ler de bağımsız spor salonları da yok. Buradaki iş nereye düşüyor tabi ki kendi örgün öğretim gördükleri okullara düşüyor.” (Y9)

(Ö14) kodlu öğretmenin verdiği cevap ile kendi kurumlarının eski binalar olmasından dolayı spor faaliyetlerine uygun bir ortamın olmamasını belirtmektedir. (Ö2) katılımcısı, özel yeteneklilere yönelik sportif faaliyetlerin göz ardı edildiği düşüncesini göstermektedir. (Ö4) kodlu öğretmen, sportif faaliyet çalışmalarının yetersiz olduğuna

dikkat çekmektedir. (Ö7) kodlu BİLSEM öğretmeni, özel yeteneklilere verilen eğitimde sportif faaliyetlerin olmamasından dolayı zaman olmaması düşüncesini göstermektedir. (Y6) koldu okul yöneticisi sportif faaliyetleri etkileyen faktörlerden bir diğeri olarak spor alanında öğrenci olmamasını belirtmektedir. (Y9) katılımcısından, Bilim ve Sanat Merkezleri'nde özel yetenekli öğrenciler ile bazı öğretmenlerin spor yaptığını ancak beden eğitimi öğretmenin bulunmadığı düşüncesi anlaşılmaktadır.

Verimli olacağı düşünülen faaliyetlere bakıldığında katılımcılardan 4'ü bireysel farklılıkların gözetilmesi gerektiğini (Ö8, Y8), İkişer katılımcı takım çalışması gerektiren (Ö11) ve aktif hareket gerektiren sporların (Ö5) verimli olacağını belirtmişlerdir. Birer katılımcı düşünme becerisi gerektiren sporlar yapılması (Ö3) ve yaz kampları düzenlenmesinin (Y1) verimli olacağını vurgulamışlardır. Bu alt temalara dair örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Geliştirilebilir. Yetenekleri doğrultusunda yönlendirilerek bireysel farklılıkları gözetilerek spor faaliyetleri belirlenebilir.” (Ö8)

“Bilsemelerde sportif faaliyet yapılmamakta. Bence eksik kalan alan. Bireysel sporlar bu tür öğrenciler için faydalı olacaktır.” (Y8)

“Eksik olduğunu düşünüyorum. Takım çalışmalarının faydalı ve eğlenceli olacağını düşünüyorum.” (Ö11)

“Enerjilerini atabilecekleri yoğun hareket isteyen spor dallarının bilsem öğrencileri için uygun olduğunu düşünüyorum.” (Ö5)

“Sıra dışı düşünce becerisi olan sporlar bireysel veya takım halinde iyi olur.” (Ö3)

“Masa tenisi çok dikkat geliştirici. Yaz kampları düzenlenmesi yararlı olacaktır.” (Y1)

(Ö8) ve (Y8) kodlu katılımcılara bakıldığında öğrencilerin kendi bireysel farklılıkları gözetilerek spor faaliyetleri yapmasının verimli olacağı düşüncesi görülmektedir. (Ö11) katılımcısı ise öğrencilerin takım çalışması içeren sportif faaliyetler yapmasını vurgulamaktadır. (Ö5) kodlu öğretmen, öğrencilerin spor yaparken enerji atabilmesi için aktif hareket gerektiren sporlar yapması düşüncesini belirtmiştir. (Ö3) kodlu katılımcı, sportif faaliyetlerin düşünce becerisi gerektiren sporlar olmasının verimli

olacağını göstermektedir. (Y1) kodlu okul yöneticisi öğrencilere yönelik sportif faaliyetler içeren yaz kamplarının düzenlenmesine dikkat çekmektedir.

4.1.5. Sosyal Bilimlere Yönelik Çalışmalara İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM okul yöneticisi ve öğretmenlere yöneltilen “Sosyal Bilimler alanına yönelik çalışmalar hakkındaki düşünceleriniz nedir? Bu alan ile ilgili özel yeteneklilere yönelik ne tür faaliyetler geliştirilebilir?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.1.5.1.’de ayrıntıları verilmekte olan sosyal bilimlere yönelik çalışmalar teması doğrultusunda çalışmaların yeterlilik durumu, etkileyen faktörler ve geliştirilebilecek faaliyetler kategorileri içerisinde 12 farklı alt tema tespit edilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin derslerindeki sosyal bilimlere yönelik çalışmalara ait bulgular Tablo 4.1.5.1.’de ayrıntıları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.1.5.1. Sosyal Bilimlere Yönelik Çalışmalar

	Alt Temalar	f
Çalışmaların Yeterlilik Durumu	Yeterli Değil	15
	Yeterli	7
	Belirsiz	2
Etkileyen Faktörler	İlginin Yetersiz Olması	4
	Veli Baskısı	1
	Sınavdaki Belirleyiciliği	1
Geliştirilebilecek Faaliyetler	Sosyal Bilimlere Yönelik Çalışmaların Arttırılması	8
	Projelere Yer Verilmesi	3
	Atölye ve Uygulama Çalışmaları	2
	Felsefe Çalışmaları	2
	Uzmanlarla Saha Gözlemi Yapılması	1
	Kamp ve Gezilerin Düzenlenmesi	1

Sosyal bilimlere yönelik çalışmaları gösteren Tablo 4.1.5.1. genel anlamda değerlendirildiğinde katılımcıların büyük bir kısmının çalışmaları yeterli olarak görmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca bir kısmı yeterli görmektedir. Çalışmaları, ilginin yetersiz olması, veli baskısı ve sınavdaki belirleyiciliği gibi faktörlerin etkilediği belirtilmiştir. Sosyal bilimler alanını geliştirebilecek faaliyetler olarak katılımcılar en çok sosyal bilimlere yönelik çalışmaların artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte projelere yer verilmesi, atölye ve uygulama çalışmaları, felsefe

çalışmaları, uzmanlarla saha gözlemi yapılması, kamp ve gezilerin düzenlenmesi hususlarında alt tema olarak bulunmaktadır.

Sosyal bilimlere yönelik çalışmaların yeterlilik durumlarına bakıldığında 15 katılımcı tarafından yeterli değil düşüncesi belirtilmektedir (Ö12). Diğer taraftan 7 katılımcı sosyal bilimlere yönelik çalışmalarını yeterli olarak değerlendirmektedir (Ö2). Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Sosyal bilimler alanında mümkün olduğu kadar öğrencinin yer aldığı çalışmaların olması gerekmektedir.” (Ö12)

“Öğretmen ve öğrencilerin yaratıcı çalışmalarını hayranlıkla gözlemliyorum.” (Ö2)

(Ö12) kodlu katılımcı öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında sosyal bilimler alanına yönelik çalışmaların yeterli olmadığı gözlemlenmektedir. (Ö2) görüşlerinde ise çalışmaların gayet yeterli olduğu vurgulanmaktadır.

Sosyal bilimler alanına yönelik çalışmalarını etkileyen faktörler kategorisi incelendiğinde çalışmalara karşı liginin yetersiz olması 4 katılımcı tarafından belirtilmiştir (Ö6). Ayrıca 1 katılımcı veli baskısını (Y3) diğer 1 katılımcı ise sınavdaki belirleyiciliği (Y9) hususlarına dikkat çekmektedir. Belirtilen alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda belirtilmiştir:

“Sosyal bilimlere yönelik bilsemelerde, öğrenci ve Veli algısının olumsuz olmamakla birlikte yeterli ilgiyle karşılandığını düşünmüyorum.” (Ö6)

“Bilsemelerde sosyal alanlar ihmal ediliyor. Her veli çocuğunun sayısal ya da kodlama alanında eğitim almasını istiyor. Oysaki bu çocuklar sosyal beceri ve iletişimde çok zayıflar ve bu yönleri desteklenmeli...” (Y3)

“... Seçmeli derslerin istatistiği tutulduğu zaman lgs ve yks sınavları düşünüldüğünde bunlarda işe yarayacak matematik gibi alanlara yöneliyorlar ve tarih felsefe gibi alanlarla ilgilenmedikleri görülüyor.

Bu alanlara giden öğrencilerinde gerçekten proje yazabilecek öğrenciler olduklarını görüyoruz. İlköğretim ve ortaokul çağındaki çocuklara böyle bir imkan sunulduğunda sayısal alanlara yöneldiklerini görüyoruz. Sözel alanlarda öğrenciler kaçıyorlar. Sebebi projelerin içeriklerine lgs yks gibi sınavların içeriklerine baktığımızda belirleyici olan alanın sayısal olduğunu görüyoruz. Belki öğrencinin sayısala yeteneği yoktur ama şöyle bir algı var bu alanda öğrencimin gelişmesini yetişmesini istiyorum.” (Y9)

(Ö6) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde bazı olumsuzluklardan kaynaklı ilginin yetersiz olması alt teması görülmektedir. (Y3) katılımcısı öğrencilerin sosyal bilimlerden ziyade sayısal alanlarda çalışmasını veli baskısı ile vurgulamaktadır. (Y9) kodlu okul yöneticisi, öğrencilerin özellikle lise ve üniversite sınavlarında sosyal bilimler alanından ziyade sayısal alanın sınavdaki belirleyiciliğinden kaynaklı düşüncesi belirtilmektedir.

Sosyal bilimler alanına yönelik çalışmaları geliştirebilecek faaliyetlere bakıldığında en fazla görüşün 8 katılımcı ile sosyal bilimlere yönelik çalışmaların artırılması alt temasında toplandığı görülmektedir (Ö12, Ö13). Üç katılımcı ise çalışmalarda projelere yer verilmesi alt temasının anlaşılacağı görüşlere değinmektedir (Ö3). İkişer katılımcı atölye ve uygulama çalışmaları (Ö4) ve felsefe çalışmalarının (Ö11) sosyal bilimlere yönelik olarak geliştirilebilecek faaliyet olarak belirtmişlerdir. Birer katılımcı sosyal bilimler alanı için uzmanlarla saha gözlemi yapılması (Ö1) ve kamp ve gezilerin düzenlenmesi (Y2) alt temalarının belirlenmesinde etkili olmuştur. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Sosyal bilimler alanında mümkün olduğu kadar öğrencinin yer aldığı çalışmaların olması gerekmektedir.” (Ö12)

“Test mantığında yetişen nesillerin sosyal faaliyetlere yönlendirilmeleri ve sosyal bilimler alanında çalışmaları onlar için faydalı olacaktır. Özellikle kitap okuma birincil öncelik olmalıdır.” (Ö13)

“Sosyal sorumluluk projeleri ile keşfedilmemiş bölge alan veya turistik değeri olan çalışmalar ile yeni çalışmalar olabilir.” (Ö3)

“Geçtiğimiz yıl felsefe atölyemizle başlayan bu slsnun gerekliliğine inanıyorum. Felsefe mutlaka olmalı. Sanat tarihi de. Özellikle müzik ve görsel sanatlar öğrencileri için gerekli ve tamamlayıcı.” (Ö11)

“Alanında uzman kişilerle çalışılmalı, sahalarda gözlemler yapılmalı ve erasmus projelerine ciddi mesai ayrılmalı.” (Ö1)

“Bu alan ile ilgili münazara, drama, panel, açık oturum gibi faaliyetlerin yapılabileceği gibi, sosyal ve kültürel alanlarında önemli olduğu düşünülen veya görülen yerlerde yapılacak gezi veya kamp ortamlarının da faydalı olabileceğini düşünmekteyim. Bununla ilgili projelerimiz var ve uygulanmaktadır. En yakın tarihli olarak geçen yıl Edirne’de yapılmış olan projemiz gibi.” (Y2)

(Ö12) ve (Ö13) kodlu öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde sosyal bilimlere yönelik çalışmaların artırılması alt temasında öğrencilerin bu çalışmaların içerisinde yer almasının ve özellikle kitap okuma gibi çalışmaların yapılması vurgulanmaktadır. (Ö3) katılımcısı ise öğrencilerin sosyal sorumluluk gibi projelere yer verilmesi halinde bu alanda gelişim sağlayacaklarını belirtmektedir. (Ö11) kodlu öğretmen verdiği cevap ile atölyelerinde mutlaka felsefe çalışmalarının yapılması hususunu vurgulamaktadır. (Ö1) katılımcısında ise sosyal bilimler için alanında uzman kişilerce saha çalışmaları yapılması gerektiği düşüncesi görülmektedir. (Y2) kodlu kurum yöneticisi, etkinliklerin yanı sıra özel yetenekli öğrenciler ile yapılacak olan önem verilen yerlere kamp ve gezilerin düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedir.

4.1.6. BİLSEM Kurumlarının Donanım Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara yöneltilen “Çalışmakta olduğunuz kurumun donanımı sizce yeterli mi? Daha iyi bir donanıma sahip olmasını gerektiren durumlar hakkındaki düşünceleriniz nedir?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Bu temada, Tablo 4.1.6.1.’da görülmekte olan *donanım yeterliliği, donanımı etkileyen durumlar, materyal önerileri* kategorileri ile 11 alt tema oluşturulmuştur. BİLSEM kurularının donanım durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.1.6.1.’da detayları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.1.6.1. BİLSEM Kurumlarının Donanım Durumu

	Alt Temalar	f
Donanımın Yeterliliği	Yeterli Değil	9
	Kısmen Yeterli	8
	Yeterli	7
Donanımı Etkileyen Durumlar	Materyal Eksikliği	7
	Bina Şartlarının Elverişsizliği	4
	Uzman Eksikliği	2
	Donanımın Standart Olmaması	1
	Pandemi Dönemi	1
	İnternet Eksikliği	1
Materyal Önerileri	Sosyal Bilimler Materyalleri	2
	Torna Tezgâhı	1

BİLSEM kurumlarının donanım durumlarına ilişkin bulguları inceleyeceğimiz Tablo 4.1.6.1. genel olarak değerlendirildiğinde donanımın yeterli olmaması durumu en fazla belirtilen alt tema sonrasında ise katılımcı görüşü sayısına bakıldığında sırasıyla kısmen yeterli ve yeterli alt temaları görülmektedir. Donanımı etkileyen durumlara bakıldığında en belirgin olarak materyal eksikliği görülmektedir. Sonrasında ise sırasıyla bina şartlarının elverişsizliği, uzman eksikliği, donanımın standart olmaması durumu, yaşanan virüsten kaynaklı pandemi döneminin etkisi ve internet eksikliği gibi durumlar vurgulanmaktadır. Kurumun donanımı için materyal önerileri gözlemlendiğinde sosyal bilimler materyalleri ve torna tezgahı gibi materyallerin önerildiği belirtilmektedir.

Donanım yeterliliği kategorisinde bulunan alt temalara bakıldığında 9 katılımcının görüşünde yeterli değil düşüncesine rastlanmıştır (Ö6, Y6). Sekiz katılımcı kısmen yeterli (Ö15) ve 7 katılımcı yeterli olarak görüşlerini belirtmektedir (Ö7). Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Değil. Gerek fiziki şartlar gerek eğitim materyali açısından yeterli olduğunu düşünmüyorum.” (Ö6)

“Kurumun yeni açılmış olması donanım eksikliğine sebep olmuştur.” (Y6)

“Olanaklar halinde tabiki geliştirilebilir. Şu an için memnunuz, gelişen dünyaya ayak uydurmak için gelişim şart.” (Ö15)

“Donanımı yeterli. Yönetimimiz ne istersek alır. İhtiyacımızı karşılar.”

(Ö7)

(Ö6) ve (Y6) kodlu örnek cevaplara bakıldığında kurumlarında bulunan donanım hakkında materyal ve donanım açısından yeterli değil düşüncesi görülmektedir. (Ö15) katılımcısı ise donanımından memnun olduğunu ancak geliştirilmesi gerektiği durumunu kısmen yeterli olarak belirtilmektedir. (Ö7) kodlu öğretmen cevabında donanımlarının yeterli olduğundan bahsetmektedir.

Donanımı etkileyen faktörler kategorisine bakıldığında 7 katılımcı görüşü sonucunda en fazla materyal eksikliği durumuna dikkat çekilmektedir (Ö12). Bu durumu 4 katılımcının görüşü ile bina şartlarının elverişsizliği alt teması takip etmektedir (Ö14). İki katılımcı uzman eksikliğinden bahsetmektedir (Y9). Birer katılımcı ise donanımın standart olmaması durumunu (Y8), pandemi döneminin etkisini (Y5) ve internet eksikliğini (Ö2) vurgulamaktadır. Bu temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Evet, yeterli ancak gerekli materyal ve donanımın iyileştirilmesi gerekmektedir. Örnek verecek olursak ingilizce oyunlar ve materyallerin eksik olması.” (Ö12)

“Fiziki yapısı uygun değil. 2 ayrı binada dersler yapılıyor. Belediyenin verdiği alanlar kullanılıyor.” (Ö14)

“Kurumun donanımının eğitim imkanlarına bakılıp değişime yenilenmeye inovasyona açık olmalı ve geliştirilmeli. Bir donanım beş sene önce yapılıp bırakıldığında bu şekilde olmuyor. Teknoloji bilim çok hızlı geliyor ve bunların öğrenciler tarafından kullanılabilir olması gerekiyor. Bunları da kullanabilecek öğretmen yeterliliği olması lazım. gelişmiş bir cnc makinesi koyduğumuzda yapay zeka atölyesi kurduk mesela oradaki materyali kullanabilecek geliştirebilecek öğretmen arıyoruz bulamıyoruz...” (Y9)

“Donanımımız ortalamanın üzerinde olmakla beraber idealden çok uzak. Bu tür kurumların standart bir donanım yapısı olması lazım. Ve bunun bakanlık tarafından organize edilmesi gerekli. Kurumun şartları ölçüsünde yapılan işler muhakkak kıymetli ama eksik.” (Y8)

“Hayır, yeterli değil. Kurum eski ve yıkılma kararı olduğu için çok fazla yatırım yapamıyoruz. Pandemi süreci daha kötü bu süreci etkiliyor.”

(Y5)

“İnternet sıkıntısı dışında donanımının yeterli olduğunu düşünüyorum.” (Ö2)

(Ö12) kodlu öğretmen görüşüne bakıldığında donanımın iyileştirilmesi gerektiği ama özellikle de materyal eksikliği düşüncesi görülmektedir. (Ö14) katılımcısının cevabı incelendiğinde derslerin farklı binalarda yapıldığından dolayı bina şartlarının elverişsizliği düşüncesi vurgulanmaktadır. (Y9) kodlu okul yöneticisi, teknolojinin hızlı gelişmesinden kaynaklı olarak yeni materyalleri kullanabilecek uzmanların eksikliğinden bahsetmektedir. (Y8) katılımcısı bakanlık tarafından ideal bir donanımın belirlenmediği düşüncesiyle donanımın standart olmamasına dikkat çekmektedir. (Y5) kodlu katılımcı cevabında bina yapısının yanında koronavirüsten kaynaklı pandemi sürecinin etkisini belirtmektedir. (Ö2) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde donanımsal olarak internet sıkıntısı düşüncesi görülmektedir.

Katılımcılar tarafından belirtilen materyal önerilerine bakıldığında 2 katılımcının sosyal bilimler materyallerine (Y3), Bir katılımcının ise torna tezgahı ihtiyacına (Ö5) değindiği görülmektedir. Bu temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda belirtilmiştir:

“Robotik, Kodlama ve fen laboratuvarları çok zengin ve donanımlı. ama sosyal ve yabancı dil sınıfları sadece masa ve sandalyeden ibaret. Haritam bile yok.” (Y3)

“Kurumumda bilgisayardan öğrencilerin bir şeyler üretecekleri torna tezgahı gibi araçlara kadar bir çok eksik bulunuyor, yine de üç boyutlu yazıcılar ve Arduino setleri gibi robotik kodlama setleriyle atölyelerimiz zenginleştirildi.” (Ö5)

(Y3) kodlu kurum yöneticinin cevabına bakıldığında fen alanındaki donanımın yeterli olduğu ancak sosyal bilimler alanı materyallerinde eksiklikler olduğu vurgulanmaktadır. (Ö5) kodlu öğretmen ise kurumun bazı materyaller ile geliştirildiğini ancak torna tezgahı ihtiyacının bulunduğunu belirtmektedir.

4.1.7. Mülteci Öğrencilere Yönelik Çalışmalara İlişkin Bulgular

Bu temada katılımcılara yöneltilen “Kurumunuzda mülteci öğrencileriniz var mı? Eğer varsa özel yetenekli mülteci öğrenciler ile ilgili çalışmalar sizce yeterli mi? Nasıl daha verimli olabilir?” sorusuna ait görüşler bulunmaktadır. Tablo 4.1.7.1.’de gösterilen ayrıntılan doğrultusunda mülteci öğrenci, yapılan çalışmaların yeterliliği ve verimi arttıracığı düşünülen çalışmalar kategorileri adı altında 9 farklı alt tema belirtilmektedir. BİLSEM kurumlarında bulunan mülteci öğrencilere yönelik çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 4.1.7.1.’de detayları ile gösterilmektedir.

Tablo 4.1.7.1. Mülteci Öğrencilere Yönelik Çalışmalar

	Alt Temalar	f
Mülteci Öğrenci	Var	13
	Yok	11
Yapılan Çalışmaların Yeterliliği	Yeterli	4
	Yeterli Değil	4
Verimi Artıracığı Düşünülen Çalışmalar	Eğitimci Gelişimi	2
	Projelere Yönlendirilmesi	2
	Kültürel Farkın Giderilmesi	1
	Türkçe Okuryazarlığı	1
	Aidiyet Duygusu	1

Tablo 4.1.7.1. genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların yarısından biraz fazlası kurumlarında özel yetenekli mültecilerin var olduğundan bahsetmektedir. Bununla birlikte bu öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların yeterli veya yeterli olmadığına dair görüşler bulunmaktadır. Mülteci öğrencilere yönelik çalışmaların verimini arttıracığı düşüncesinde görüşlere bakıldığında eğitimci gelişimi ve projelere yönlendirilmesi çalışmaları dikkat çekmektedir. Diğerleri ise kültürel farkın giderilmesi, Türkçe okuryazarlığı ve aidiyet duygusunun aşılması gibi durumlar önerilmektedir.

BİLSEM kurumlarında mülteci öğrencilerin olup olmadığı durumuna bakıldığında 13 katılımcı tarafından var olduğu söylenmektedir. Geriye kalan 11 katılımcı ise mülteci öğrencilerin kurumlarında bulunmadığını belirtmiştir. Mülteci öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların yeterliliği kategorisi incelendiğinde 4 katılımcı yeterli olarak değerlendirmektedir (Ö2). Bunun haricinde diğer 4 katılımcı ise çalışmaları yeterli değil olarak belirtmektedir (Y1). Bu alt temalara ilişkin görüşler aşağıda belirtilmiştir:

“Evet, var diğer öğrencilerle eşit seviyede eğitim alıyorlar, yeterli olduğunu düşünüyorum.” (Ö2)

“1 mülteci öğrencimiz var. Çok yetersiz olduğunu düşünüyorum...” (Y1)

(Ö2) kodlu katılımcıların örnek cevaplarına bakıldığında kurumlarında bulunan özel yetenekli mülteci öğrencilere yönelik çalışmaların diğer öğrencilerle eşit seviyede ve adepte olmuş durumda olduklarından dolayı yeterli buldukları gözlenmektedir. (Y1) katılımcısı ise çalışmaların yetersiz olduğu düşüncesini belirtmiştir.

Özel yetenekli mülteci öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların verimini arttıracığı düşünülen çalışmalara dair alt temalara bakıldığında, 2 katılımcı eğitimci gelişiminin önemine (Ö3) diğer 2 katılımcı ise öğrencilerin projelere yönlendirilmesine dikkat çekmektedir (Ö1). Birer katılımcının kültürel farkın giderilmesi gerektiği düşüncesi (Y1) ve Türkçe okuryazarlığı, aidiyet duygusu alt temalarına değindiği görülmektedir (Y9). Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Kurum da göçmen veya mülteci öğrenci var.. uyum konusunda sorun yok ama eğitimci olarak bizlerin güncellenmesi gelişmesi onlar açısından daha fayda mülhaza etmekteyim..” (Ö3)

“Var, bu çocuklar dil becerisi olarak bizim bazı çocuklarımızdan çok daha iyi. çocukların dil yönünü kullanarak Avrupa birliği projelerine yönlendirilmeli.” (Ö1)

“... Öğrenciye kültüre göre bazı eğitimlerin verilmesi gerekir.” (Y1)

“Sayısı az olmakla birlikte bir tane var. Öğrenci seçimini bakanlık yaptığı için sadece mülteci değil yabancı uyruklu öğrencilerimiz de var. Genellikle bununla ilgili ilk yıllarda türkçe okuryazarlığı zayıf olduğu için problemler yaşıyoruz. Ama ilkokul çağından itibaren gelenlerle sorun yaşanmıyor. Bu öğrenciler zaten seçilerek geliyor ve belli bir zekâ testine tabi tutuluyorlar böylece burada kendilerini çok belli etmiyorlar. Buradaki sıkıntı ne olabilir işleyişi diğer öğrencilere kıyasla anlayamayıp Bilsem'i bırakma süreleri diğer öğrencilere göre

daha sıklıkla olabiliyor.. Diğer öğrencilerimiz gibi aidiyet duyguları yok.” (Y9)

(Ö3) kodlu katılımcı öğretmen özel yetenekli mülteci öğrencilerin uyum sorunu kalmadığını özellikle eğitimcilerin eğitim olarak gelişmesi gerektiğini vurgulamaktadır. (Ö1) katılımcısı ise mülteci öğrencilerin dil becerisinin kullanılarak projelere yönlendirilmesi gerektiğini söylemektedir. (Y1) katılımcısı mülteci öğrenciler için kültürel farkın giderilmesi amacıyla bazı eğitimlerin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. (Y9) kodlu kurum yöneticisi kendi kurumunda bulunan mülteci özel yetenekli öğrencilerin ilk zamanlarında Türkçe okuryazarlığından kaynaklı sıkıntılar yaşandığından ve mülteci öğrencilerin BİLSEM kurumlarına dair aidiyet duygularının olmamasına değinmektedir.

4.1.8. Özel Yetenekli Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Alması Durumuna İlişkin Bulgular

Bu tema okul yöneticileri ve öğretmenlere yöneltilen “Özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitim yaparak eğitilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.1.8.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda *öğrencilerin lisansüstü eğitim almasının gerekliliği ve akademik eğitime dair düşünceler* kategorileri adı altında 9 farklı alt tema görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitim alması durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.1.8.1.’de ayrıntıları ile birlikte belirtilmektedir.

Tablo 4.1.8.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Alması

	Alt Temalar	f
Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Almasının Gerekliliği	Gerekli	17
	Gerekli Değil	3
	Belirsiz	4
Akademik Eğitime Dair Düşünceler	Akademik Eğitim Almalarının Önemi	4
	Öğretmen Becerelerinin Artırılması	3
	Mentörlük Programı	1
	Değerler Eğitimi Verilmesi	1
	Proje Bazlı Çalışmalar	1
	Akademik Yeterlilik Durumu	1

Özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitim almasına ilişkin bulguları gösteren Tablo 4.1.8.1. genel olarak incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı öğrencilerin lisansüstü eğitim almasını gerekli bulmuşlardır. Akademik eğitime dair katılımcıların düşüncelerine bakıldığında öğrencilerin akademik eğitim almalarının önemi belirtilmektedir. Bunu takip eden düşünce öğretmen becerilerinin artırılması durumu olmuştur. Mentörlük programı, değerler eğitimi verilmesi, proje bazlı çalışmalar ve akademik yeterlilik durumu sırasıyla katılımcılar tarafından gösterilmektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitiminin gerekliliği durumlarına bakıldığında 17 katılımcı gerekli olarak düşünmektedir (Y2). Üç katılımcı ise bu eğitimin gerekli olmadığını düşünmektedir (Ö6). Dört katılımcı bu konuda yorum yapmamayı tercih etmiştir. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Günümüzde zaten artık lisans mezunu olmanın yeterli olmadığını görmekteyiz. Söz konusu özel yetenekli öğrenciler olunca olmazsa olmazı olduğunu düşünmekteyim.” (Y2)

“Özel yetenekli öğrenciler akademik kariyer odaklı yüksek lisans eğitimi almak yerine yüksek boyutta eğitim almalılar. İsteyen elbette akademisyen olabilir.” (Ö6)

(Y2) kodlu okul yöneticisinin cevabına bakıldığında lisans eğitiminin yetersiz kalmasından dolayı gerekli olarak düşünmektedir. (Ö6) kodlu öğretmen ise lisansüstü eğitimi gerekli görmemektedir. Bunun yerine eğitim kalitesinin artırılmasını önermektedir.

Akademik eğitime dair düşüncelere bakıldığında 4 katılımcı özel yetenekli öğrencilerin akademik eğitim almalarının önemine dikkat çekmektedir (Ö2). Üç katılımcı ise öğretmen becerilerinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır (Ö11). Birer katılımcı ise cevabında mentörlük programı (Ö7) yapılmasından, değerler eğitimi verilmesinden (Y3), proje bazlı çalışmalardan (Ö3) ve akademik yeterlilik (Ö8) durumundan bahsetmektedir. Bu alt temalara ait örnek görüşler aşağıda belirtilmiştir:

“Akademik olarak bilgi sahibi olmaları öğrencilerin yolunu hızlı bir şekilde açacaktır.” (Y1)

“Lisansüstü eğitimin mutlaka faydası olacaktır. Fakat uygulamada daha çok öğretmen becerisi önemli.” (Ö11)

“Bazı öğrencilerimiz o düzeyde. Mentörlük programı ile verilebilir.” (Ö7)

“Gereksiz. Bence ondan önce değerler eğitimi daha gerekli. Çünkü çocuklar daha birbirlerine merhaba demeyi bilmiyorlar. Geçen sene bir dönem boyunca birbirlerine iyi akşamlar demeyi zor öğrettim.” (Y3)

“Lisansüstü eğitim veya doktora bir akademik kariyer bu öğrenciler proje bazlı çalışmalı ve kısa sonuç odaklı çalışmalı.. İlla gerekmez ama illa proje illa proje onların sıra dışı düşünce becerisi alana yansımali.” (Ö3)

“Seviyeleri elveriyorsa eğitilebileceklerini düşünüyorum.” (Ö8)

(Y1) kodlu okul yöneticisi cevabında öğrencilerin yolunu açacağından dolayı akademik eğitimin önemine dikkat çekmektedir. (Ö11) katılımcısı ise öğrencilerden ziyade öğretmen becerilerinin artırılması gerektiğini söylemektedir. (Ö7) kodlu öğretmenin cevabında öğrencilerin düzeyinden dolayı mentörlük programına dahil edilebileceği düşüncesi gözlenmektedir. (Y3) kodlu yönetici öğrencilere lisansüstü eğitimin yerine değerler eğitiminin verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. (Ö3) katılımcısı ise öğrencilerin düşünme becerisini geliştirmek için proje bazlı çalışmaların önemine değinmektedir. (Ö8) kodlu öğretmen öğrencilerin akademik yeterlilik durumuna göre lisansüstü eğitim alabileceklerini belirtmektedir.

4.2. Kamu ve Özel Sektörlerle İş Birliği Ana Temasına İlişkin Bulgular

Özel yetenekli çocukların eğitiminde öğrenim gördükleri BİLSEM kurumlarının farklı kuruluşlarla iş birliği durumuna yönelik sorular incelendiğinde; *kamu kurumları ve özel sektörle iş birliği durumu, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği durumu ve üniversiteler ile iş birliği durumu* temaları kapsamında verilen cevaplar kategoriler oluşturulması yoluyla alt temalar belirlenmiştir. Belirtilen temalara ve alt temalara ilişkin tablo ve örnek cevaplar aşağıda ayrıntılarıyla incelenmiştir.

4.2.1. Kamu Kurumları ve Özel Sektörler ile İş Birliği Durumuna İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumunun okul yöneticilerine ve öğretmenlerine yöneltilen “Kamu kurumları ve özel sektörler ile mevcut iş birliği yeterli düzeyde mi? Sizce nasıl verimli olabilir?” sorusuna ait görüşleri ve alt temaları içermektedir. Tablo 4.2.1.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda iş birliği *yeterlilik düzeyi*, *verimli olabileceği düşünülen iş birliği ve çalışmalar* kategorileri adı altında 11 alt tema tespit edilmiştir. Kamu kurumları ve özel sektör ile iş birliği durumuna ait bulgular tablo 4.2.1.1.’de detayları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.2.1.1. Kamu Kurumları ve Özel Sektörler ile İş Birliği Durumu

	Alt Temalar	f
İş Birliğin Yeterlilik Düzeyi	Yeterli Değil	13
	Kısmen Yeterli	7
	Yeterli	4
Verimli Olabileceği Düşünülen İş Birliği ve Çalışmalar	Kamu Kurumlarının Desteklenmesi	4
	Üniversitelerle İş Birliği Yapılması	4
	Bilsemelerin Özel Sektöre Tanıtımı	4
	İletişim Kopukluğunun Giderilmesi	3
	Özel Sektörün İmkanlarının Kullanılması	2
	Toplantılar Düzenlenmesi	2
	Ekonomik Projelere Yönelim	1
	Kanun Düzenlenmesi	1

BİLSEM kurumlarının kamu kurumları ve özel sektörler ile iş birliğinin durumunu gösteren Tablo 4.2.1.1. genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların büyük bir kısmı iş birliğinin yeterli olmadığından bahsetmektedir. Bununla birlikte verimli olacağı düşünülen iş birliği ve çalışmalar içerisinde kamu kurumlarının desteklenmesi durumu, üniversitelerle iş birliği yapılması ve BİLSEM’lerin özel sektöre tanıtımı hususları en fazla görüş bildirilen alt temalar olarak görülmektedir. Bir başka alt tema iletişim kopukluğunun giderilmesi olmuştur. Ayrıca özel sektörün imkânlarının kullanılması ve toplantılar düzenlenmesi alt temaları da bir kısım katılımcı tarafından vurgulanmaktadır. Ekonomik projelere yönelimin ve kanun düzenlenmesinin iş birliği için yapılabilecek düzenlemeler arasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bilim ve Sanat Merkezleri ile kamu ve özel sektör kurumları arasındaki iş birliğinin yeterlilik durumu incelendiğinde katılımcılardan 13'ü yeterli değil olarak düşüncesini belirtmiştir (Ö1). Bu durumu kısmen yeterli olarak görüş bildiren 7 katılımcı takip etmektedir (Ö10). Yeterli olarak 4 katılımcının düşüncesi görülmektedir. Bu alt temalara ait örnek cevaplar aşağıda belirtilmiştir:

“Değil, düzenli istişare toplantılarıyla daha verimli hale gelebilir.”

(Ö1)

“Çocukların aktif öğrenmeleri için farklı sektörlerle iş birliği yapılması faydalı olacaktır.” (Ö10)

(Ö1) kodlu öğretmenin cevabına bakıldığında iş birliğinin yeterli olmadığı ve toplantılar ile daha verimli hale geleceği gözlenmektedir. (Ö10) katılımcısı iş birliğinin kısmen yeterli olduğu anlamına gelen farklı sektörlerle de iş birliği yapılması gerektiği düşüncesini belirtmektedir.

Kamu kurumları ve özel sektörlerle iş birliğinde verimli olabileceği düşünülen çalışmalar incelendiğinde en fazla 4'er katılımcı görüşü ile kamu kurumlarının desteklenmesi (Ö13), üniversitelerle iş birliği yapılması (Ö4) ve BİLSEM kurumlarının özel sektöre tanıtımı (Ö7) durumları anlaşılmaktadır. Üç katılımcı ise kurumlarla iletişim kopukluğunun giderilmesi gerektiği düşüncesini belirtmektedir (Ö12). İkişer katılımcı özel sektörün imkânlarının kullanılması (Y9) ve toplantılar düzenlenmesinin (Ö5) verimli olacağını savunmaktadır. Birer katılımcı ise ekonomik projelere yönelimin (Ö3) ve kanun düzenlenmesinin gerektiğini (Ö14) belirtmektedir. Bu alt temalara ait örnek katılımcı cevapları aşağıda verilmiştir:

“Daha fazla olabilir. Kamu kurumları desteklenmeli.” (Ö13)

“Özellikle üniversitelerle iş birliği noktasında başarılı olduğunu düşünüyorum.” (Ö4)

“Yeterli değil. BİLSEM'ler için en azından. BİLSEM'ler yeterince tanıtılıp öğrenciler desteklenebilir.” (Ö7)

“Yeterli değil ancak çaba gösterildiğinde ulaşılabilir. Daha verimli olması adına özel sektörler iş birliği yapılması ve işbirliği için iletişim halinde olunmalıdır.” (Ö12)

“Çeşitli üniversitelerle protokollerimiz var. Bizim yapmış olduğumuz Başakşehir’deki diğer stk’larla ve bazı kuruluşlarla görüşmelerimiz var. Vakıf bank ve turkcell ile var. Binamız da emlak konut tarafından yapıldı.” (Y9)

“Sektörde tecrübe kazanmış isimlerin özellikle lise düzeyindeki öğrencilerimize çeşitli seminerler vermelerinin öğrencilerin bakış açılarının genişlemesi açısından faydalı olacağını düşünüyorum” (Ö5)

“Özel sektörün imkânlarının protokol çerçevesinde kullanımı iş birliği ve gelişmesi gerekir. Özellikle maliyeti olmayan projelerde daha aktif olunması idarenin ufku ile ilgili bir durum.” (Ö3)

“Yeterli kanunlarla özel sektörü işin içine sokabilirler. Her özel sektöre zorunlu birkaç öğrenciye burs verme gibi bir zorunluluk olabilir. (%3 engelli çalıştırma zorunluluğu gibi)” (Ö14)

(Ö13) kodlu kurum öğretmeninin cevabına bakıldığında kamu kurumlarının desteklenmesi gerektiği düşüncesi anlaşılmaktadır. (Ö4) katılımcısı iş birliğinin üniversiteler ile yapıldığında başarılı olduğu düşüncesi görülmektedir. (Ö7) kodlu katılımcı ise BİLSEM kurumlarının özel sektöre tanıtılması halinde öğrencilerin desteklenebileceğini belirtmiştir. (Ö12) kodlu öğretmen iş birliği adına verimli olması için iletişim kopukluğunun giderilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. (Y9) kodlu okul yöneticisinde kurumlarının özel sektörün imkânlarını kullanarak bazı gelişmelerin olduğu düşüncesi gözlenmektedir. (Ö5) katılımcısı öğrenciler ile seminer toplantılarının düzenlenmesinin faydalı olacağını savunmaktadır. (Ö3) kodlu öğretmen katılımcı ekonomik projelere yönelimin gerektiğini buna yönetim çalışmalarının etkili olacağından bahsetmektedir. (Ö14) katılımcısı ise kanun düzenlemelerinin yapılması halinde özel sektörü işin içine katılabileceğini belirtmektedir.

4.2.2. Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ile İş Birliği Durumuna İlişkin Bulgular

Bu temada katılımcılara yöneltilen “ Sivil Toplum Kuruluşları ile mevcut iş birliği yeterli düzeyde mi? Sizce hangi alanda ve uygulamalarda verimli bir iş birliği olabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna ait cevaplar ve alt temalar incelenmektedir. Tablo 4.2.2.1.’de ayrıntıları verilen tema ile iş birliği *yeterlilik düzeyi, eksik kalan ve verimi arttıracakları düşünülen çalışmalar* kategorileri adı altında 13 alt tema bulunmaktadır. Tablo 4.2.2.1.’de STK’lar ile iş birliği durumuna ilişkin bulgular ayrıntılı bir şekilde görülmektedir.

Tablo 4.2.2.1. Sivil Toplum Kuruluşları ile İş Birliği Durumu

	Alt Temalar	f
Yeterlilik Düzeyi	Yeterli Değil	9
	Yeterli	7
	Kısmen Yeterli	3
	Belirsiz	5
	Sosyal Sorumluluk Duygusunun Aşılması	4
Eksik Kalan ve Verimi Arttıracakları Düşünülen Çalışmalar	Maddi Destek Sağlanması	3
	BİLSEM Hakkında Bilgilendirme	2
	İş birliği Alanlarının Geliştirilmesi	2
	İş birliğinin Olması Ancak Uygulanmaması	2
	Buluşmalar Düzenlenmesi	1
	Siyasi Etkilerin Giderilmesi	1
	Yönlendirme Eksikliği	1
	Uzman Yetiştirilmesi	1

Tablo 4.2.2.1. genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğu iş birliğinin yeterlilik düzeyinde yeterli olmadığına dikkat çekse de bir kısmı ise yeterli bulmaktadır. İş birliğinin eksik kalan yanlarına ve verimi arttıracakları düşünülen çalışmalara bakıldığında en fazla sosyal sorumluluk duygusunun aşılması için çalışmalar yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca kurumlara maddi destek sağlanması için iş birliği yapılmasının verimli olacağına değinilmektedir. BİLSEM hakkında bilgilendirme yapılması, iş birliği alanlarının geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. STK’lar ile iş birliğinin olması ancak uygulanmaması durumu da eksik kalan durumlardan biri olarak gözlenmektedir. Buluşmalar düzenlenmesi, siyasi etkilerin giderilmesi ve uzman yetiştirilmesi hususlarında çalışmalar yapılabileceği anlaşılmaktadır. Yönlendirme eksikliği dikkat çekmektedir.

İş birliğin yeterlilik düzeyi kategorisine bakıldığında 9 katılımcı ile yeterli değil alt teması görölmektedir (Ö11). Yedi katılımcı ise çalışmaların yeterli olduğunu belirtmiştir (Ö7). Ayrıca 3 katılımcı tarafından iş birliği çalışmaları kısmen yeterli bulunmuştur (Ö12). Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda belirtilmiştir.

“Yeterli değil. Maddi, manevi destek ve ortak çalışmaların kurumlar ve öğrencilerimiz adına iyi olacağını düşünüyorum.” (Ö11)

“İhtiyacımız olduğunda ulaşıyoruz. Verimli olduğuna inanıyorum.”
(Ö7)

“STK'lar her kurum için gerekli, yavaş yavaş kurumumuzda gelişmekte ve bu iş birliğe açık olunmaktadır.” (Ö12)

(Ö11) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde yeterli değil düşünceini belirttiği ve gerekli çalışmaların yapılması halinde öğrenciler için iyi olacağını vurgulamaktadır. (Ö7) katılımcısı ise verdiği cevapta STK'lar ile iş birliğinin yeterli olduğuna dikkate çekmektedir. (Ö12) kodlu öğretmen kendi kurumunda gün geçtikçe iş birliğinin geliştiğini belirterek kısmen yeterli düşünceinde olduğu anlaşılmaktadır.

STK ile BİLSEM kurumları arasındaki iş birliğinde eksik kalan ve verimi arttıracağı düşünölen çalışmalar kategorisindeki alt temalar incelendiğinde en fazla olarak 4 katılımcının görüşü ile öğrencilere sosyal sorumluluk duygusunun aşılanması teması gözlenmektedir (Ö10). Üç katılımcı ise kurumlara maddi destek sağlanmasına dikkat çekmektedir (Ö14). İki katılımcı BİLSEM hakkında bilgilendirme yapılmasının eksik kaldığını (Y2), 2 katılımcı ise iş birliği alanlarının geliştirilmesi gerektiğini söylenmektedir (Ö3). İki katılımcı ise iş birliğinin olması ancak uygulanmaması durumunu vurgulamaktadır (Ö1). Birer katılımcının görüşünden ise buluşmalar düzenlenmesi (Ö5), siyasi etkilerin giderilmesi (Y3), yönlendirme eksikliği (Y5) ve uzman yetiştirilmesi (Y9) durumları anlaşılmaktadır. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Sosyal ve duyuşsal gelişimleri için yardım kuruluşlarıyla iş birliği yapılabilir, çeşitli basit görevler almaları sağlanarak sorumluluk duygularının gelişimine katkı sağlayabilir.” (Ö10)

“Ekonomik ve burs yardımı projeleri destekleme yardımı olabilir.”

(Ö14)

“Mevcut işbirliğinin yetersiz olduğunu düşünmekteyim. Sivil toplum kuruluşlarının özel yetenekli öğrenciler için herhangi bir bilgi birikimine sahip olduğunu düşünmüyorum. Sivil toplum kuruluşlarının bu bağlamda yapabileceği bu öğrencilerin projelerine maddi ve manevi desteklerinin olabileceğini düşünmekteyim. Özellikle sosyal alanda yapılacak projelerde sivil toplum kuruluşlarına ciddi ihtiyaç duymaktayız.” (Y2)

“Sivil toplum kuruluşlarında gönüllü sosyal sorumluluk projelerinde görev alan ve yöneticilik yapan bir eğitimci olarak bu alan geliştirilmesi gerekir.” (Ö3)

“Değil, sadece kağıt üzerinde işbirliği görünüyor. Aktifleştirilmeli.” (Ö1)

“İşte projelerle sivil toplum kuruluşları ile bilim sanat öğrencilerin bir araya getirilmesi Öğrenciler için faydalı olacaktır” (Ö5)

“Hayır, yeterli düzeyde değil. Zaten Türkiye’de sivil toplum kuruluşları pek siyasi yaşamdan bağımsız olmadığı için bu konuda temkinli olmak gerekiyor bir kamu kuruluşu olduğunuz için. Avrupa standartlarında bir sivil toplum geleneğimiz olsaydı elbette verimli olurdu.” (Y3)

“Hayır değil. Sorun şu kendi başımıza birşey yapamıyoruz. MEB'den yönlendirme olması gerekiyor.” (Y5)

“Stk'larla iş birliğimiz yeterli değil. Sürecin başında değil süreç içerisinde yer almaları gerekli başında yer alıp çekilmemeli beş atölye yapıp devamını getirmiyorlar bu çok önemli. Kalifiye öğretmen yetiştirme noktasında da işin içinde olmaları iyi olur.” (Y9)

(Ö10) kodlu öğretmenin görüşüne bakıldığında iş birliği ile sosyal sorumluluk duygusunun aşılmasına katkı sağlanacağına değinmektedir. (Ö14) katılımcısının cevabından iş birliğin maddi destek sağlanması amacıyla kullanılabilirliği anlaşılmaktadır. (Y2) kodlu okul yöneticisi iş birliğinde STK’ların BİLSEM hakkında bilgilendirme yapılması halinde destek olabileceklerini belirtmiştir. (Ö3) katılımcısı verdiği cevapta kendisinin projelerde görev aldığını ve iş birliği alanlarının geliştirilmesi gerektiğini söylemektedir. (Ö1) kodlu öğretmen STK’lar ile iş birliğinin

kurumlarında olduğunu ancak uygulanmadığını belirtmektedir. (Ö5) katılımcısı buluşmalar düzenlenmesinin özel yetenekli öğrenciler için faydalı olacağını vurgulamıştır. (Y3) kodlu okul yöneticisi sivil toplum kuruluşlarının bağımsız olmadığını bu yüzden siyasi etkilerin giderilmesi gerektiği düşüncesini barındırmaktadır. (Y5) katılımcısı iş birliğinin gelişmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönlendirme eksikliği durumuna dikkat çekmektedir. (Y9) kodlu yönetici ise sivil toplum kuruluşlarının uzman öğretmen yetiştirme konusunda çalışmalar yapması gerektiğini belirtmiştir.

4.2.3. Üniversiteler ile İş Birliği Durumuna İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumunda görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerine yöneltilen “Üniversiteler ile BİLSEM’lerin arasındaki eğitim çalışmaları hakkındaki düşünceleriniz nedir? Sizce nasıl daha yararlı olabilir?” sorusuna ait görüşleri ve alt temaları içermektedir. Tablo 4.2.3.1.’de ayrıntılarını göreceğiniz üniversiteler ile iş birliğinde *yapılabilecek çalışma önerileri* kategorisi adı altında 7 farklı alt tema tespit edilmiştir. Üniversiteler ile iş birliği durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.2.3.1.’de ayrıntıları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.2.3.1. Üniversiteler İle İş Birliği Durumu

	Alt Temalar	f
Yapılabilecek Çalışma Önerileri	Uzman Yardımı Alınması	8
	İletişim Kurulması	5
	Projeler Gerçekleşmesi	4
	Üniversite Ortamı Sağlanması	4
	Seminerler Düzenlenmesi	3
	İş birliğinin Uygulanması	2
	Erken Eğitim İmkânı	1

Tablo 4.2.3.1. genel olarak incelendiğinde Bilim ve Sanat Merkezleri ile üniversiteler arası iş birliğinde yapılabilecek çalışma önerileri kategorisinde en fazla uzman yardımı alınması konusuna değinilmektedir. Bununla birlikte üniversiteler ile iletişim kurulmasının, projeler gerçekleştirilmesinin gerektiği vurgulanmaktadır. Özel yetenekli öğrencilere üniversite ortamı sağlanması da belirtilmektedir. Seminerler düzenlenmesi, iş birliğinin uygulanması konuları da katılımcılar tarafından

önerilmektedir. Erken eğitim imkanının yapılabilecek çalışma önerileri arasında olduğu gözlenmektedir.

BİLSEM kurumlarının üniversiteler ile iş birliğinde yapılabilecek çalışma önerilerine bakıldığında katılımcılardan 8'i uzman yardımı alınması gerektiğini belirtmiştir (Ö5). Beş katılımcı ise iletişim kurulmasının önemli olduğunu söylemektedir (Y1). Dörder katılımcı projeler gerçekleşmesi (Ö3) ve üniversite ortamının sağlanması (Ö6) düşüncelerini vurgulamaktadır. Üç katılımcı seminerler düzenlenmesini (Ö4), 2 katılımcı işbirliğinin uygulanmasını (Ö7), 1 katılımcı erken eğitim imkanı sağlanması (Ö13) önerisini belirtmiştir. Bu alt temalara ait örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Üniversite öğrencilerinin bilsem öğrencilerinin projelerinde danışmanlık yapması daha yararlı olabilir.” (Ö5)

“Devlet üniversiteleri ve teknik üniversitelerle ilişkiler geliştirilebilir. Bilsem hocalarının üniversite hocalarıyla irtibatı kuvvetlendirilebilir.” (Y1)

“Özellikle üniversiteler ile akran öğrenmesi bakımından ele alınması gerekiyor konu ile ilgili bakanlık ile bir proje üzerinde çalışıyoruz meyvelerini yakında göreceğiz ve kopyalanıp yaygınlaşacak.” (Ö3)

“Eş zamanlı ve eş güdümlü çalışıldığı zaman elbette ki olması gereken olacaktır zira özel yetenekli öğrencinin ki özellikle lise grubu öğrencilerinin ihtiyacı olan ortamın üniversitede olması itibariyle bu mevzu bilhassa önemlidir ve elzemdir.” (Ö6)

“Proje üretme ve uygulama noktasında yeterli ve alanında uzman kişilerin yaptığı çeşitli seminerlerle bu işbirliği arttırılabilir.” (Ö4)

“Üniversiteler bilsemleri dikkate almıyor ve küçümsüyor. İşbirliği protokolleri yapılırsa faydalı olmuyor. Öğretim üyeleri çocuklara mentörlük yapmıyor. Ekstra ücret istiyor.” (Ö7)

“Daha fazla olabilir. Yetenekli öğrenci daha erken keşfedilip üniversitede erken eğitime alınabilir. Keza fark edilmemiş öğretmenler de bu işbirliği sayesinde geliştirilebilir.” (Ö13)

(Ö5) kodlu öğretmen görüşü incelendiğinde özellikle projelerde uzman yardımı alınması gerektiğini vurgulamaktadır. (Y1) kodlu okul yöneticisi ise hem üniversite ve

kurum arasında hem de öğretmenler ile akademisyenler arasında iletişim kurulmasının önemine dikkat çekmiştir. (Ö3) katılımcısı üniversite ile yapılan projelerin gerçekleştirilmesi hususunda verim alınabileceğini belirtmektedir. (Ö6) kodlu öğretmenin cevabında lise düzeyindeki özel yetenekli öğrencilere üniversite ortamının sağlanması gerektiği gözlenmektedir. (Ö4) katılımcısı iş birliği ile uzman kişilerce seminerler düzenlemesinin etkili olacağı düşüncesini söylemektedir. (Ö7) kodlu katılımcı üniversitelerin BİLSEM kurumlarına karşı olumsuz durumlarının giderilmesi için işbirliğin uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. (Ö13) katılımcısı özel yetenekli öğrenciler için üniversitede erken eğitim imkânının iş birliği sayesinde olacağını belirtmiştir.

4.3. Öğretmen Yetiştirme Ana Temasına İlişkin Bulgular

Özel yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yetiştirme kapsamında sorulan sorular incelendiğinde; *BİLSEM çalışanlarının kurumdaki göreve başlama şekilleri ve yılları, özel yetenekli öğrencilerle iletişim kurma durumları, hizmet içi eğitim çalışmalarının durumu, BİLSEM yönetimi için lisansüstü eğitimden yararlanma durumu* temaları kapsamında kategoriler oluşturulmuştur. Bu temalara ve içerisindeki kategorilere ilişkin alt temaları içeren örnek görüşler aşağıda belirtilmiştir.

4.3.1. BİLSEM Çalışanlarının Göreve Başlama Şekilleri ve Yıllarına İlişkin Bulgular

Bu tema okul yöneticisi ve öğretmenlere yöneltilen “Kurumunuzda görevinize nasıl ve ne zaman başladınız?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.3.1.1.’de ayrıntıları verilmekte olan bulguda *göreve gelme şekli* ve *göreve başlama yılı* kategorileri oluşturulmuş ve 10 alt tema tespit edilmiştir. BİLSEM çalışanlarının göreve başlama şekilleri ve yıllarına ilişkin bulgular Tablo 4.3.1.1.’de detaylı bir şekilde gösterilmektedir.

Tablo 4.3.1.1. BİLSEM Çalışanlarının Göreve Başlama Şekilleri ve Yılları

	Alt Temalar	f
Göreve Gelme Şekli	Mülakat Sınavı	6
	Görevlendirme	3
	Yöneticilik Sınavı	1
Göreve Başlama Yılı	2018	6
	2019	5
	2017	4
	2016	3
	2020	1
	2011	1
	Belirsiz	4

BİLSEM çalışanlarının kurumlarındaki göreve başlama şekilleri ve yıllarına ilişkin bulguları gösteren Tablo 4.3.1.1. genel olarak incelendiğinde kurum çalışanlarının göreve en fazla mülakat sınavı ile atandığı görülmektedir. Ayrıca görevlendirme ve yöneticilik sınavı gibi durumlar ile geldikleri anlaşılmaktadır. BİLSEM çalışanlarının göreve başlama yıllarına bakıldığında en çok 2018 yılına ait görüşler bulunmaktadır. Bu alt temayı sırası ile 2019, 2017, 2016, 2020 ve 2011 yılları takip etmektedir.

Göreve gelme şekilleri olarak 6 katılımcı mülakat sınavına girdiğini belirtmektedir (Y5). Üç katılımcı ise görevlendirme şekliyle kuruma geldiğini söylemektedir (Ö5). Yöneticilik sınavına girerek atandığını belirten 1 katılımcı (Y2) bulunmaktadır. Çalışanların göreve başlama yıllarına bakıldığında ise 6 katılımcı 2018 yılında (Ö1) başladığını söylemekte olup 5 katılımcı ise 2019 yılında (Ö14) başladığını vurgulamaktadır. Dört katılımcı 2017 yılında göreve başladığını (Ö9), 3 katılımcı 2016 yılında (Y1) 1'er katılımcı ise 2020 (Ö3) ve 2011 (Ö6) yıllarında BİLSEM çalışanı olduğunu belirtmektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda verilmiştir:

“BİLSEM öğretmenleri seçme kılavuzunda yer alan sistematığe göre başvuru yaptım. Mülakata girdim. Atama puanımla birlikte tercih yaptım. Daha sonra idareciliğe geçtim.” (Y5)

“Bilsem müdürünün talebi üzerine bir dönem görevlendirme çalıştım. Sonra kadrolu olarak atandım.” (Ö5)

“2018 yılında yöneticilik sınavı ile başladım.” (Y2)

“2018de İngilizce öğretmeni olarak başladım.” (Ö1)

“2019 yılında kadrolu olarak atandım.” (Ö14)

“2017 yılında başvuruda bulundum. Mülakata katıldım. Öncesinde bu alana ilişkin eğitim almadım.” (Ö9)

“2016 yılı Ocak ayında 2015 Bilssem öğretmen alımları mülakatı sonucunda kuruma atandım. 2016 Ocak ayında göreve başladım.” (Y1)

“01.08.2020” (Ö3)

“Görevlendirme ile 2011’den, Bilssem öğretmen seçimleri sonucunda da 2015 yılında kadrolu olarak göreve başladım.” (Ö6)

(Y5) kodlu kurum yöneticisinin cevabı incelendiğinde mülakat sınavına girdiği anlaşılmaktadır. (Ö5) katılımcısı ise görevlendirme ile çalışmaya başladığını, (Y2) katılımcısı yöneticilik sınavı ile göreve geldiğini söylemektedir. (Ö1) kodlu öğretmen kuruma 2018 yılında, (Ö14) katılımcısı 2019 yılında, (Ö9) kodlu katılımcı ise 2017 yılında BİLSEM’de çalışmaya başladığını vurgulamaktadır. (Y1) kodlu yönetici 2016 yılında, (Ö3) katılımcısı 2020, (Ö6) kodlu öğretmen 2011 yılında göreve geldiğini belirtmektedir.

4.3.2. Özel Yetenekli Öğrencilerle İletişim Kurma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumunda görev yapmakta olan okul yöneticilerine ve öğretmenlere yöneltilen “Öğrencileriniz ile sağlıklı iletişim kurmak için yaşadığınız durumlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sizce nasıl daha sağlıklı iletişim kurulabilir? Açıklayınız.” sorusuna ait görüşleri ve alt temaları içermektedir. Tablo 4.3.2.1.’de ayrıntıları bulunan iletişim durumları, *sağlıklı iletişimi etkileyen faktörler* ve *sağlıklı iletişim kurma çalışmaları* kategorileri adı altında 10 alt tema bulunmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerle iletişim kurma durumları Tablo 4.3.2.1.’de ayrıntılı bir şekilde gösterilmektedir.

Tablo 4.3.2.1. Özel Yetenekli Öğrencilerle İletişim Kurma Durumları

	Alt Temalar	f
Sağlıklı İletişimi Etkileyen Faktörler	Öğrenci Sayısı	3
	Dengeli İletişim	2
	Öğrenci Özelliklerinin Bilinmesi	2
	Veli Baskısı	1
	İletişim Araçlarının Kolay Ulaşılabilirliği	1
Sağlıklı İletişim Kurma Çalışmaları	Onları Anlamaya Çalışmak	8
	Duygusal Bağ Kurmak	5
	İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi	4
	Eğitim Alınması	3
	Aşırı Özgüveni Kırmak	1

Tablo 4.3.2.1. genel olarak incelendiğinde Bilim ve Sanat Merkezleri'nde eğitim almakta olan özel yetenekli öğrencilerle iletişim kurma durumlarından sağlıklı iletişimi etkileyen faktörler kategorisi içerisinde en fazla kurumdaki öğrenci sayısının etkili olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Ayrıca dengeli iletişim ve öğrenci özelliklerinin bilinmesi durumları da gözlenmektedir. İletişim içerisinde veli baskısı ve iletişim araçlarının kolay ulaşılabilirliği gibi faktörlerinde bulunduğu söylenmektedir. Sağlıklı iletişim kurma çalışmalarında ise en çok özel yetenekli çocukları anlamaya çalışma durumu katılımcılar tarafından görüşlerinde dikkat çekmektedir. Bunu duygusal bağ kurmak, iletişim becerilerinin geliştirilmesi, eğitim alınması ve aşırı özgüveni kırma alt temaları katılımcıların görüşleri arasında yer almaktadır.

Özel yetenekli öğrencilerle sağlıklı bir iletişimi etkileyen faktörlerde 3 katılımcı öğrenci sayısını vurgulamaktadır (Ö15). İkişer katılımcı ise dengeli iletişimi (Ö1) ve öğrenci özelliklerinin bilinmesi (Ö2) durumlarını söylemektedir. Birer katılımcının görüşünde veli baskısı (Y3) ve iletişim araçlarının kolay ulaşılabilirliği (Ö7) alt temalarına rastlanmıştır. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda belirtilmiştir:

“Sayılar çok önemli, sınıf sayısının öğrenci sayısının azlığı sağlıklı iletişim için çok önemli.” (Ö15)

“Her bireyin farklı olduğunu her zaman akılda tutarak, onların iç dünyalarını anlamaya çalışarak, yargılamadan, kınamadan dengeli bir ilişki götürmeli.” (Ö1)

“...Öğrencilerimizle daha sağlıklı iletişim kurmak için bu çocukların özelliklerini ve duyarlılık alanlarının bilinmesi gerektiğini ve buna göre davranılması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö2)

“Veliler işimize fazla karışmasalar her şey daha güzel olur. her şeye müdahale ediyorlar. Öğretmen hiçbir öğrencinin kötülüğünü istemez. Ama bir ödev bile verseniz ertesi gün çocuğum yoruluyor diye idareye şikâyet ediyorlar.” (Y3)

“Çeşitli sosyal medya, mail, whatsapp gibi onlara daha kolay ulaşabileceğimiz araçlar kullanılabilir.” (Ö7)

(Ö15) kodlu öğretmenin cevabına bakıldığında öğrencilerin buldukları sınıflardaki öğrenci sayısının iletişime etkisinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. (Ö1) katılımcısı ise öğrencilerle dengeli bir iletişim kurmanın etkili bir faktör olduğuna değinmektedir. (Ö2) katılımcısı görüşünde sağlıklı bir iletişim için özel yetenekli öğrencilerin özelliklerinin bilinmesini belirtmektedir. (Y3) kodlu okul yöneticisi iletişim kurmakta veli baskının işleri zorlaştırdığını söylemektedir. (Ö7) katılımcısının cevabında öğrencilerle iyi bir iletişim kurmanın iletişim araçlarının kolay ulaşılanları ile sağlanabileceği düşüncesi görülmektedir.

Sağlıklı iletişim kurma çalışmaları incelendiğinde en fazla olarak 8 katılımcının onları anlamaya çalışmak gerektiği söylenmektedir (Ö6). Beş katılımcı ise öğrencilerle duygusal bağ kurmanın faydalı olacağına değinmektedir (Ö4). Dört katılımcı iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Ö3). Üç katılımcının görüşünde bu konuda eğitim alınması gerektiği alt teması bulunmaktadır (Y8). 1 katılımcı öğrencilerdeki aşırı özgüveni kırmanın önemli olduğuna dikkat çekmektedir (Y4). Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Özel yetenekli öğrencilerin en temel noktada anlaşılma istediklerini düşünüyorum. Aslında sihirli kelime onları “ anlamak” ve bunu onlara abartmadan sahici olmayan bir ilgili olma hali yerine sadece hissettirmek. Öncelikli olarak sosyal duygusal gelişim odaklı düşünmek gerekir ki öğretmenin bu konuya hakim olarak onları anlaması tanınması ve yönlendirmesi gerekir. Onların sezgi gücü bazen

yetişkinlerden daha iyi düzeyde olabiliyor. Sınırları belli ve iyi çizilmiş bir münasebet onlar için geçerli olacaktır.” (Ö6)

“İletişim noktasında özel yetenekli öğrencilerin pragmatist olduğunu düşünüyorum. Duygusal bağ kurmak bu sebepten dolayı zor buna karşın Rehberlik birimlerinin iyi çalıştığını düşünüyorum.” (Ö4)

“Kendini bilen güncelleyen zamanın ruhunu yakalayan iletişim sorunu çekmez çocuk ruhu taşımali zamanın gevşediğı yeniliklere uyum sağlamalı. Muhafaza ederek değil güncellenerek devam edilmeli.” (Ö3)

“Öğrencilerimizin olaylara ve durumlara karşı tepkileri normalden farklı olduğu için hizmet içi eğitimlerle bu sorunu aşmaya çalışıyoruz.” (Y8)

“Bilsem öğrencilerinin bilsem öğrencisi özeldir önyargısını kırmak ve narsistlikten vazgeçirmeliyiz.” (Y4)

(Ö6) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde özel yetenekli çocukların sezgi gücü daha iyi olabildiğinden dolayı onları anlamaya çalışmanın etkili bir çalışma olacağından bahsetmektedir. (Ö4) katılımcısı ise özel yetenekliler ile duygusal bağ kurmaya çalışmanın önemine değinmektedir. (Ö3) kodlu katılımcı öğretmen, eğitimcilerin kendisinde bulunan iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. (Y8) kodlu kurum yöneticisi, özel yetenekli çocukların özelliklerinden kaynaklı durumları eğitim alınması yoluyla aşılacağını belirtmektedir. (Y4) katılımcısı ise özel yeteneklilerde bulunabilen aşırı özgüveni kırmanın iletişimde verimli olacağını söylemektedir.

4.3.3. Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarının Durumuna İlişkin Bulgular

Bu temada kurum çalışanlarına yöneltilen “BİLSEM çalışanlarına yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları hakkında özel yeteneklilerin eğitimi açısından ne tür faaliyetlerin yapılmasını istersiniz?” sorusuna ait görüşler bulunmaktadır. Tablo 4.3.3.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda hizmet içi eğitim çalışmalarını etkileyen faktörler ve yapılması istenilen eğitimler kategorileri adı altında 12 alt tema gösterilmektedir. Öğretmen yetiştirme ana teması içerisindeki hizmet içi eğitim çalışmalarının durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.3.3.1.’de ayrıntıları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.3.3.1. Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarının Durumu

	Alt Temalar	f
Etkileyen Faktörler	Verilen Eğitimin Yeterli Olmaması	4
	Öğretmen Çabası	2
	Eğitim Çeşitliliği	2
	Akran Öğrenmesi	1
	Uzman Akademisyen Desteği	1
Yapılması İstenilen Eğitimler	Proje-Etkinlik Hazırlama Eğitimi	8
	Akademik Eğitim	3
	Yeni Atananlara Eğitim	2
	Yabancı Dil Eğitici Eğitimi	1
	Uzaktan Eğitimin Artırılması	1
	Teknolojiye Yönelik Eğitim İletişim Becerileri Eğitimi	1 1

BİLSEM kurumunda görev yapmakta olan eğitimcilerin ve yöneticilerin hizmet içi eğitim çalışmalarına ilişkin durumlarını gösteren Tablo 4.3.3.1. genel olarak incelendiğinde çalışmalarını en fazla etkileyen faktörün verilen eğitimin yeterli olmaması durumu olduğu görülmektedir. Bunu öğretmen çabası ve eğitim çeşitliliği takip etmektedir. Eğitimleri akran öğrenmesi ve uzman akademisyen desteği durumlarının etkilediği dikkat çekmektedir. Hizmet içi eğitimlerde yapılması istenilen eğitimlere bakıldığında ise en çok katılımcının proje-etkinlik hazırlama eğitimi olması gerektiği görülmektedir. Akademik eğitim ve yeni atanan öğretmenlere eğitimin olması düşünceleri katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Eğitim çalışmalarının içerisinde yabancı dil eğitimi, uzaktan eğitim, teknolojiye yönelik eğitim ve iletişim becerileri eğitimlerinin olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Hizmet içi eğitim çalışmalarını etkileyen faktörler içerisinde 4 katılımcı verilen eğitimin yeterli olmaması düşüncesini barındırmaktadır (Ö7). İkişer katılımcı ise öğretmen çabası (Ö2) ve eğitim çeşitliliği (Ö8) durumlarını vurgulamaktadır. Birer katılımcı da akran öğrenmesi (Ö3) ve uzman akademisyen desteği (Ö6) durumlarının etkilediğini belirtmektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda belirtilmiştir:

“Yeterli değil. Özel yeteneklilerde program geliştirme, ölçme-değerlendirme ve etkinlik hazırlama eğitimi olmalı.” (Ö7)

“Bakanlıkça sürekli hizmet içi eğitimler düzenleniyor öğretmenlerin de kendilerini geliştirmesi için çaba sarf etmesi gereğine inanıyorum bu daha değerli.” (Ö2)

“Çeşitliliğin artırılması faydalı olur.” (Ö8)

“Uluslararası çalışmalar takip edilmeli gerekirse bir ekip bu işi yapıp akran öğrenmesi ile yaygınlaşmalı. Bürokrasi bu alanda işlemez esnek ve hızlı adımlar atılmalı.” (Ö3)

“Öncelikle alan uzmanı akademisyenlerin yer aldığı hizmet içi eğitimler olmalı. Etkinlik düzenleme ve zenginleştirme emelinde eğitimler olabilir.” (Ö6)

(Ö7) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde hizmet içi eğitimin yeterli olmadığını ve bazı eğitimlerin eklenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. (Ö2) katılımcısı ise eğitim çalışmalarının öğretmen çabasının değerli olduğunu düşünmektedir. (Ö8) katılımcısı cevabında eğitim çeşitliliğinin artmasının faydalı bir durum olduğunu savunmaktadır. (Ö3) kodlu öğretmen bir takım çalışmalar yapılarak akran öğrenmesinin önemli olduğu düşüncesini belirtmektedir. (Ö6) kodlu öğretmenin cevabından ise uzman akademisyen desteği ile eğitimcilere etkinlik eğitimi verilebileceği düşüncesi anlaşılmaktadır.

Hizmet içi eğitim çalışmalarında yapılması istenilen eğitimler incelendiğinde 8 katılımcı görüşü ile en fazla proje-etkinlik hazırlama eğitiminin olması gerektiği düşünülmektedir (Ö9). Üç katılımcı ise hizmet içi eğitimlerde akademik eğitim verilmesinin verimli olacağını belirtmiştir (Ö10). İki katılımcı yeni atanana eğitim verilmesinin faydalı olacağını söylemektedir (Ö4). Birer katılımcı ise yabancı dil eğitimi (Ö1), uzaktan eğitimin artırılması (Ö5), teknolojiye yönelik eğitim (Ö12) ve iletişim becerileri eğitimi (Y1) durumlarının hizmet içi eğitim çalışmalarında dikkate alınmasını istemektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Özel yeteneklilerin eğitimi açısından düzenlenecek faaliyetler; rehberlik (davranış-iletişim) etkinlik ve materyaller hazırlama.” (Ö9)

“Özel yeteneklilerin eğitimi alanından bazı derslerin burada çalışan öğretmenlere verilmesi gerekir. Ya da daha iyisi buradaki öğretmenlere

yönelik bir tezsiz yüksek lisans programı hazırlanıp bu konuda kapsamlı bir eğitim almaları sağlanmalıdır.” (Ö10)

“Kesinlikle yeni başlayan öğretmenler için en az bir aylık eğitimin olması gerektiğine inanıyorum böyle bir süreç olmadığı için yüzmeyi denizde çırpınarak öğreniyorlar maalesef.” (Ö4)

“Özellikle dil eğitimi nasıl olması, Avrupa’da yabancı dil eğitimi nasıl veriliyor gibi konularda bir eğitim almak isterim. Kendi tecrübelerimle yol almaya çalışıyorum.” (Ö1)

“Uzaktan verilecek seminerlerde bu alandaki bilgilerimizin artırılmasının yerinde olacağını düşünüyorum.” (Ö5)

“Hizmet içi eğitim modüllerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Bilişim ve bilişim teknolojilerine yönelik eğitimlerin artması isteğimizdir.” (Ö12)

“Farklı öğrenciler konusunda öğretmenlerin iki kere bilgilendirilmesi, Öğretmenlerin güdülenmesi, öğretmenlerin iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerekir.” (Y1)

(Ö9) kodlu öğretmen cevabında en fazla yapılması istenilen alt tema olarak gördüğümüz proje-etkinlik hazırlama eğitimi verilmesini söylemektedir. (Ö10) katılımcısı ise eğitimcilerin akademik dersler almasını hatta tezsiz yüksek lisans eğitimi almasını vurgulamaktadır. (Ö4) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde BİLSEM’lere yeni atanan öğretmenlere eğitim verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. (Ö1) kodlu katılımcı ise kendisinin alanından kaynaklı olarak yabancı dil eğitici eğitiminin önemli olduğunu söylemektedir. (Ö5) kodlu öğretmen uzaktan eğitimin artırılması ile hizmet içi eğitimin çoğaltılabileceği düşüncesinden bahsetmektedir. (Ö12) katılımcısı teknolojiye yönelik eğitimlerin katkı sağlayacağını belirtmektedir. (Y1) kodlu yönetici cevabında ise eğitimcilerin iletişim becerileri eğitimi alınmasının gerekliliği düşüncesi görülmektedir.

4.3.4. BİLSEM Yönetimi İçin Lisansüstü Eğitimden Yararlanma Durumuna İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumlarında çalışmakta olan okul yöneticisi ve öğretmenlerine yöneltilen “BİLSEM yönetiminde lisansüstü eğitimden yararlanmak sizin için hangi

anlamlara gelmektedir? Nedenleri ile açıklayınız.” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.3.4.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda *BİLSEM’i yönetmek için lisansüstü eğitimin anlamları ve kazanımları* kategorileri adı altında 10 alt tema tespit edilmiştir. Tablo 4.3.4.1.’de Bilim ve Sanat Merkezi yönetimi için lisansüstü eğitimden yararlanma durumuna ilişkin detaylı bilgiler görülmektedir.

Tablo 4.3.4.1. BİLSEM Yönetimi İçin Lisansüstü Eğitimden Yararlanma Durumu

	Alt Temalar	f
BİLSEM’i Yönetmek İçin Lisansüstü Eğitimin Anlamları	Akademik Olarak Kendini Geliştirmek	8
	Öğrencilerle Olan İletişim Becerilerini Geliştirmek	6
	Kolaylık Sağlanması ve Geliştirilmesi İhtiyacı	2
	Akademik Hayata Atılmak İçin BİLSEM’in Kullanılması	1
	Belirsiz	5
Kazanımları	Özgünlük	2
	Yaratıcılık Becerisinin Gelişimi	1
	Liderlik Becerileri	1
	Motivasyon Kaynağı	1
	Kaliteli Yönetim	1

Tablo 4.3.4.1. genel olarak incelendiğinde BİLSEM’i yönetmek için lisansüstü eğitimin anlamları olarak en fazla akademik olarak kendini geliştirmek alt teması dikkat çekmektedir. Bununla birlikte katılımcılar bu eğitimden yararlanıldığında öğrencilerle olan iletişim becerilerini geliştirme imkanı bulacaklarını dile getirmektedir. Lisansüstü eğitimden yararlanmak için kolaylık sağlanması ve geliştirilmesi ihtiyacı olduğunu katılımcılar belirtmiştir. Bir başka anlam ise olumsuz anlamda akademik hayata atılmak için BİLSEM’in kullanılması durumu vurgulanmaktadır. Lisansüstü eğitimden yararlanılması sonucunda kazanım olarak özgünlük, yaratıcılık becerisinin gelişimi, liderlik becerileri, motivasyon kaynağı olması ve kaliteli yönetim durumları gözlenmektedir.

BİLSEM’i yönetmek için lisansüstü eğitimin anlamları kategorisindeki alt temalara bakıldığında en fazla 8 katılımcının görüşü olan akademik olarak kendini geliştirmek durumu anlaşılmaktadır (Y5). Altı katılımcı ise öğrencilerle olan iletişim becerilerini geliştirmek olarak görüş bildirmiştir (Ö2). İki katılımcının cevabına bakıldığında

lisansüstü eğitimden yararlanılması için kolaylık sağlanması ve geliştirilmesi ihtiyacı vurgulanmaktadır (Ö11). Bir katılımcı eğitimcilerin akademik hayata atılmak için BİLSEM'in kullanılması durumunu söylemektedir (Y9). Bu alt temalara ilişkin örnek cevaplar aşağıda belirtilmiştir:

“Vizyonunuz geliştikçe kendinizi geliştirdikçe gruba katkınız daha fazla oluyor. Kısacası her yaşta eğitim şart.” (Y5)

“Lisansüstü eğitimin, yönetim kısmında öğrencileri ve öğretmenleri anlamak ve süreci yönetmek için çok önemli olduğunu düşünüyorum.” (Ö2)

“Öncelik tanınmalı. Ekonomik olarak kolaylık sağlanmalı. Çalışma saatlerimiz de düşünülerek.” (Ö11)

“Bilsemler akademi odaklı öğretmenlerle çalışmak istemiyor. Çünkü buraya gelip araştırmasını yapıp alacağını alıp gidiyor öğretmen. elimiz de bu hususta bir yaptırım yok.” (Y9)

(Y5) kodlu katılımcı öğretmen ve okul yöneticisinin görüşlerinde eğitimcilerin akademik olarak kendini geliştirmek düşüncesi anlaşılmaktadır. (Ö2) kodlu öğretmen ise yöneticilikte öğretmen ve öğrencilerle iletişim becerilerini geliştirmekte etkili olduğu durumu vurgulamaktadır. (Ö11) katılımcısı lisansüstü eğitimden yararlanabilmek için kolaylıklar sağlanması ve geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. (Y9) kodlu okul yöneticisi ise BİLSEM kurumlarındaki bazı çalışanların kurumu akademik hayata atılmak için kullanıldığını belirtmektedir.

Lisansüstü eğitimden yararlanmanın kazanımları kategorisi incelendiğinde özgünlük anlamı 2 katılımcı tarafından belirtilmiştir (Ö3). Birer katılımcı ise yaratıcılık becerisinin gelişimi (Ö1), liderlik becerileri (Ö8), motivasyon kaynağı olması (Y1) ve kaliteli yönetim (Y3) durumlarını kendi görüşlerinde söylemektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Özellikle yönetime ve iletişim alanında ihtiyaç var. Bilim insanı yetiştirme hedefi varsa sonuç odaklı iş bekleniyorsa klasik devlet yaklaşımı olmaz olmamalı bu öğrenci ve öğretmen kitlesi özgürlük içinde ürün ortaya koyar.” (Ö3)

“Bence, Farklı bakış açısına sahip olma, yaratıcılık becerisine katkıda bulunma, özgün olabilme demektir.” (Ö1)

“Lisansüstü eğitim görmüş olanların liderlik becerilerinin daha gelişmiş olduğunu düşünüyorum.” (Ö8)

“Kendimi geliştirmek mutluluk kaynağım, yenilenmek bilginin peşinde koşmak, bu bilgileri öğrencilere yansıtmak motivasyon kaynağım oluyor.” (Y1)

“İşinizi bilimsel yaklaşıma göre yapmanıza katkı sağlar. En önemlisi bilseme dinamik bir yapı kazandırır.” (Y3)

(Ö3) kodlu öğretmenin cevabına bakıldığında lisansüstü yapıldığında klasik anlayışın dışında özgün bir değer kattığı gözlenmektedir. (Ö1) katılımcısı ise lisansüstü eğitimin yaratıcılık becerisinin gelişimi kazanımını vurgulamaktadır. (Ö8) kodlu katılımcı lisansüstü eğitim alındığında liderlik becerilerini kazanan insanlar olduğu düşüncesini söylemektedir. (Y1) kodlu okul yöneticisi eğitim alarak kendini geliştirmenin bir motivasyon kaynağı olduğuna dikkat çekmektedir. (Y3) katılımcısı ise kaliteli yönetim için lisansüstü eğitimin katkı sağladığını düşünmektedir.

4.4. Eğitim ve Öğretimi Engelleyen Durumlar Ana Temasına İlişkin Bulgular

BİLSEM kurumlarındaki eğitim ve öğretimi engelleyen durumlara yönelik sorulan sorular incelendiğinde *eğitim faaliyetlerini engelleyen durumlar, özel yetenekli çocukların devamsızlık durumları, özel yetenekli çocukların sosyoekonomik durumları, özel yetenekli öğrencilerin yarışmalardaki durumu* temaları kapsamında kategoriler oluşturulmuştur. Bu temalara ve kategorilerine dair alt temaları içeren bulgular aşağıda gösterilmektedir.

4.4.1. Eğitim Faaliyetlerini Engelleyen Durumlara İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM öğretmeni ve okul yöneticisi olan katılımcılara yöneltilen “Kurumunuzdaki eğitim faaliyetlerini engelleyen durumlar hakkındaki düşünceleriniz nedir? Bu problemler sizce nasıl çözülebilir?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.4.1.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda *eğitimi engelleyen durumlar* kategorisi içerisinde 14 farklı tema tespit edilmiştir. Özel yetenekli

öğrencilerin eğitim faaliyetlerini engelleyen durumlara ilişkin bulgular Tablo 4.4.1.1.'de detayları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.4.1.1. Eğitim Faaliyetlerini Engelleyen Durumlar

1. Alt Temalar		f	2. Alt Temalar		f
Eğitimi Engelleyen Durumlar	Zaman Yetersizliği	3	Pandemi Etkisi		2
	Yönetmelik Eksikliği ve Resmi İşlemler	3	Yönetimsel Sıkıntılar		1
	Materyal Eksikliği	3	Eğitiminin Akademik Yetersizliği		1
	Sınıf Mevcutları	3	Faaliyetlerin Etkisi		1
	Ulaşım Sıkıntısı	3	Hedefe Odaklanma Sorunu		1
	Öğretmen Sayısının Yetersizliği	2	Tanılama Yetersizliği		1
	Fiziksel Donanım Yetersizliği	2	Problem Yoktur		1

Eğitim faaliyetlerini engelleyen durumların bulunduğu Tablo 4.4.1.1.'e genel olarak bakıldığında katılımcıların bir kısmı zaman yetersizliği, yönetmelik eksikliği ve resmi işlemler, materyal eksikliği, sınıf mevcutları, ulaşım sıkıntısı gibi durumlara değinmektedir. Bunların yanı sıra katılımcılar, öğretmen sayısının yetersizliği, fiziksel donanımın yetersizliği, pandemi etkisi gibi konulardan bahsetmektedir. Ayrıca BİLSEM çalışanları, yönetimsel sıkıntılar, eğitiminin akademik yetersizliği, faaliyetlerin etkisi, hedefe odaklanma sorunu, tanılama yetersizliği alt temalarını içeren görüşler belirtmektedir.

Özel yetenekli çocukların eğitimi engelleyen durumlarına bakıldığında en fazla görüş bildirilen alt temalar 3'er katılımcı ile zaman yetersizliği (Ö4), yönetmelik eksikliği ve resmi işlemler (Ö6), materyal eksikliği (Ö9), sınıf mevcutları (Ö12), ulaşım sıkıntısı (Y8) olarak görülmektedir. Bunlarla birlikte 2'şer katılımcı ise öğretmen sayısının yetersizliği (Ö11), fiziksel donanım yetersizliği (Ö5) ve virüsten kaynaklı pandemi etkisine (Y7) değinmektedir. Birer katılımcı ise eğitimi engelleyen durumlar için yönetimsel sıkıntılar (Ö3), eğitiminin akademik yetersizliği (Ö1), faaliyetlerin etkisi (Ö10), hedefe odaklanma sorunu (Y2), tanılama yetersizliği (Y3) durumlarını belirtmektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek katılımcı cevapları aşağıda verilmiştir:

“Sürenin kısıtlı olması. Öğrencilerin okullarından yorgun geliyor olmaları başarıya sekte vuruyor düşüncesindeyim.” (Ö4)

“Yönetmeliğin olmayışı.” (Ö6)

“Bu problemler, gerekli materyal temini ile sağlanabilir.” (Ö9)

“Sınıfların kalabalık olması ve bazen materyal eksikliği. MEB'in maddi desteği.” (Ö12)

“Destek eğitimi veren kurum olduğumuz için ders dışı zamanlarda öğrenciler kuruma gelebilmektedir. İstanbul şartlarında akşam saatinde ulaşım problemi hat safhalarda olduğu için öğrencilerin kuruma gelmeleri önemli bir sorun olmaktadır.” (Y8)

“Uygun binalar, yeterli atölye ve öğretmen, ihtiyaç duyulan eğitim araçlarının temini çözülmeli.” (Ö11)

“Fiziksel olarak gerçekten oldukça kötü bir binaya bilim sanat merkezi yerleştirilmiş. Isınmadan ulaşım kadar birçok problem var. bir şekilde bu problemleri aşmaya çalışılsa da bilim sanat merkezlerinin fiziksel koşullarını iyileştirmesinin eğitim faaliyetlerinin önündeki engelleri büyük oranda kaldıracağını düşünüyorum. Kuruma seçilen öğretmenlerin eğitim düzeyleri mesleğe olan olumlu yaklaşımları önemli.” (Ö5)

“Eğitim faaliyetlerini engelleyen bir durum olmadı. Sadece pandemi döneminde uzaktan eğitime katılacak öğrencilerde isteksizlik var.” (Y7)

“Ufku olmayan idare ve ekiple bu zor.. ama şanslı isek ki ben öyleyim yol alabiliyorsunuz.. yeni bir yönetim tarzı olmalı ki bakanlığa bunu teklif ettik.. Güncel demokrat değerleri içeren cumhuriyetçi yeni nesil yönetim.” (Ö3)

“Öğretmen yetersizliği biran önce çözülmeli. Özgün, ilgi çeken çerçeve planlarına ihtiyaç var” (Ö1)

“Proje ve yarışma faaliyetlerini kısmen de olsa bazı durumlarda olumsuz etkileyebiliyor.” (Ö10)

“Bana göre en önemli sorun yönetimin dikkatini bazen zararlı olmasa bile yararlı olduğunu düşünmediğim yönlere çekilmesi ve buralarda kaybedilen zamanın olmasıdır. Okulların en önemli görevi topluma

yararlı, üretken, kendini yenileyebilen bireyler yetiştirmesidir. Asıl temanın bunun etrafında şekillenmesi gerekir. Kurumların hedefi olmalı, toplumun ihtiyaçlarına cevap vermeli, kurumun hedefi yoksa hedefi verilmeli ve bunun etrafında süreç izlenmeli.” (Y2)

“Çok yoğun ders programı ve çok kalabalık mevcut olması. Bilsem tarama sınavlarında her öğrenciyi kabul etmek yerine daha eleyici ve kaliteli bir tarama yöntemi uygulanmalı.” (Y3)

(Ö4) kodlu öğretmenin verdiği cevaba bakıldığında öğrencilerin zamanının kısıtlı olmasından kaynaklı zaman yetersizliği durumu anlaşılmaktadır. (Ö6) katılımcısı yönetmelik eksikliğinden (Ö9) katılımcısı ise materyal eksikliğinden bahsetmektedir. (Ö12) kodlu katılımcı sınıf mevcutlarının kalabalık olmasına dikkat çekmektedir. (Y8) kodlu okul yöneticisinin cevabında İstanbul şartlarından dolayı öğrencilerin fazlasıyla ulaşım sıkıntısı yaşadığı görülmektedir. (Ö11) katılımcısı öğretmen sayısının yetersizliği düşüncesini belirtmektedir. (Ö5) kodlu öğretmen kurumlarının birçok açıdan fiziksel yetersizlik içerisinde olduğunu ve bunun eğitimi engellediğini vurgulamaktadır. (Y7) kurum yöneticisi koronavirüsten kaynaklı pandeminin etkisi ile uzaktan eğitimde isteksizliği söylemektedir. (Ö3) katılımcısında kurumlardaki idari kadrolardan kaynaklı yönetsel sıkıntılar olduğu düşüncesi görülmektedir. (Ö1) kodlu BİLSEM öğretmeni kurumlardaki öğretmenlerin akademik yetersizliğinden bahsetmektedir. (Ö10) katılımcısı ise bazı etkinlikler gibi faaliyetlerin olumsuz etikleri görüşüne sahip olduğu görülmektedir. (Y2) kodlu okul yöneticisi, BİLSEM kurumlarının özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde özellikle idarecilerin hedefe odaklanma sorunu olduğunu belirtmektedir. (Y3) katılımcısı özel yetenekli öğrencilerin kabullerinde tanılama yetersizliğini vurgulamaktadır.

4.4.2. Özel Yetenekli Çocukların Devamsızlık Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu tema Bilim ve Sanat Merkezi kurumunun okul yöneticisi ve öğretmenlerine yöneltilen “Kurumunuzdaki devamsızlıkları fazla olan öğrenciler durumları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sizce devamsızlığın azalması için ne tür faaliyetler yapılabilir? Açıklayınız.” sorusuna dair görüşleri içermektedir. Tablo 4.4.2.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda devamsızlığı etkileyen durumlar ve yapılabilecek çalışmalar kategorileri adı altında 13 alt tema tespit

edilmiştir. Özel yetenekli çocukların devamsızlık durumlarına ilişkin bulgular Tablo 4.4.2.1.'de ayrıntıları ile birlikte verilmiştir.

Tablo 4.4.2.1. Özel Yetenekli Çocukların Devamsızlık Durumu

Alt Temalar		f	Alt Temalar		f
Devamsızlığı Etkileyen Durumlar	Zaman Yetersizliği ve Yoğunluğu	8	Yapılabilecek Çalışmalar	Yeni Etkinlikler Araştırılması veya Geliştirilmesi Nedenlerinin Araştırılması ve Çözüm Üretilmesi	6
	Aile İçi Problemler ve Baskı	4		Öğrencilere Tam Zamanlı Eğitim Verilmesi	2
	Etkinliklerden Sıkılma ve İlginin Azalması	4		Sınavlarda Ek Puan Verilmesi	1
	Eğitim Programlarının Yetersizliği	3		Uzaktan Eğitimin Arttırılması	1
	Öğrencilerin Sınavlara Hazırlanması	2		Devamsızlık Sınırını Aşanların Kaydının Silinmesi	1
	Ulaşım Zorluğu	1			
	Devamsızlık Yoktur	6			

Özel yetenekli çocukların eğitimindeki devamsızlık durumlarını gösteren Tablo 4.4.2.1. genel olarak incelendiğinde devamsızlığı etkileyen durumlar olan en fazla zamanın yetersizliği ve yoğunluğu alt teması görülmektedir. Bunu aile içi problemler ve baskı ile etkinliklerden sıkılma ve ilginin azalması durumu takip etmektedir. Ayrıca katılımcılar eğitim programlarının yetersizliği, öğrencilerin sınavlara hazırlanması, ulaşım zorluğu, devamsızlığın olmaması durumlarına değinmektedir. Yapılabilecek çalışmalara bakıldığında ise katılımcılar en fazla yeni etkinliklerin araştırılması veya geliştirilmesi durumuna dikkat çekmektedir. Bununla birlikte devamsızlık nedenlerinin araştırılması ve çözüm üretilmesi, öğrencilere tam zamanlı eğitim verilmesi, sınavlarda ek puan verilmesi, uzaktan eğitimin arttırılması, devamsızlık sınırını aşanların kaydının silinmesi önerileri gözlenmektedir.

Devamsızlığı etkileyen faktörler olarak en çok 8 katılımcı ile zaman yetersizliği ve yoğunluğu alt teması belirtilmektedir (Ö5). Dörder katılımcı ise aile içi problemler ve baskı (Y3) ile etkinliklerden sıkılma ve ilginin azalması (Ö10) durumlarını vurgulamaktadır. Üç katılımcı eğitim programlarının yetersizliği durumunun etkili olduğunu söylemektedir (Ö2). İki katılımcı öğrencilerin sınavlara hazırlanması

durumunun devamsızlığı etkilemesinden bahsetmektedir (Y7). Bir katılımcı ulaşım zorluğunun etkilediği düşüncesini barındırmaktadır (Ö11). Altı katılımcı ise herhangi bir devamsızlık durumu yoktur olarak görüş bildirmiştir (Y9). Bu alt temalara ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Öğrenciler genelde okullarında çok yorulurlarsa akşam gelmek istemiyorlar. Bilim sanat öğrencilerinin Bilsemdeki eğitim faaliyetleri gün içersinde olsa devamsızlıkların oldukça düşeceğini düşünüyorum.”

(Ö5)

“Okulları çok yoğun. bi de bütün kurslara gidiyorlar. çocuklar çocukluğunu yaşayamıyor ki Bilseme devam edebilsin. veliler çok hırslı kesinlikle bilinçlenmeleri lazım” (Y3)

“Aile ve çocukla iletişimin sıkı tutulması gerekir. Devamsızlık sebepleri arasında Bilsem dışındaki zamanlarının çok yoğun tutulması (aile çocuğa aşırı yüklenebiliyor bazen) ve Bilsemde geçirdiği vaktin ilgisini çekmemesi olabilir.” (Ö10)

“Devamsız öğrencilerimiz var. Bu öğrencilerin neden devam etmediği araştırılarak çözüm üretilmelidir. Temel sorunların aile içi problemler ya da eğitim programının yeterli olmaması olduğunu düşünüyorum”

(Ö2)

“Kurumdaki devamsızlık öğrencinin yaşı büyüdükçe artıyor. Sınav süreci de olumsuz etkiliyor gelmelerini.” (Y7)

“Bulduğumuz ilde öğrencilerin okullarda geçirdikleri süre okul dışı etkinlikleri sebebiyle (ulaşım zorluğu) devamsızlık problemleri yaşıyor. Bilsemler tüm gün olmalı ve öğrencilerin asıl okulları olmalı.” (Ö11)

“Devamsızlık sıkıntımız yok. Yüzde otuz devamsızlık sınırimız var. Öğrencilerimizin devam edebilmesinin sebebi de Bilsem aidiyetinin kimliğinin üzerlerinden gitmemesi.” (Y9)

(Ö5) katılımcısının cevabına bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin örgün kurumlarından dolayı akşam derslere gelmelerinin etkili olduğunu ve bunun zaman yetersizliği ve yoğunluğundan kaynaklandığı düşüncesi görülmektedir. (Y3) kodlu kurum yöneticisi ise görüşünde velilerden kaynaklı aile içi problemler ve baskı

durumunu belirtmektedir. (Ö10) kodlu katılımcısı iletişim sorunlarından kaynaklı olarak öğrencilerde etkinliklerden sıkılma veya ilginin azalması durumunu vurgulamaktadır. (Ö2) kodlu öğretmen ise devamsızlık sebeplerinden biri olarak eğitim programlarının yetersizliğinden bahsetmektedir. (Y7) kodlu okul yöneticisi öğrencilerin sınava hazırlanmasından kaynaklı devamsızlıkların olduğuna dikkat çekmektedir. (Ö11) katılımcısı ise kurumun bulunduğu şehirden kaynaklı ulaşım zorluğu durumunun etkili olduğunu öne çıkarmaktadır. (Y9) kodlu katılımcı öğrencilerde herhangi bir devamsızlık sorunu olmadığını söylemektedir.

Devamsızlık durumunun azalması için yapılabilecek çalışmalara bakıldığında en fazla 6 katılımcı ile yeni etkinlikler araştırılması ve geliştirilmesi alt teması görülmektedir (Ö1). İkişer katılımcı ise devamsızlık nedenlerinin araştırılması ve çözüm üretilmesi (Ö6) ile öğrencilere tam zamanlı eğitim verilmesi (Ö13) önerilerinde bulunmaktadır. 1'er katılımcı, sınavlarda ek puan verilmesi, uzaktan eğitimin artırılması (Y1), devamsızlık sınırını aşanların kaydının silinmesi (Ö15) yönünde görüş belirtmektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek katılımcı cevapları aşağıda belirtilmiştir:

“Elimizde ilginç, orijinal, öğrenciyi cezbedecek bir çerçeve planı yok. Bilsemlerin yaptığı çoğu etkinliği öğrencilerden özel okula gidenler zaten yapıyor, biliyor oluyor. sınıflardaki seviye farklılıkları da eğitimin kalitesini vasatlaştırıyor. Avrupa Avrupa diyoruz Avrupa'nın özel yeteneklilere yaptıkları eğitimleri yerinde incelemeli güzel olanları uygulamalıyız.” (Ö1)

“Sebepleri iyi analiz etmek gerekir. Eğitimciden, yönetimden, ailevi sebeplerden, eğitim ve etkinlik düzeylerinin özel yeteneklilerin düzeyine uygunluğundan ya da uygun olmayışından vs olabilir. Özel yeteneklilerin eğitim programlarının iyi düzenlenmesi gerekir. Eğitimcilerin bilgilendirilmesi gerekir.” (Ö6)

“Tam gün normal eğitimi Bilsemler vermeli, çocuklar sadece dersle değil, kültürel, sosyal anlamda keyif alacakları etkinlikleri gerçekleştirmeli. Bilsemler çalışan ailelerin çocuklarını bıraktıkları Etüt merkezi olarak görülmekten çıkarılmalı.” (Ö13)

“Bilsemdeki eğitimin niteliği artırılabilir. Öğrencilere LGS ve YKS'de ek puanlar verilebilir. Uzaktan eğitim yaygınlaştırılabilir.” (Y1)

“Devamsızlık çok yok. Olanlar da bence kaydı silinmeli zorla eğitim olmaz.” (Ö15)

(Ö1) kodlu öğretmenin görüşüne bakıldığında özel yeteneklilerin eğitimlerinin iyi olduğu düşünülen bölgelerden yeni etkinlikler araştırılması veya geliştirilmesi gerektiği düşüncesi anlaşılmaktadır. (Ö6) katılımcısı ise öğrencilerin devamsızlık nedenlerinin araştırılması ve çözüm üretilmesi durumuna dikkat çekmektedir. (Ö13) kodlu katılımcı cevabında örüğün eğitim kurumları gibi BİLSEM kurumlarının da öğrencilere tam zamanlı eğitim verilmesi gerektiğini söylemektedir. (Y1) kodlu okul yöneticisi özel yetenekli öğrencilerin gireceği sınavlarda ek puan verilmesinin ve uzaktan eğitimin arttırılmasından bahsetmektedir. (Ö15) katılımcısı öğrencilerden devamsızlık sınırını aşanların kaydının silinmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

4.4.3. Özel Yetenekli Çocukların Sosyoekonomik Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumlarının öğretmeni veya okul yöneticisi olan katılımcılara yöneltilen “Kurumunuzdaki öğrencilerin sosyoekonomik durumları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ait bulguları içermektedir. Tablo 4.4.3.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda *öğrencilerin sosyoekonomik durumları* kategorisinde düzey anlamında 5 alt tema tespit edilmiştir. Özel yetenekli çocukların sosyoekonomik düzeylerine ilişkin alt temalar Tablo 4.3.3.1.’de ayrıntıları ile gösterilmektedir.

Tablo 4.3.3.1. Özel Yetenekli Çocukların Sosyoekonomik Düzeyleri

Alt Temalar		f
	İyi Düzeyde	14
Öğrencilerin Sosyoekonomik Durumları	Her Düzeyden Öğrenci Var	8
	Düşük Düzeyde	6
	Orta Düzeyde	2
	İyi Olmasının Etkisi	1

BİLSEM kurumlarında eğitim görmekte olan özel yetenekli çocukların sosyoekonomik düzeylerinin bulunduğu Tablo 4.3.3.1. incelendiğinde katılımcıların

çoğunluğu öğrencilerin durumlarının iyi düzeyde olduğunu söylemektedir. Bazı katılımcılar ise her düzeyden öğrencinin olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte düşük düzeyde ve orta düzeyde sosyoekonomik düzeye sahip özel yetenekliler olduğu görülmektedir. Ayrıca sosyoekonomik durumun iyi olmasının etkisine de değinilmektedir.

Öğrencilerin sosyoekonomik durumları incelendiğinde 14 katılımcı öğrencilerin iyi düzeyde olduğunu söylemektedir (Ö11). Sekiz katılımcı ise öğrenciler arasında her düzeyden öğrencinin var olmasına dikkat çekmektedir (Ö13). Altı katılımcı görüşünde düşük düzeyde olanların varlığından bahsetmektedir (Ö3). İki katılımcı ise orta düzeyde sosyoekonomik düzeye sahip öğrenciler olduğunu belirtmiştir (Y7). 1 katılımcı öğrencinin durumunun iyi olmasının etkisine dikkat çekmektedir (Y1). Bu alt temalara ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

“Genel olarak belli bir seviyenin üzerinde. Tüm öğrencilere ulaşılabilmesi için tanıtımın iyi yapılması ve sınıf öğretmenlerinin yönlendirmesi çok önemli.” (Ö11)

“Her sosyoekonomik durumdan öğrenci var.” (Ö13)

“Sürekli değişen ekonomik düzene göre öğretmeninde öğrencinin durumu maalesef kötüye gidiyor. Hayatı yaşayamayan Öğretmen öğrenciye nasıl bir kültür verecek.” (Ö3)

“Orta düzeydeler.” (Y7)

“Sosyo-ekonomik durumları iyi olmasının oranı yüksek. Bu da velilerin öğrencileri bütün kurslara yazdırması ve de öğrencilerin bıkmasına sebep oluyor.” (Y1)

(Ö11) kodlu öğretmenin görüşüne bakıldığında öğrencilerin sosyoekonomik durumunun iyi olduğu anlaşılmaktadır. (Ö13) katılımcısı ise her düzeyden öğrencinin olduğuna dikkat çekmektedir. (Ö3) kodlu katılımcı bazı ekonomik sıkıntılardan dolayı hem öğrencilerin hem öğretmenlerin durumunun düşük düzeyde olduğunu söylemektedir. (Y7) katılımcısı ise özel yeteneklilerin durumunun orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. (Y1) kodlu okul yöneticisi sosyoekonomik durumlarının iyi olmasının etkisi olarak öğrencilerin tüm kurslara gittiğinden dolayı sıkıntılı olduğunu vurgulamaktadır.

4.4.4. Özel Yetenekli Çocukların Yarışmalardaki Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM öğretmeni ve okul yöneticisi olan katılımcılara yöneltilen “Ulusal ve uluslararası yarışmalarda BİLSEM öğrencilerinin başarılarını etkileyen olumlu ve olumsuz etmenler nelerdir? Nedenleri ile açıklayınız.” Sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.4.4.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda *başarıyı olumsuz etkileyen durumlar* ve *başarı sağlayacağı düşünülen görüşler* kategorileri içerisinde 12 alt tema tespit edilmiştir. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda özel yetenekli çocukların durumu Tablo 4.4.4.1.’de ayrıntıları ile belirtilmektedir.

Tablo 4.4.4.1. Özel Yetenekli Çocukların Yarışmalardaki Durumu

Alt Temalar		f	Alt Temalar		f	
	Kendi Okullarının Yoğunluğu Zamansızlık	6		Akademik Yeterlilik	4	
	Akademik Yetersizlik	5		Motivasyon Sağlanması	3	
Başarıyı Olumsuz Etkileyen Durumlar	Dil Yetersizliği	3	Başarı Sağlayacağı Düşünülen Görüşler	Kendilerini İfade Edecekleri Bir Ortam	2	
	Uygulamaya Yönelik Deneyim Eksikliği	3		Öğrencilerin İlgisi ve Öğretmenlerle İletişim	1	
	Ekonomik Destek	3				
	Resmi İşlemler	3				
	Uzman Eksikliği	1				
	Yük Olarak Görülmesi	1				

Özel yetenekli öğrencilerin ulusal ve uluslararası yarışmalardaki durumunu gösteren Tablo 4.4.4.1. genel olarak incelendiğinde başarıyı olumsuz etkileyen durumlara bakıldığında en fazla kendi okullarının yoğunluğu ve zamansızlık görüşü dikkat çekmektedir. Bununla birlikte akademik yetersizlik, dil yetersizliği, uygulamaya yönelik deneyim eksikliği, ekonomik destek, resmi işlemler durumları da gösterilmektedir. Ayrıca uzman eksikliği ve yarışmaların yük olarak görülmesi

olumsuz etkilerden bazıları olarak düşünölmektedir. Başarı sağlayacağı düşünölen görüşlerde ise akademik yeterlilik en fazla görölen alt tema olmuştur. Motivasyon sağlanması, öğrencilerin kendilerini ifade edecekleri bir ortam bulmaları, öğrencilerin ilgili olması durumları da başarı getirecek durumlar olarak anlaşılmaktadır. Kurum ve öğretmenlerle iletişimin etkili olduğu söylenmektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin katıldığı yarışmalarda başarıyı engelleyen olumsuz durumlara bakıldığında 6 katılımcının belirttiği kendi okullarının yoğunluğu ve zamansızlık (Ö4) dikkat çekmektedir. Beş katılımcı ise akademik yetersizliğin olumsuz bir durum olduğunu söylemektedir (Y6). Üçer katılımcının görüşlerinde uluslararası yarışmalar için dil yetersizliği (Ö12), uygulamaya yönelik deneyim eksikliği (Ö3), ekonomik desteğin olmaması (Y5) ve resmi işlemlerin (Ö13) olduğunu vurgulamaktadır. Birer katılımcı ise uzman eksikliği durumunu (Y2) ve yarışmaların yük olarak görölməsi (Y3) durumlarını belirtmektedir. Bu alt temalara ilişkin katılımcıların örnek cevapları aşağıda verilmiştir:

“Öğrencilerin okul dersleri ile Bilsemi aynı anda götürmeye çalışmaları bir sorun. Bilsem öğrencileri lise geçiş ve üniversite sınavlarında ayrıcalıklı olur iseler bu sorun çözülecektir.” (Ö4)

“Bilsem öğrencileri genellikle kendilerini yeterli gördükleri için çalışma eksikliğinden kaynaklı sorunlar” (Y6)

“Uluslararası yarışmalara katılım dahi göstermememizin nedeni dil yetersizliğidir. Özellikle devlet okulu öğrencilerinin.” (Ö12)

“Olumlu örnekleri görmek ve farklı çalışma ortamlarında bulunmak onların özgüven ve nazarını değiştiriyor. Çok okuyan mı çok yaşayan mı bilir. Elbette tecrübe önemli.” (Ö3)

“TÜBİTAK projelerine katılımlarımız yüksek seviyede bazen çalışmalar için ekonomik destek bulmakta zorlanıyoruz”. (Y5)

“Bu konuda daha az bilgi sahibi olmamız, Pratikte değil yazıya önem veren, evrak işleri olarak görölen işlerin geçmesi. Maddi desteğin az olması vb.” (Ö13)

“Olumlu olarak söyleyebileceğim öğrenciler burada öğrenci istediği çoğu proje için ortam bulmaktadır. Olumsuz olarak söyleyebileceğim çocukların hayal dünyasını baz aldığımız zaman öğrenci bazen istediği

eğitimi yetersiz görebilir hatta bazen ğretmen olmadığında hiç görmeyebilir.” (Y2)

“genelde yük olarak görüyorlar. eğer bir getirisi varsa prestij vb gibi o zaman ilgi duyuyorlar.” (Y3)

(4) kodlu ğretmen katılımcının cevabına bakıldığında öğrencilerin kendi okullarının yoğunluğundan kaynaklı zamansızlık durumu gözlenmektedir. (Y6) kodlu okul yöneticisi, öğrencilerin akademik yetersizliklerinin farkına varmaları gerektiği vurgulanmaktadır. (12) katılımcısı uluslararası yarışmalarda dil yetersizliğinden kaynaklı sıkıntı olduğunu söylemektedir. (3) kodlu ğretmen ise tecrübenin önemli olduğunu söyleyerek uygulamaya yönelik deneyim eksikliğinden bahsetmektedir. (Y5) okul yöneticisi maddi anlamda ekonomik desteğin etkisine dikkat çekmektedir. (13) katılımcısı resmi işlemlerin olduğu çalışmaların olumsuz etkisini belirtmektedir. (Y2) kodlu kurum yöneticisi öğretmenlerin yeterli olmadığından kaynaklı uzman eksikliğine dikkat çektiği görülmektedir. (Y3) katılımcısı ise yarışmaların yük olarak görülmesinden kaynaklı sıkıntılar olduğunu söylemektedir.

Başarı sağlayacağı düşünülen görüşler incelendiğinde en fazla 4 katılımcı ile akademik yeterlilik olması durumu göze çarpmaktadır (Y9). 3 katılımcı ise öğrencilere motivasyon sağlanmasını söylemektedir (8). 2 katılımcının cevabında kendilerini ifade edecekleri bir ortamın sağlanması ile başarılı olacakları düşünmektedir (15). 1 katılımcı ise öğrencilerin ilgisi ve öğretmenlerle iletişimin başarıda etkili olacağına dikkat çekmektedir (10). Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda belirtilmiştir:

“En önemli şey örnek. Çocuğun önünde bir örnek varsa öğrencimiz de ğretmenimizde bu yolda ilerliyor. Örneğin; öğrencimiz siber güvenlik alanında türkiye birinci oldu. Akıl zeka oyunlarında birinci oldu örnekleri neydi bir önceki senede bu çalışmaları yapan öğretmenlerin olması bir soonraki adımda onlarla ilerledik. Dahi dediğimiz deha dediğimiz farklı alanlarda çalışabilecek arkaadaşları ben burda bulamadım.” (Y9)

“stn yeteneklilerin psikolojilerine yönelik özel çalışmalar yapılması faydalı olur.” (8)

“İzinler, aracı kurumlar, profesyonel firmaların öğrenci gruplarına desteği, adam kayırmacılığı olumsuz, olumlu kendilerini ifade edecekleri ortam bulma.” (Ö15)

“İlgileri, Becerileri, Öğretmen ve okulla olan iletişim” (Ö10)

(Y9) kodlu okul yöneticisi öğretmenin akademik yeterliliği sayesinde öğrencinin çalışmayı örnek aldığını belirtmiştir. (Ö8) katılımcısı ise çocuklara motivasyon sağlanması için çalışmalar yapılması halinde başarılı olacağını vurgulamaktadır. (Ö15) kodlu öğretmen, öğrencilerin kendilerini ifade edecekleri bir ortam sağlanması halinde başarının sağlayacağına dikkat çekmektedir. (Ö10) katılımcısı ise öğrencilerin ilgisi ve öğretmenlerle iletişimi söylemektedir.

4.5. Bilim ve Sanat Merkezleri Tanıtımı Ana Temasına İlişkin Bulgular

Özel yetenekli çocukların eğitim aldığı Bilim ve Sanat Merkezi kurumlarının tanıtımına yönelik sorular incelendiğinde *BİLSEM kurumunun tanıtımı durumu, özel yeteneklilerin eğitiminin tanıtımı, sosyal medya çalışmalarının durumu* temaları kapsamında kategoriler oluşturulması yoluyla alt temalar oluşturulmuştur. Bu temalara ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

4.5.1. BİLSEM Kurumunun Tanıtımı Durumu İlişkin Bulgular

Bu tema BİLSEM kurumunda çalışmakta olan okul yöneticisi ve öğretmenlere yöneltilen “Özel yetenekli öğrencilerin yararına farkındalık oluşturabilmek adına kurumunuzun topluma tanıtılması için daha önce yapılan tanıtımlar sizce yeterli mi? Sizce nasıl daha etkili ve yararlı olabilir?” sorusuna ait görüşleri içermektedir. Tablo 4.5.1.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema doğrultusunda BİLSEM tanıtımının yeterliliği ve yararlı olacağı düşünülen çalışmalar kategorileri oluşturulmuş ve 10 alt tema tespit edilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı BİLSEM kurumunun tanıtım durumlarına ilişkin bulgular Tablo 4.5.1.1.’de detayları ile birlikte gösterilmektedir.

Tablo 4.5.1.1. BİLSEM Kurumunun Tanıtım Durumları

	Alt Temalar	f
BİLSEM Tanıtımının Yeterliliği	Yeterli	15
	Yeterli Değil	5
	Kısmen Yeterli	3
	Belirsiz	1
Yararlı Olacağı Düşünülen Çalışmalar	Medya İle Tanıtımı Artırma	5
	Etkinlikler Düzenlenmesi	4
	Topluma Tanıtmak	4
	Sahiplenmek ve Özverili Çalışmak	1
	Doğru Bilgi Verilmesi	1
	Tanılamanın Doğruluğu	1

Bilim ve Sanat Merkezi kurumunun tanıtım durumlarına ilişkin bulguları gösteren Tablo 4.5.1.1. genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğu yapılan tanıtım çalışmalarını yeterli bulmaktadır. Yararlı olacağı düşünülüyor çalışmalarda ise en fazla medya ile tanıtımı artırma düşüncesi öne çıkmaktadır. Bunun yanında etkinlikler düzenlenmesi ve topluma tanıtılması gerektiğinden bahsedilmektedir. BİLSEM'leri sahiplenmek ve özverili çalışmak, doğru bilgi verilmesinin önemi, tanılmanın doğru olmasının etkisi şeklinde düşünceler vurgulanmaktadır.

BİLSEM tanıtımının yeterliliği kategorisi incelendiğinde 15 katılımcı yeterli olduğunu bildirmektedir. 5 katılımcı ise çalışmalarını yeterli bulmamaktadır. 3 katılımcı yapılan tanıtımları kısmen yeterli olarak değerlendirmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezi kurumunun tanıtımında yararlı olacağı düşünülen çalışmalara bakıldığında 5 katılımcının medya ile tanıtımı artırma düşüncesi bulunmaktadır (Y2, Y5). Dörder katılımcı ise etkinlikler düzenlenmesinin (Y1) ve topluma tanıtmanın (Ö5) faydalı olacağına değinmektedir. Birer katılımcının cevaplarında sahiplenmek ve özverili çalışmak (Ö1), doğru bilgi verilmesi durumu (Ö7), tanılmanın doğruluğu (Ö13) şeklinde görüşler dikkat çekmektedir. Bu alt temalara ilişkin örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Sosyal medya ve değişik anketlerimizle velilerimizin ve öğrencilerimizin nabzını tutmaktayız. Yaptıklarımızın şuanda yeterli olduğunu düşünüyorum.” (Y2)

“Hayır değil. Bu bağlamda sosyal medya hesaplarını aktif kullanıyoruz. il mem ve orgm aracılığıyla basın yayın görsel işitsel araçlardan yararlanıyoruz.” (Y5)

“Yeterli çalışmayı yaptık. Büyük çaplı konferans, seminer, çalıştay yapılabilir.” (Y1)

“Genele yapılan bir tanıtım yok sadece öğretmenlere tanıtım yapılıyor. Toplumun geneline bu kurumların tanıtılması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö5)

“Tabiki yeterli değil, daha fazla sahiplenme, daha fazla özveri ile” (Ö1)

“Yeterli hatta fazla tanıtılıyor. Doğru bilgi verilmeli, kulaktan dolma yanlış bilgi çok fazla.” (Ö7)

“Sosyal medya daha etkin kullanılabilir. Bu sene tiyatro, konser ve bilgi yarışması yapıldı. Bunlar genişletilebilir. Halk bilinçlendirilebilir. Fakat Bilseme gerçekten kaliteli öğrenciler seçilmeli, yoksa zeka değil çalışan öğrencilerin seçildiği kurum haline gelirse mevcut da artar, verim de düşer.” (Ö13)

“Yeterli, kurumlarımızı bilenlerin sayısının artması öğrencileri kaçırmamak adına önemli.” (Ö15)

(Y2) ve (Y5) kodlu okul yöneticileri BİLSEM kurumunun tanıtımında medya ile tanıtımı artırma düşüncesine dikkat çekmektedir. (Y1) katılımcısı ise farklı etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini söylemektedir. (Ö5) kodlu öğretmen toplumun geneline tanıtmanın yararlı olacağını belirtmiştir. (Ö1) katılımcısı ise sahiplenme ve özverili çalışmaya dikkat çekmektedir. (Ö7) kodlu öğretmen katılımcı doğru bilgiler verilmesinin önemini vurgulamaktadır. (Ö13) katılımcısı özel yetenekli öğrenci olarak tanılmanın doğruluğunun etkisinden bahsetmektedir.

4.5.2. Özel Yetenekliler Eğitiminin Tanıtımına İlişkin Bulgular

Bu temada okul yöneticisi ve öğretmen olarak BİLSEM kurumunda çalışanlara yöneltilen “Uluslararası alanda ülkemizin özel yeteneklilere yönelik eğitimin tanıtımı hakkında ne düşünüyorsunuz? Milli yeteneklerimiz sizce nasıl daha fazla duyurulabilir?” sorusuna ait görüşler yer almaktadır. Tablo 4.5.2.1.’de ayrıntıları

verilmekte olan tema doğrultusunda özel yetenekliler eğitiminin tanıtımı düşünceleri kategorisinde 10 alt tema bulunmaktadır. Özel yetenekliler eğitiminin tanıtımına ilişkin bulgular Tablo 4.5.2.1.'de detayları ile birlikte incelenmektedir.

Tablo 4.5.2.1. Özel Yetenekliler Eğitiminin Tanıtımı

	Alt Temalar	f
Özel Yetenekliler Eğitiminin Tanıtımı Düşünceleri	Politika Geliştirilmesi ve İmkân Sağlanması	6
	Sahiplenme Duygusunun Artması	4
	Öğrencilerin Kendi Başarısı	4
	Medya Kullanımı	3
	Etkinlik-Proje Çalışmaları	3
	Uluslararası Eğitime Katılım	2
	ARGEM'in Duyurulması	2
	Staj İmkânı Verilmesi	1
	Donanım İhtiyacının Giderilmesi	1
	Veli Baskısının Kaldırılması	1

Özel yetenekli öğrencilerin tanıtımına ilişkin bulguları içeren Tablo 4.5.2.1. genel anlamda incelendiğinde katılımcılardan en fazla görüş bildirilen durum politika geliştirilmesi ve imkân sağlanması olduğu görülmektedir. Bununla birlikte katılımcılar sahiplenme duygusunun artması gerektiğinden ve öğrencilerin kendi başarısı yoluyla olabileceğinden bahsetmektedir. Ayrıca medya kullanımı ve etkinlik-proje çalışmaları konularına da değinilmektedir. Uluslararası eğitime katılmanın, ARGEM'in duyurulmasının ve staj imkânı verilmesinin de katkı sağlayacağı söylenmektedir. Kurumların donanım ihtiyacının giderilmesi, veli baskısının kaldırılması durumları belirtilmektedir.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitimin başta uluslararası alanda olmak üzere tanıtımı üzerine düşüncelere bakıldığında en çok 6 katılımcı ile politika geliştirilmesi ve imkân sağlanması görülmektedir (Ö2). Dörder katılımcının ise sahiplenme duygusunun artması (Ö1) durumunu ve öğrencinin kendi başarısıyla (Ö6) tanıtım yapılmasına değinilmektedir. Üçer katılımcının görüşünde medya kullanılması (Y2) ve etkinlik-proje çalışmaları (Ö11) ile tanıtım yapılabileceği düşüncesine rastlanılmaktadır. İkişer katılımcı ise uluslararası alana katılım (Ö13) ile Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi (ARGEM)'in duyurulmasının (Y5) etkili

olacağını belirtmektedir. Birer katılımcının görüşünde ise staj imkânı verilmesi (Y1), donanım ihtiyacının giderilmesi (Y8), veli baskısının kaldırılması (Y9) durumları bulunmaktadır. Bu alt temalara ilişkin katılımcıların örnek cevapları aşağıda belirtilmiştir:

“Sosyal medyanın kullanımına ağırlık verilmesi ve bu tanıtımların planlı şekilde bir politika ile ilerlemesi.” (Ö2)

“Değerlerimizi tanıtma konusunda biraz yetersiz kalıyoruz. Önce kurumdan başlamak üzere millet olarak sahiplenirsek ve birlikte hareket edersek ancak başarılı oluruz.”

(Ö1)

“Neden tanıtımlarını yapalım ki. Niye buna ihtiyaç duyalım ki. Milli yetenek diye tanımladığınız öğrencilerimizin en iyi tanıtımı yapacakları keşif ve icatları olsun.” (Ö6)

“Duyurulma kısmı sosyal medya ile ilgili bir durum. Çıkan ürün veya projelerin Teknofest gibi bir platformda yıl içerisinde belli tarihte sergileme yapılabilir.” (Y2)

“Yarışma ve faaliyetler aracılığıyla.” (Ö11)

“İlk önce bizim sahip çıkıp benimsememiz ve buna yönelik işler yapmamızla mümkün olabilir. Milli ve uluslararası birleştirilip ortak işler yapılmalı. Buna dair film, video vs yapımı etkili olacaktır. Örneğin "Dongol" filmi Hint kültürünü de tanıtan bir film olmuştur, esas tanıtım yanında.” (Ö13)

“Argem süreci ve Bilsem süreci gizli tutuluyor. Bu anlamda öğrenci bilgileri gizli tutuluyor. yani duyurmamaya çalışılıyor.” (Y5)

“Belli bir aşamaya kadar yeteneklilerinin duyurulması taraftarıyım. TÜBİTAK, Aselsan staj imkanları geliştirilmeli” (Y1)

“Öğrencilerimizin yaptığı çalışmalar daha çok ön plana çıkarılırsa teşvik edici olacaktır. Çalışmaların verimli olması için de kurumların donanım ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir.” (Y8)

“...Veliler kendi zamanında yapamadıkları şeyleri çocuklara yüklüyorlar. Bu sebeple öğrencilerimiz çok yüklenildiği için asosyalleşiyor.” (Y9)

(Ö2) kodlu öğretmenin cevabı incelendiğinde tanıtımın planlı bir şekilde politika geliştirilmesi ve imkân sağlanması yoluyla olabileceği anlaşılmaktadır. (Ö1) kodlu katılımcı ise özel yeteneklileri sahiplenme duygusunun artmasıyla katkı sağlanabileceğini düşünmektedir. (Ö6) katılımcısı tanıtım çalışmaları yerine özel yetenekli öğrencilerin kendi başarıları yoluyla tanınacağını belirtmektedir. (Y2) kodlu okul yöneticisi özel yeteneklilerin medya türlerinden sosyal medya yolu ile duyurulabileceğini söylemektedir. Ayrıca etkinlik-proje çalışmaları yoluyla da tanıtılabileceğini belirtmiştir. (Ö11) katılımcısı da bir önceki katılımcı gibi etkinlik-proje çalışmaları yoluyla özel yetenekliler ve eğitiminin tanıtılabileceğine dikkat çekmektedir. (Ö13) kodlu öğretmen ise dizi-film çalışmaları gibi uluslararası alana katılarak kendi milli yeteneklerimizi tanıtılabileceğimizi vurgulamaktadır. (Y5) katılımcısı ARGEM sürecinin gizli tutulduğunu ve bu kurumun duyurulması gerektiğini düşünmektedir. (Y1) kodlu kurum yöneticisi yeteneklerin duyurulması gerektiğini ve onlara staj imkânı verilmesinin öneminden bahsetmektedir. (Y8) katılımcısının verdiği cevapta özel yeteneklilerin çalışmaları ile tanıtılması için kurumlardaki donanım ihtiyacının giderilmesi gerektiği düşüncesi gözlenmektedir. (Y9) kodlu okul yöneticisi ise öğrenciler üzerindeki veli baskısının ortadan kaldırılmasının önemli olduğunu söylemektedir.

4.5.3. Sosyal Medya Çalışmalarının Durumuna İlişkin Bulgular

Bu tema Bilim ve Sanat Merkezi kurumunda çalışmakta olan okul yöneticisi ve öğretmenlere yöneltilen “Sosyal medya hesabınız var mı? BİLSEM’in tanıtılabilmesi adına sosyal medyada ne tür faaliyetlerin yapılması verimli olur?” sorusuna ait bulguları içermektedir. Tablo 4.5.3.1.’de ayrıntıları verilmekte olan tema çerçevesinde *sosyal medya çalışmaları ve öneriler* kategorisi adı altında 11 alt tema tespit edilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezleri’nin tanıtımı ana teması kapsamında sosyal medya çalışmalarının durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.5.3.1.’de ayrıntıları ile birlikte yer verilmektedir.

Tablo 4.5.3.1. Sosyal Medya Çalışmalarının Durumu

Alt Temalar		f
Sosyal Medya Çalışmaları ve Öneriler	Sosyal Medya Hesabı Olduğunu Belirten Katılımcılar	19
	Yapılan Etkinliklerin Paylaşılması	11
	Başarıların Duyurulması	6
	Faydalı İçerik Üretilmesi	2
	İlgi Çeken Paylaşımlar Yapılması	2
	Online Eğitim Verilmesi	2
	Reklam Verilmesi	2
	Sosyal Medyanın Gereksiz Bulunması	2
	Eğitim Alınması	1
	Online Röportajlar Düzenlenmesi	1
	Etkin Kullanılması	1

Özel yetenekli çocukların eğitim aldıkları BİLSEM kurumunun tanıtılması için sosyal medya çalışmalarının durumunu içeren Tablo 4.5.3.1. genel olarak incelendiğinde sosyal medya çalışmaları ve önerileri olarak ilk başta sosyal medya hesabı olduğunu belirten katılımcı sayısı bulunmaktadır. Bu alt temadan sonra sırasıyla bakıldığında en fazla yapılan etkinliklerin paylaşılması önerisi görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin başarılarının duyurulması da etkili olduğu düşünülen durumlardan bir tanesidir. Faydalı içerik üretilmesi, ilgi çeken paylaşımlar yapılması, online eğitim verilmesi, online röportajlar düzenlenmesi durumları da öneriler arasında yer almaktadır. Bazı katılımcılar sosyal medyayı gereksiz bulmaktadır. Sosyal medya kullanımı için eğitim alınması, sosyal medyada reklam verilmesi ve etkin kullanılması durumları dikkat çekmektedir.

Sosyal medya çalışmaları ve önerilerine ilişkin alt temalara bakıldığında sosyal medya hesabı kullandığını belirten 19 katılımcı bulunmaktadır. Bu durumu takip eden alt tema 11 katılımcı ile yapılan etkinliklerin paylaşılması gerektiği olmuştur (Ö15). Altı katılımcı başarıların duyurulmasını vurgulamaktadır (Ö10). İkişer katılımcı ise faydalı içerik üretilmesi (Ö1), ilgi çeken paylaşımlar yapılması (Ö12), online eğitim verilmesi (Y1), reklam verilmesi (Ö11) önerilerini belirtmektedir. 2 katılımcı sosyal medyayı gereksiz bulmaktadır (Ö6). Birer katılımcı ise eğitim alınması (Ö3), online röportaj düzenlenmesi (Ö2) ve etkin kullanılmasına (Ö13) değinmektedir.

“Sosyal medya hesabım var, yapılan tüm etkinlikler duyurulması başarıların anılması önemli.” (Ö15)

“Öğrenci ve kuruma ait başarıların faaliyetlerin yayınlanması ile.” (Ö10)

“Evet. Tüm öğrencilere faydası olacak orijinal fikirlerin paylaşılması ilgi çeken paylaşımların olması” (Ö1)

“Evet var Özellikle twitterı aktif kullanıyorum. Video vb. faaliyetler görünürlüğü artırmakta.” (Ö12)

“Var. Bİlsemdeki uzaktan eğitimler velilere yönelik canlı olarak yayınlanması, öğrencilerimizin eserlerinin tanıtılması.” (Y1)

“Yaptığımız tüm çalışmaları sosyal medya hesaplarından yayınlıyorum. Ama belli sayıda insana ulaştığını düşünüyorum. Sponsorlu yayınlar yapılabilir.” (Ö11)

“Bilsemlerin sosyal medyada bu kadar popülerleştirilmesini doğru bulmuyorum. Mesela bir yönlendirme geliyor bir bakıyorsunuz herkes hep birden hayvan resmî paylaşmış bir bakıyorsunuz bir başka gündem maddesinin paylaşımcıları olmuşuz. Projeler konusunda illa ki belli bir sayıya ulaşmak zorundasın.” (Ö6)

“Sosyal medya hesabım elbette var. Çocuklar artık iletişimi sosyal medyadan yapıyor ve profesyonel destek alıyorum. Onların hayran olması takip etmesi ufuk için gerekli.” (Ö3)

“Evet var, online eğitimler ve öğrenci röportajları.” (Ö2)

“Var. Genel olarak sosyal medya her anlamda ulusal ve uluslararası gündemde etkili olduğu için etkin kullanılmalı.” (Ö13)

(Ö15) kodlu öğretmenlerin cevaplarına bakıldığında özel yetenekli çocuklar ile yapılan etkinliklerin paylaşılması gerektiği hususu görülmektedir. (Ö10) katılımcısı ise sosyal medyadan başarıların duyurulmasının tanıtım anlamında söylemektedir. (Ö1) katılımcısı öğrencilere faydalı içerik üretilmesi önerisinde bulunmaktadır. (Ö12) kodlu katılımcı fazla kullanılan mecralardaki paylaşımların ilgi çekeceği düşüncesini belirtmektedir. (Y1) kodlu okul yöneticisi sosyal medyada özelliklere velilere yönelik online eğitimler verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. (Ö11) katılımcısı sponsorlu reklam verilmesi ile daha fazla insana ulaşılabileceğinden bahsetmektedir. (Ö6) kodlu öğretmen ise cevabında bazı talimatlardan dolayı sosyal medyayı gereksiz bulduğunu

belirtmektedir. (Ö3) katılımcısı özel yetenekli öğrencilerle iletişim için sosyal medya eğitimi almanın önemine dikkat çekmektedir. (Ö2) kodlu öğretmen online röportajdan bahsetmektedir. (Ö13) katılımcısı sosyal medyanın etkin kullanılmasının etkili olduğunu söylemektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tartışma ve sonuç bölümünde araştırma kapsamında ulaşılan bulgular ile varılan sonuçlar belirtilmiştir. Araştırma sonuçları, özel yetenekli çocukların eğitimi ve BİLSEM alanında yapılmış diğer araştırma sonuçlarıyla farklılıkları ve benzerlikleri tartışma yoluyla belirtilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırma kapsamında özel yetenekli çocukların eğitiminin Bilim ve Sanat Merkezi kurumunda çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerine sorulan görüşme soruları ışığında bulgulara ulaşılmıştır. Özel yetenekli çocuklar ülkemizde Bilim ve Sanat Merkezi kurumunda hafta içi ve hafta sonu kendi örgün eğitim kurumlarının ders saatleri dışında eğitim almaktadır. Araştırma konusu olan “Özel Yetenekli Çocukların Eğitiminde Kritik Konular ve Uygulamalar: BİLSEM Örneği” içerisinde özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde materyal ve model geliştirme durumları, kamu ve özel sektörle olan iş birliği çalışmaları, Bilim ve Sanat Merkezi’ne öğretmen yetiştirme durumları, eğitim ve öğretimi engelleyen durumlar, BİLSEM kurumunun tanıtımı kapsamındaki çalışmalara ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Materyal ve Model Geliştirmeye İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç

Bu ana temada özel yetenekli öğrencileri tanılama çalışmaları, kurumlardaki proje çalışmaları ve uygulamaları, 2023 Eğitim Vizyonu’nda da bulunmakta olan tasarım ve beceri atölyeleri hakkındaki görüşler, özel yetenekli çocuklara yönelik sportif faaliyet durumları, sosyal bilimlere yönelik çalışmalar, BİLSEM kurumlarının donanım durumu, mülteci öğrencilere yönelik çalışmalar, özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitim alması durumuna ilişkin sonuçlar belirtilmiştir.

Materyal ve model geliştirme ana temasındaki özel yetenekli öğrencilerin tanılama durumları hakkındaki bulgular incelendiğinde; kurumlarda yapılan tanılamaların yeterlilik durumu, tanılamayı etkileyen faktörler ve yapılabilecek düzenlemeler olarak

kategorize edilerek alt temalara ayrılmıştır. BİLSEM kurumundaki okul yöneticileri ve öğretmenlerin çoğunluğu özel yeteneklilere yönelik gerçekleştirilen tanılama çalışmalarını yeterli bulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir kısmı ise tanılama çalışmalarını günümüz şartlarında yeterli bulmuştur. Araştırmadaki katılımcılar tanılamayı bazı faktörlerin etkilediğini vurgulamıştır. Bu faktörler; kurumlarına gelen öğrencilerin özel yetenekli olmaması ancak çok çalışmasından kaynaklı özel yetenekli olarak tanılandığı görülmüştür. Özel yetenekli öğrencileri belirlemek için tanılama çalışmaları yapılırken öğrenci velilerinin baskısı ile tanılamaların olumsuz etkilendiği sonucuna varılmıştır. Başvuru sürecinde aday bireylerin sayısının çok olması nedeniyle başvuru sayısının çok olması tanılamayı etkileyen faktörlerden birisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların belirttiği görüşlere bakıldığında tanılama çalışmalarını, sürecin uzun olmasının da etkilediği sonucuna varılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin tanılama çalışmalarında yapılabilecek düzenleme önerilerine bakıldığında ise tanılama aşamalarının, tablet sınavlarının geliştirilmesi gerektiği ve tanılama kriterlerine yaratıcılık ve motivasyonun eklenmesi gerektiği araştırma verilerinde görülmektedir. Yıldız'ın (2010) araştırmasında tanılama çalışmalarının yeterli olduğu, Akın (2019)'un araştırma sonuçlarına bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin uygun olduğu ayrıca yaratıcılık kriterinin eklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir. Ayrıca, Bulut (2016) yaptığı araştırmada tanılama çalışmalarının yeterli olmadığı ve geliştirilmesi gerektiğini, Yeşilova (1997) yaptığı araştırmada çalışkan öğrencilere yönelim olduğunda özel yeteneklilik durumunun geride kaldığını ve çalışmaların yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kemahlı (2017), Keskin, Samancı ve Aydın (2016) tanılama çalışmalarının ve testlerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çitil (2018) ise özel yetenekli öğrencilerin tanılamalarında aksaklıkların devam ettiğini belirtmiştir. Bu durum ise araştırmadan elde edilen sonucu destekler niteliktedir.

Bilim ve Sanat Merkezi kurumundaki yapılan proje çalışmalarına ilişkin bulgular incelendiğinde; proje çalışmalarının durumu, proje çalışmalarını etkileyen faktörler ve proje çalışmalarının özel yetenekliler üzerindeki etkileri olarak kategorize edilmiş ve alt temalara ayrılmıştır. Katılımcılar özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde gerçekleşen proje çalışmaları hakkında başarılı olarak değerlendirmiştir. Bir kısım katılımcı ise proje çalışmalarını başarılı değil olarak görüş belirtmiştir. Projeleri etkileyen faktörleri içeren verilere bakıldığında, projeler esnasında sadece

öğretmenlerin çalışması durumu gözlenmektedir. Proje çalışmalarında öğrenci gruplarının kalabalık olmasının birebir ilgiyi azalttığı yönünde bir sonuca varılmıştır. Proje çalışmalarını yürütebilmek amacıyla bütçe sıkıntısı yaşanıldığı belirtilmiştir. Proje çalışmalarının daha önceden zamanının belirlenmiş olması gerektiğinden zaman belirsizliğinin dersleri olumsuz etkilediği söylenmektedir. Proje çalışmalarında alanında rehberlik yapabilmesi amacıyla öğretmen gelişimi etkisinin olduğu görülmektedir. Proje çalışmalarının katılımcılar tarafından belirtilen etkilerine bakıldığında özellikle öğretmen için takım çalışması niteliği kazanıldığı, öğretmenlerin kendini geliştirme imkanı bulduğu yönünde sonuçlanmıştır. Ayrıca proje çalışmalarının kalitesinin artması için üniversiteler ile işbirliği yapılmasının faydalı olacağı yönünde vurgulanmaktadır. Sezginsoy'un (2007) ve Bulut'un (2016) araştırma sonuçları incelendiğinde proje çalışmalarının yetersiz ve başarısız olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM'de eğitim gördüğü tasarım ve beceri atölyeleri hakkındaki bulgulara bakıldığında bu atölyelerin katılımcıların gözünde etkileri, atölyeleri etkileyen faktörler ve yapılabilecek düzenlemeler olarak kategorize edilmiş ve alt temalar ayrılmıştır. Bilim Sanat Merkezleri'nde gerçekleşmekte olan tasarım ve beceri atölyelerinin katılımcı görüşleri açısından incelendiğinde çoğunluğun olumlu yönde etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir kısım verilerde ise olumsuz etkilerinin görüldüğü ancak öğrencinin kendini geliştirmesine ve ortam sağlamasına dikkat çekildiği görülmektedir. Atölyeleri etkileyen faktörlere yönelik veriler incelendiğinde kurumdaki donanım yetersizliği, sadece sayısal alanın olması ve müfredat sıkıntısı konularında olumsuz etkilerin olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılabilecek düzenleme önerileri olarak katılımcı görüşleri ile bu atölyelerin geliştirilmesinin, atölye sayısının artırılmasının ve daha fazla yaygınlaştırılması hususlarında düzenlemeler yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik sportif faaliyet durumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde, elde edilen veriler ışığında katılımcıların sportif faaliyetlere bakışları, sportif faaliyetleri etkileyen faktörler ve özel yetenekli öğrenciler için verimli olacağı düşünülen faaliyetler olarak kategoriler oluşturulmuş ve alt temalara ayrılmıştır. Katılımcıların sportif faaliyetlere bakışı yarı yarıya olacak şekilde bir kısmı olumlu diğer bir kısmı ise olumsuz bulunduğu görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin sportif

faaliyetlerini etkileyen faktörler incelendiğinde ortamın uygun olmaması, göz ardı edilmesi, yetersiz olması, zaman olmaması, spor alanında öğrenci olmaması ve kurumda beden eğitimi öğretmenin bulunmaması durumlarının etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Özel yetenekli öğrencilere yönelik verimli olacağı düşünülen sportif faaliyetlerde ise bireysel farklılıkların gözetilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bununla birlikte takım çalışması, aktif hareket, düşünme becerisi gerektiren sporların olması, yaz kampları düzenlenmesi durumlarının önerildiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alan incelendiğinde; Sezginsoy (2007) spor alanlarının olmaması, Aydoğan (2019) yaz kamplarının düzenlenmesi, Bulut (2016) sportif faaliyetlerin yetersiz olduğu, Yıldız (2010) spor kamplarının faydalı olacağı, Ervasa (2019) takım çalışmaları aktivitelerine yönlendirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir. Bu sonuçlar, araştırma sonucu ile anlamlı bir uyum görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezi kurumundaki sosyal bilimlere yönelik çalışmalara ilişkin bulgulara bakıldığında katılımcıların görüşleri ile çalışmaların yeterlilik durumu, etkileyen faktörler ve geliştirilebilecek faaliyetler olarak kategorize edilmiş ve alt temalar oluşturulmuştur. Sosyal bilimlere yönelik çalışmaların yeterlilik durumu verilere bakıldığında katılımcılar tarafından yeterli olmadığı yönünde sonuca varılmıştır. Az bir katılımcı kitlesi yeterli bulmaktadır. Bu çalışmaları etkileyen faktörler olarak sosyal bilimler alanına ilginin az olması, veli baskısı sonucu sayısal alana yönelme durumu, merkezi sınavlardaki belirleyiciliği bakımından bu alana olumsuz etkilerin olduğu düşünülmektedir. Genel anlamda özel yetenekli öğrenciler sayısal alana yönlendirildiğinden dolayı sosyal bilimler alanına yönelmenin arttırılması için bazı faaliyetler geliştirilebileceği belirtilmektedir. Bu anlamda katılımcılar sosyal bilimlere yönelik çalışmaların arttırılması yönünde görüş belirtmektedir. Bu durumu sosyal bilimler alanında projelere yer verilmesi, atölye ve uygulama çalışmaları yapılması takip etmektedir. Felsefe alanında çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı, uzmanlarla saha gözlemi yapılmasının önemli olduğu, kamp ve geziler düzenlemesinin verimli olacağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bulut (2016) araştırmasında öğrencilerin sayısal alanlarda geliştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kritik olduğu düşünülen konulardan birisi olan BİLSEM kurumlarının donanım durumuna ilişkin elde edilen veriler analiz edildiğinde

alt temalar donanım yeterliliği, donanımı etkileyen durumlar ve materyal önerileri kategorileri altında toplanmıştır. Katılımcıların bir kısmı kurumlarındaki donanımın yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer katılımcılar ise kısmen yeterli veya yeterli olduğu düşüncesi belirtilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezi kurumunun donanımını etkileyen faktörler olarak materyallerin eksik olduğu, kurum binalarının kullanımının elverişsiz olduğu, uzman eksikliği etkisi, kurumlardaki donanımın standart olmaması, pandemi döneminin etkisi ve internet eksikliği şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır. Bu durumlara bazı kurumların yeni açılmasının, teknolojinin hızlı gelişmesine ayak uydurmanın, yönetim tavrının, kurumların eski olmasının etkilediği düşünülmektedir. Bazı katılımcılardan elde edilen verilere göre bazı materyal önerileri olarak, sosyal bilimler materyalleri ve torna tezgâhı materyali temin edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Geçkil (2012) araştırmasında laboratuvar öğretmenlerinin malzeme ve araç-gereç eksikliğinden bahsetmektedir. Gökdere, Ayvacı, Küçük'ün (2004), Şenol (2011), Aydoğan (2019), Sarıtaş, Şahin, Çatalbaş (2019) yaptığı araştırmaların sonucunda materyal yetersizliği veya fiziki yetersizlikler olduğu belirtildiğinden dolayı araştırma sonucunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Akın (2019)'un araştırmasında ise materyallerin yeterli olduğu sonucuna varıldığından bu araştırma sonucuyla farklılık göstermektedir.

Dünyadaki küresel sıkıntılardan ve savaşlardan ötürü ülkemizde misafir ettiğimiz özel yetenekli mülteci öğrencilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin bulgulardan elde edilen veriler, kurumda mülteci öğrencinin bulunması, onlara yönelik çalışmaların yeterliliği ve verimi arttıracakları düşünülen çalışmalar kategorileri içerisinde alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların yarısından biraz fazlası kendi kurumlarında mülteci özel yetenekli öğrencilerin var olduğunu diğer kısmı ise bulunmadığını belirtmektedir. Bununla birlikte katılımcıların bir kısmı yapılan çalışmaların yeterli olduğunu diğer bir kısmı ise yeterli olmadığını düşünmektedir. Mülteci öğrencilere yönelik çalışmaların verimini arttıracakları düşünülen durumlara ilişkin verilere bakıldığında, mülteci öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca mülteci öğrencilerin dil bakımından bazı kurum öğrencilerinden daha iyi olması sebebiyle yurt dışı projelerine yönlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Mülteci öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran kurum çalışmalarını anlamama durumundan ötürü kültürel farkın giderilmesinin faydalı olacağı, Türkçe

okuryazarlığı ve aidiyet duygusu gibi niteliklerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bilim ve Sanat Merkezi kurumlarında öğrenim görmekte olan özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü seviyesinde eğitim almalarına ilişkin bulgular incelendiğinde öğrencilerin lisansüstü eğitim almasının gerekliliği ve akademik eğitime dair düşünceler kategorileri oluşturularak alt temalar belirlenmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü seviyede eğitim almalarını çoğu katılımcı gerekli görmektedir. Akademik eğitime dair düşüncelerde katılımcılar en fazla akademik eğitim almanın önemine dikkat çekmekte ve bunun sonucunda öğrencilerin önünün açılacağı savunulmaktadır. Bazı verilerde ise özel yetenekli öğrencilerden ziyade uygulama öğretmenlerinin becerilerinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin seviyeleri itibariyle mentörlük programına dahil edilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca bazı katılımcılar öğrencilerin lisansüstü eğitim almasından önce değerler eğitimi alması gerektiğini belirtmektedir. Öğrencilerin sıra dışı düşünme becerilerinin alana yansması için proje bazlı çalışmaların yapılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin akademik yeterliliklerinin önemine dikkat çekilmektedir. Sezginsoy (2007) araştırmasında öğrencileri proje çalışmalarına yönettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırma verileri ile benzerlik göstermektedir.

5.1.2. BİLSEM Kurumunun Kamu ve Özel Sektörlerle İş Birliği Çalışmalarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç

Bu ana temada Bilim ve Sanat Merkezleri ile kamu ve özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler arasındaki iş birliği çalışmaları durumuna ilişkin sonuçlar belirtilmiştir.

Bilim ve Sanat Merkezi kurumlarının kamu ve özel sektörlerle işbirliği çalışması durumları incelendiğinde bu iş birliğinin yeterlilik düzeyleri ve verimli olabileceği düşünülen iş birliği ve çalışmalar kategorileri adı altında alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların önemli bir kısmının iş birliği yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun aksine bazı katılımcılar kısmen yeterli veya yeterli bulmaktadır. İş birliğinin verimini arttıracakları düşünülen düzenleme önerilerinde en fazla katılımcı görüşü Bilim

ve Sanat Merkezi bir kamu kurumu olarak desteklenmesi gerektiği yönünde olmuştur. Ayrıca üniversiteler ile işbirliği yapılmasının önemine dikkat çekilmektedir. BİLSEM kurumunun özel sektöre tanıtılması ile öğrencilere destek sağlanması ve özel sektörle iletişim halinde olunması gerektiği vurgulanmaktadır. Gerekli iş birliği sayesinde özel sektörlerin imkânlarının bir çok alanda kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Özel sektördeki deneyim sahibi kişilerle seminer ve benzeri toplantılar düzenlenmesinin faydalı olacağı belirtilmektedir. Ayrıca maddi anlamda kurumu zorlamayan ekonomik projelere yönelmek gerektiği de söylenmektedir. Özel sektöre devlet tarafından kanun düzenlenerek özel yeteneklilerin eğitime dâhil edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Kemahlı (2017) kamu ile işbirliği yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bulut (2016) kurumlarla iş birliğinin artırılması gerektiği, yeterli olmadığı sonucuna varmıştır. Yıldız (2010) sonucunda özel sektörden yeterli destek görülmediğini belirtmiştir. Sarıay (2019) özel sektörün BİLSEM kurumunu yeterince tanımadığı ve kanun düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Belirtilen araştırmalar sonuçları desteklemektedir.

Özel yetenekli çocukların eğitim aldıkları Bilim ve Sanat Merkezleri ile Sivil Toplum Kuruluşları (STK) arasındaki iş birliği durumlarına bakıldığında katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler yeterlilik düzeyi, eksik kalan ve verimi arttıracakları düşünülen çalışmalar olarak kategoriler oluşturulmuş ve alt temalara ayrılarak analiz edilmiştir. Katılımcı öğretmen ve okul yöneticileri STK'lar ile iş birliğinin yeterli olmadığına dikkat çekmektedir. Bir kısmı ise yeterli veya kısmen yeterli olarak değerlendirmektedir. İş birliği konusundaki eksiklikler ve öneriler incelendiğinde özel yetenekli öğrencilere STK kurumlarında görevler verilmesi yoluyla sosyal sorumluluk duygusunun aşılacağı vurgulanmaktadır. Ayrıca iş birliği neticesinde özel yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı kurumlara maddi destek sağlanması durumu ifade edilmektedir. STK kurumlarının BİLSEM hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı sonucuna varılmıştır. Katılımcıların görüşü ile bu STK iş birliği alanının geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bazı STK'lar ile BİLSEM'ler arasında iş birliğinin yapıldığına ancak uygulanmadığına dikkat çekilmektedir. Veriler incelendiğinde STK ile buluşma düzenlenmesinin faydalı olacağı sonuçlardan bir tanesidir. STK'ların yapısında siyasi etkilerin olduğu ve bu kurumlardaki siyasi etkiler giderilerek iş birliği çalışmaları yapılabileceği düşünülmektedir. Bazı işbirliği çalışmalarında bakanlık tarafından yönlendirmelerin gerektiği vurgulanmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerle

ilgilenen STK'ların uzman yani öğretmen yetiştirilmesi hususunda destek vermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Kemahlı (2017) sivil toplum kuruluşlarının tecrübe paylaşımı şeklinde buluşmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Sarıay (2019) BİLSEM kurumu hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarını söylemektedir. Bu sonuçlar araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

BİLSEM kurumu ile üniversiteler arasındaki iş birliği durumu incelendiğinde katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda yapılabilecek çalışma önerileri anlamında verilere ulaşılmış ve alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcılar en fazla üniversiteler tarafından verilecek olan uzman yardımı ile danışmanlık yapılması konusuna dikkat çekmektedir. Ayrıca üniversiteler ile iletişim kurulması halinde ilişkilerin geliştirilebileceği belirtilmektedir. BİLSEM kurumları, üniversiteler ile iş birliği yaptığı takdirde birçok proje çalışmasının birlikte yürütülebileceği sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte katılımcılar özel yetenekli öğrencilerden özellikle lise grubu öğrenciler için üniversite ortamı sağlanması halinde öğrencilere katkısının önemli olduğu saptanmıştır. Özel yetenekli öğrencilere akademisyenler tarafından seminerler düzenlenmesi, iş birliği yapılması ile birlikte uygulanması gerektiği ve özel yeteneklilere erken üniversite eğitimi imkanı sağlanması durumları ifade edilmektedir. Semerci ve Kaya (2007) yaptığı çalışmada öğretmenlerin akademik destek almasını ve bu anlamda üniversiteler ile iş birliği yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Akın (2019) üniversiteler ile iş birliği kurulduğunu ve söyleşi etkinlikleri üniversitelerden destek alındığını belirtmiştir. Diğer taraftan Kemahlı (2017) ulaştığı sonuçta üniversitelerin tecrübe paylaşımı şeklinde yardım etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yağlı (2011) ise üniversitelerin özel yetenekli öğrencilere her türlü imkânı sağlaması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Koçal, Kanar, Ermiş ve Pınar-Kanar (2009) çalışmasında üniversitelerle iş birliği ile program geliştirilmesi gerektiği düşüncesi bulunmaktadır. Bu durumlar araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

5.1.3. BİLSEM Kurumlarına Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç

Bilim ve Sanat Merkezlerinde çalışmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin yetiştirilmesi ana temasında BİLSEM çalışanlarının göreve başlama şekilleri ve yılları, eğitimcilerin özel yetenekli öğrencilerle iletişim kurma durumları, hizmet içi eğitim

çalışmaları, BİLSEM yönetimi için lisansüstü eğitimden yararlanma durumuna ilişkin sonuçlar belirtilmiştir.

BİLSEM çalışanlarının göreve başlama şekilleri ve tarihleri incelenmiş ve alt temalara ayrılmıştır. Araştırmadaki katılımcıların çoğu mülakat sınavı ile göreve geldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu katılımcıların görüşlerinden görevlendirme ve yöneticilik sınavı vesilesi ile kurumda göreve geldikleri verileri elde edilmiştir. Göreve başlama yıllarına bakıldığında sırasıyla 2018, 2019, 2017, 2016, 2020 ve 2011 yıllarını belirttikleri görülmektedir. Bu yüzden katılımcıların çoğunun son birkaç yıl içerisinde BİLSEM çalışanı oldukları sonucuna varılmıştır. Akın (2019) araştırmasında öğretmen alım kılavuzuna uygun göreve geldikleri sonucuna varılmıştır. Yıldız (2010) yaptığı çalışmada BİLSEM öğretmenlerinin 1-5 yıllık öğretmenler olduğunu belirtmektedir. Bu sonuçlar araştırmanın verilerini desteklemektedir. Sarıay (2019) mülakatla öğretmen seçimi yapıldığını ancak bundan memnun olunmadığı durumunu söylemektedir. Bu çalışmanın sonucu ise mülakat ile göreve geldikleri bakımından araştırma sonucunu desteklediğini ancak bu durumdan memnun olunmadığı için farklı bir duruma dikkat çekildiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezi kurumlarındaki katılımcıların özel yetenekli öğrencilerle iletişim kurma durumları incelendiğinde kategoriler sağlıklı iletişimi etkileyen faktörler ve sağlıklı iletişim kurma çalışmaları şeklinde kategorize edilmiş ve alt temalara ayrılmıştır. Katılımcı öğretmen ve okul yöneticileri tarafından belirtilen görüşlerde sağlıklı iletişimi etkileyen faktörler olarak kurumdaki öğrenci sayısının az olmasının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca özel yetenekli öğrenciler ile dengeli iletişim kurmanın önemi vurgulanmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin özelliklerinin iyi bilinmesi, eğitimciler üzerindeki veli baskıları, iletişim araçlarından kolay ulaşılabilir olanlarının kullanılması durumları da sağlık iletişimi etkilediği görülmektedir. Özel yetenekli öğrenciler ile sağlıklı iletişim kurma çalışmalarına bakıldığında ise en fazla dikkat çeken durumun onları anlamaya çalışılması gerektiği olmuştur. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerle duygusal bağ kurmanın önemli olduğu sonucu tespit edilmiştir. BİLSEM çalışanlarının iletişim becerilerinin geliştirilmesi, bu konuda eğitim alınması gerektiği düşünülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin bazılarında bulunan aşırı özgüveni kırmanın iletişim kurma bakımından etkisine değinilmiştir. Çamdeviren (2014) çalışmasında çocuklardaki aşırı güvenden dolayı

iletişim sorunu yaşandığını bahsetmektedir. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin bunu zaten biliyorum tavrını takınmaları eğitimde zorluklar yaşanmasına sebep olmaktadır (Girgin, 2020). Şahin (2014) çalışmasında öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilen öğretmenler gerektiğini belirtmektedir. Bulut (2016) ise öğretmenlerin iletişim becerilerinin yüksek olmalı önerisinde bulunmaktadır. Koçal, Kanar, Ermiş ve Pınar-Kanar (2009) sağlıklı iletişim kurma rehberliğine ihtiyaç duyulduğu sonucuna varmıştır. İncelenen çalışmaların araştırma sonucunu desteklediği tespit edilmiştir. Tantay (2010) ve Şenol (2011) çalışmalarında herhangi bir iletişim sorunu yaşanmadığı sonucuna varmıştır. Bu durum araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir.

Özel yetenekli çocukların eğitimi için eğitimcilere yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları incelendiğinde etkileyen faktörler ve yapılması istenilen eğitimler kategorileri altında alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcılar hizmet içi eğitimleri yeteli bulmamaktadır. Eğitimleri öğretmenlerin kendi çabaları, eğitim içeriğinin çeşitliliği, öğretmenler arasında akran öğrenmesi ve eğitimlerde uzman akademisyen desteği durumlarının etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Hizmet içi eğitim çalışmalarında yapılması istenilen çalışmalara bakıldığında en fazla katılımcı görüşü proje-etkinlik hazırlama eğitimi olarak vurgulanmaktadır. Bunun yanısıra eğitimcilere lisansüstü akademik eğitim verilmesi, BİLSEM kurumunda yeni göreve başlayan öğretmenlere eğitim verilmesi gerekmektedir. Hizmet içi eğitimde yabancı dil eğitimi verilmesi, uzaktan eğitimin artırılması, çağımızın gerektirdiği teknoloji eğitimi verilmesi ve iletişim becerileri eğitimi alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Sezginsoy (2007), Özkan (2009), Yıldız (2010), Şenol (2011), Geçkil (2012), Satmaz ve Gencel (2016) çalışmalarında hizmet içi eğitimin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Şahin (2014) çalışmasında teknoloji kullanımının öneminden bahsetmektedir. Duman (2013) araştırmasında öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri adına hizmet içi eğitimler düzenlenmesi gerektiğini söylemektedir. Çitil (2018) çalışmasında hizmet içi eğitimin geliştirilmesini ve özel yetenekliler alanında çalışanlara yüksek lisans düzeyinde eğitim verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sarıay (2019) ise çalışmasında hizmet içi eğitimlerin artırılması gerektiğini, akran öğrenmesi durumunu ve yeni atanan öğretmenlerde bilgi eksikliği düşüncesini belirtmektedir. Satmaz ve Gencel (2016) çalışmasında öğretmenlerin uzaktan eğitim ile hizmet içi eğitim

almalarının denenebileceğinden bahsetmektedir. İlgili çalışmalara bakıldığında araştırma sonucunu destekler nitelikte oldukları görülmektedir.

BİLSEM kurumundaki yönetim için lisansüstü eğitimden yararlanılması durumuna ilişkin elde edilen verilere bakıldığında katılımcıların gözünde anlamları ve kazanımları olarak kategorilere ayrılmış ve alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcılar BİLSEM'i yönetmek için lisansüstü eğitim; akademik olarak kendini geliştirmek, öğrencilerle olan iletişim becerilerini geliştirmek, akademik hayata atılmak için BİLSEM'in kullanılması olarak anlamlandırıldığı sonuçları tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcılar lisansüstü eğitime katılabilmek için kolaylık sağlanması ve geliştirilmesi ihtiyacı olduğunu vurgulamaktadır. Lisansüstü eğitim almanın BİLSEM yönetiminde; özgünlük, yaratıcılık becerisi, liderlik becerileri, motivasyon kaynağı ve kaliteli yönetim sağlanması hususlarında kazanımları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şahin (2014) yaptığı çalışmada lisansüstü eğitim imkanları kolay ve teşvik edici olmalı ayrıca ekonomik destek sağlanmalı sonucuna ulaşmıştır. Yeşilova (1997) ise öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Yapılan çalışmalar araştırma sonucunu desteklemektedir.

5.1.4. BİLSEM'de Eğitim ve Öğretimi Engelleyen Durumlara İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç

Bu ana temada Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim faaliyetlerini engelleyen durumlar, özel yetenekli öğrencilerin devamsızlık durumları, sosyoekonomik durumları ve yarışmalardaki durumuna ilişkin sonuçlar belirtilmiştir.

Eğitim faaliyetlerini engelleyen durumlara ait alt temalar incelendiğinde katılımcıların görüşünde edilen veriler kapsamında öğrencilerin kendi okullarından kaynaklı zaman yetersizliği, işleyişe dair yönetmelik eksikliği ve resmi işlemlerin gereksiz prosedürleri, kurumlardaki materyal eksikliği, sınıf mevcutlarının fazla olması, kurumlara öğrencilerin ulaşımındaki sıkıntılar, kurumlardaki öğretmen sayısının ve fiziksel donanım yetersizliği, koronavirüsten kaynaklı pandemi etkisi, yönetsel sıkıntılar yaşanılması durumu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bunlar ile birlikte kurumdaki eğitimcinin akademik yetersizliği, eğitim faaliyetlerinin etkisi, hedefe odaklanma sorunu ve tanılama yetersizliğinden kaynaklı eğitim faaliyetlerinin engellendiği

sonucuna varılmıştır. Bu sonuçların araştırmadaki görüşme sorularının cevaplarından elde edilen veriler ile tutarlı olduğu görülmektedir. Az bir katılımcı ise herhangi bir sıkıntı olmadığını düşünmektedir. Akın (2019), Keskin, Samancı ve Aydın (2013), Şahin (2014) araştırmalarında öğrencilerin kendi okulları da olduğu için zaman sıkıntısı olduğunu söylemektedir. Sarı ve Öğülmüş (2014) öğretmenlerin sıyca yetersizliğinin eğitimi etkileyeceğini ifade etmektedir. Sezginsoy (2007) ise öğretmen eksikliğinden dolayı uyum sorunu yaşandığını ve fiziksel yetersizlikler olduğunu belirtmektedir. Bulut (2016) da fiziksel yetersizlikler olduğunu söylemektedir. Çamdeviren (2014) çalışmasında eğitim materyallerinin yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Şenol (2011) ve Özkan (2009) yönetmelik eksikliğini, Yağlı (2011) BİLSEM yönergesinin yetersiz olduğunu, Özkan (2009) BİLSEM'ler ile ilgili yasal düzenlemelerin yönetmelik yerine yönerge yoluyla olmasının sıkıntı oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında araştırma sonucunu destekledikleri saptanmıştır.

Özel yetenekli öğrencilerin devamsızlık durumlarına ilişkin elde edilen veriler incelendiğinde devamsızlığı etkileyen durumlar ve azaltılması için yapılabilecek çalışmalar kategorileri adı altında alt temalar belirlenmiştir. Katılımcıların görüşlerinde devamsızlığı etkileyen durumlar olarak; zaman yetersizliği ve yoğunluğu, aile içi problemler ve baskı yaşanması, etkinliklerden sıkılma ve öğrencilerin ilgisinin azalması, özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim programlarının yetersizliği, öğrencilerin merkezi sınavlara hazırlanması, BİLSEM kurumlarına ulaşım zorluğu durumlarının etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca devamsızlığı azaltması için yapılabilecek çalışma önerilerine bakıldığında ise yeni etkinliklerin araştırılması veya var olan etkinliklerin geliştirilmesi, devamsızlık nedenlerinin araştırılması ve çözüm üretilmesi, özel yetenekli öğrencilere kurumda tam zamanlı eğitim verilmesi, girecekleri sınavlarda ek puan verilmesi, uzaktan eğitimin artırılması ve devamsızlık sınırını aşanlarının kaydının silinmesi durumları saptanmıştır. Sezginsoy (2007) öğrencilerin merkezi sınavlara hazırlanmasının etkilediği belirtilmiştir. Çamdeviren (2014) ile Aydoğan (2019) araştırmalarında öğrencilerin devamsızlık yapmalarında ulaşım sıkıntısının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız (2010) özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zaman yetersizliğine dikkat çekilmektedir. Sarıay (2019) çalışmasında programların geliştirilmesi gerektiği, eğitimin tam zamanlı olmasını, öğrencilere ek puan verilmesini söylemektedir. Yağlı (2011) ve Çamdeviren (2014) de

araştırmasında BİLSEM'deki eğitimin tam zamanlı eğitime dönüştürülmesi durumuna değinmektedir. Bununla birlikte Koç (2016) veli görüşlerine başvurduğu araştırmasında da tam zamanlı eğitim beklentisi olduğunu vurgulamaktadır. Alandaki araştırmalar incelendiğinde araştırma sonucunu destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

BİLSEM kurumlarında eğitim almakta olan özel yetenekli öğrencilerin sosyoekonomik durumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcılar tarafından belirtilen cevaplardan alt temalar oluşturulmuştur. Öğrencilerin birçoğunun sosyoekonomik anlamda durumunun iyi olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte bazı katılımcılar her düzeyden öğrencinin var olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca düşük ve orta düzeyde öğrenciler olduğu da gözlenmektedir. Özel yetenekli öğrencinin sosyoekonomik durumunun iyi olması halinde velilerin birçok kursa veya eğitime yazdırmaya çalıştıkları bunun sıkıntı çıkarabileceği belirtilmektedir. Bahçeci ve Epçaçan (2020) araştırmasında özel yetenekli öğrencilerin birden fazla eğitim kurumuna gittiklerinde BİLSEM kurumunu ihmal ettiklerinden bunun etkisi olarak da yoğunluğun strese dönüştüğünden bahsetmektedir. Yıldız (2010) çalışmasında BİLSEM öğrencilerinin alt ve orta gelirli sosyoekonomik düzeye sahip olduklarından bahsedilmektedir. Bu durum araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Çamdeviren (2014) ise ailelerin sosyoekonomik durumlarından ötürü çocukların ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını ifade etmektedir. Bu durum araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin yarışmalardaki durumlarına ilişkin yapılan katılımcı görüşmeleri sonucunda elde edilen veriler başarılarını olumsuz yönde etkilediği düşünülen durumlar ve başarı sağlayacağı düşünülen öneriler olarak kategorize edilmiş ve alt temalara ayrılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin katıldıkları ulusal ve uluslararası yarışmalardaki başarısını olumsuz etkileyen durumlar olarak katılımcılar öğrencilerin kendi okullarındaki yoğunluğundan ötürü zaman yetersizliğine dikkat çekmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin farkında olmadıkları akademik yetersizlikleri, dil yetersizlikleri, uygulamaya yönelik deneyim eksikliği, ekonomik destek bulunmaması, resmi işlemlerin sıkıntıları, uzman eksikliği ve bu yarışmalarının yük olarak görülmesi şeklinde sonuca ulaşılmıştır. Öğrencilerin yarışmalardaki başarısını arttırmak için öğretmenlerin belirli alanlarda değil birçok alanda örnek

alınabilecek şekilde akademik yeterliliğe sahip olması, öğrencilere motivasyon sağlanması, özel yetenekli öğrencilerin kendilerini ifade edecekleri bir ortam olarak düşünülmesi, öğrencilerin yarışmalara ilgisi ve öğretmenlerle iletişim gerekliliği sonuçları tespit edilmiştir. Özkan (2009) yaptığı araştırmasında Bilim ve Sanat Merkezleri'nde program geliştirme alanında uzmanlara ihtiyaç olduğunu ifade etmektedir.

5.1.5. Bilim ve Sanat Merkezi Kurumunun Tanıtım Durumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Sonuç

Bilim ve Sanat Merkezlerinin tanıtım durumlarına bakıldığında, BİLSEM kurumunun tanıtım durumu, özel yeteneklilerin eğitiminin tanıtımı, sosyal medya çalışmalarının durumuna ilişkin sonuçlar belirtilmiştir.

Özel yetenekli çocukların eğitim gördükleri BİLSEM kurumunun tanıtım durumlarındaki katılımcı görüşleri incelendiğinde yapılan tanıtım çalışmalarının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bazı katılımcılar ise yeterli bulmamaktadır. Yapılan çalışmalarda yararlı olacağı düşünülen çalışmalar olarak medya ile tanıtımın artırılması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca etkinlikler düzenlenmesi ile topluma tanıtılmasının farkındalığı arttıracığı düşünülmektedir. Bunlarla birlikte özel yetenekliler için yapılan çalışmaların sahiplenmesini ve çalışmalarda özverili çalışmanın önemi vurgulanmaktadır. Toplumda BİLSEM ve özel yetenekliler hakkında doğru bilgi verilmesi gerektiği ve tanılmalara doğruluğu durumunun etkilediği görülmektedir. Sezginsoy (2007) araştırmasında yeterli bilgilendirme yapılmadığını ve geniş kitlelere ulaşmaması durumunu ifade etmektedir. Güler (2015) ise yaptığı çalışmada toplumun bilgilendirilmesi gerektiğini dikkat çekmektedir. Bu durumlar araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

Özel yetenekliler eğitiminin tanıtımı hususunda katılımcı görüşleri analiz edildiğinde özel yeteneklilerin eğitimine yönelik politikalar geliştirilmesi ve onlara imkân sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca özel yeteneklilerin eğitimini sahiplenme duygusunun önemli olduğu düşünülmektedir. Milli yeteneklerimiz kendi başarıları yoluyla da farkındalığı arttırdığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca medya kullanımı, etkinlik-proje çalışmaları, uluslararası eğitime katılım gibi durumlardan da

bahsedilmektedir. ARGEM kurumunun topluma duyurulması gerektiği durumu dikkat çekmektedir. Özel yetenekli öğrencilere staj imkanı verilmesi, kurumların donanım ihtiyacının giderilmesi ve veli baskısının kaldırılması gerektiği düşünülmektedir. Güler (2015) çalışmasında medya kullanımı gerektiğini söylemektedir. Kemahlı (2017) ise öğrencilerin yurt dışında eğitim almalarını ve bu konuda desteklenmelerini ifade etmektedir. Yağlı (2011) araştırmasında yurt dışındaki eğitim çalışmalarının takip edilmesini belirtmektedir.

Ülkemizde ve uluslararası alanda son dönemde oldukça kullanımı artan sosyal medya uygulamaları olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda BİLSEM'in tanıtılması amacıyla kullanılan sosyal medya çalışmalarının durumuna ilişkin veriler analiz edilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda tamamına yakınının sosyal medya hesabı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte sosyal medyada yapılan etkinliklerin paylaşılması, başarıların duyurulması, faydalı ve ilgi çeken paylaşımlar yapılmasının önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca sosyal medyada online olarak eğitim ve röportajlar yayınlanması, sponsorlu reklam çalışmaları yapılması, sosyal medya kullanımı hakkında eğitim alınması ve etkin kullanılması hususlarının etkili olacağı sonucuna varılmıştır. Bazı katılımcılar ise sosyal medya çalışmalarını gereksiz bulmaktadır.

5.2.Öneriler

Araştırma sonucuna bağlı olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda belirtilmiştir.

5.2.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Özel yetenekli öğrencilerin tanılanmasında kullanılan tablet sınavlarının geliştirilmesi tavsiye edilmektedir. Ayrıca başvuru sayısının çok olması ve sürecin uzun sürmesi durumları gözden geçirilmelidir. Tanılanma kriterlerine yaratıcılık kriteri de eklenebilir.
- BİLSEM projelerinde öğrenci gruplarının kalabalık olması, bütçe sıkıntısı, zaman belirsizliği gibi durumlarda gerekli düzenlemeler yapılabilir.
- Tasarım ve Beceri Atölyeleri'nde yaşanan donanım ve müfredat yetersizliklerinin giderilebilir ve atölyelerin sayılarının arttırılabilir.

- Özel yetenekli öğrencilere yönelik spor faaliyetleri düzenlenebilir. Bu faaliyetlere; takım çalışması, aktif hareket ve düşünme becerisi gibi aktiviteler eklenebilir.
- BİLSEM kurumlarındaki özel yetenekli öğrencilere yönelik sosyal bilimler alanındaki çalışmalar artırılıp bu alana yönelik atölye ve uygulama çalışmaları geliştirilmeli ve ihtiyaç duyulan materyaller temin edilmelidir.
- BİLSEM kurumlarının kendi aralarında donanımları standart hale gelmeli ve fiziki yetersizlikler giderilmelidir.
- Mülteci ve yabancı uyruklu özel yetenekli öğrenciler için kültürel farklılıkların giderilmesi, aidiyet duygusunun aşılması ve projelere yönlendirilmesi hususunda etkinlikler ve düzenlemeler yapılabilir.
- BİLSEM kurumları ile kamu ve özel sektörler, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler arasındaki iş birliğinin çalışma alanlarının genişletilmesi gerekmektedir. Bu anlamda sosyal sorumluluk projeleri, sektör temsilcileri ile buluşmalar, seminerler düzenlenmesi, kurumlar arası iletişimin artırılması, uzman veya akademisyen yardımı alınması, üniversitelerde erken eğitim ya da özel sektörde staj imkânı verilmesi gibi çalışmalar uygulanabilir.
- Özel yetenekli öğrenciler ile sağlıklı iletişim kurulması açısından öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik iletişim becerilerini geliştirebilecekleri eğitimler verilebilir.
- Hizmet İçi Eğitim çalışmalarında özellikle yeni atanan öğretmenlere özel yetenekli öğrenciler ile ilgili eğitimler verilmesi gerekmektedir. Ayrıca yabancı dil, teknoloji kullanımı, proje ve etkinlik hazırlama eğitimleri de verilebilir.
- BİLSEM çalışanı olan eğitimcilere lisansüstü eğitim alabilmeleri adına zaman oluşturma ve ekonomik anlamda kolaylıklar sağlanabilir.
- Özel yetenekli çocuklara tam zamanlı eğitim verilmesi için düzenlemeler yapılabilir.
- Özel yetenekli öğrencilerin gireceği merkezi sınavlarda ek puan verilmesi düşünülebilir.
- Özel yetenekli öğrencilere zaman yetersizliğinden dolayı pandemi sürecinden sonra da uzaktan eğitim verilebilir.
- BİLSEM kurumunun topluma tanıtılması için özellikle sosyal medyada faydalı içerikler üretilebilir, ilgi çeken paylaşımlar yapılabilir, online eğitimler ve

röportajlar düzenlenebilir. Bunlara ek olarak öğrencilerin başarıları reklam verilmesi yoluyla tüm medya organlarında duyurulabilir.

5.2.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada çalışma grubu olarak İstanbul ilindeki BİLSEM kurumları seçilmiştir. Bundan sonraki yapılacak araştırmalarda farklı iller çalışma grubu olarak seçilebilir.
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik sosyal bilimler çalışmalarının nasıl olması gerektiği araştırılabilir.
- Özel yetenekli öğrencilerin örgün olarak devam ettikleri okullarda çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerin sağlıklı iletişim kurma durumları araştırılabilir.
- BİLSEM kurumları ile kamu ve özel sektör, STK, üniversite kurumları arasındaki iş birliğinin özel yetenekli çocuklar üzerindeki etkisi araştırılabilir.
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki eğitimin mülteci veya yabancı uyruklu özel yetenekli çocuklar üzerindeki etkisi araştırılabilir.
- Bu araştırma kapsamında okul yöneticileri ve öğretmenler bulunmaktadır. Araştırmaya benzer çalışmalarda veli ve öğrenciler de dâhil edilebilir.
- Bu araştırmanın yönteminde nitel araştırma yöntemi ve analizi kullanılmıştır. Farklı çalışmalarda nicel araştırma yöntemi kullanılarak araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıklan, A., Şişman, M., & Turan, S. (2015). *Bir insan olarak okul müdürü*. (4. Baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Akarsu, F. (2001). *Üstün Yetenekli Çocuklar*. Ankara: Eduser Yayınları
- Akarsu, F. (2004). Üstün yetenekliler. *Birinci Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı*, (63).
- Akın, G. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde bilim ve sanat merkezlerinin etkililiği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Akkanat, H. (1999). Üstün veya özel yetenekliler. *Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi*. Sayı:103.
- Akkutay, Ü. (1999). *Osmanlı Ansiklopedisi (C.5)*. “ Osmanlı Eğitim Sisteminde Enderun Mektebi” Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Akyüz, M. (2018). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S.2018* (Otuzuncu Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alhas, A. (2006). *Lisansüstü eğitim yapmakta olan milli eğitim bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ARGEM, (2019). ARGEM Yapay Zekâ Atölyesi, <http://istanbul.meb.gov.tr/www/argem-yapay-zek-atolyesi/icerik/2504>, [29.10.2020].
- ARGEM, (2020). Sayılarla Okulumuz, www.argem.meb.k12.tr/ , [29.10.2020].
- Arslanoğlu, İ. (2016). *Bilimsel yöntem ve araştırma teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Ataman, A. (1996). Üstün zekâlı ve üstün özel yetenekli çocuklar, eğitimimize bakışlar 1. Edt. İ. Fındıkçı), İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. (2003). Üstün Yetenekli / Zekâlı Çocuk İle Yaşamak, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 39 – 40.
- Aydoğan, H. (2019). *Bilim ve sanat merkezine devam eden üstün yetenekli öğrencilerin anne ve babalarının karşılaştıkları sorunların incelenmesi (Bitlis ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma* (10. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bahçeci, F., & Epçaçan, U. (2020). Özel yetenekli öğrenciler için bir bilmece: birden fazla eğitim kurumunda olmak. *Electronic Journal of Education Sciences*, 9(17), 23-38.
- Başak, R. (2012). Renzulli'nin Üçlü Halka Modeli ve Gardner'ın Çoklu Zeka Kuramı. <https://ustunyetenekliler.wordpress.com/2012/11/01/renzullinin-uclu-halka-modeli-ve-gardnerin-coklu-zeka-kurami/>, [15.09.2020].
- Baykoç, N., Acar, E., Artan, İ., Bayhan, P., Belgin, E., Çetin, Z., ... & Işıtan, S. (2017). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Eğiten Kitap.
- Bildiren, A. (2016). *Üstün yetenekli çocuklar: aileler ve öğretmenler için bir kılavuz*. Doğan Kitap. 3. Baskı
- Bilgili, A. E., (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı (Hazırlayanlar: MR Şirin-A. Kulaksızoğlu-AE Bilgili)*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Budak, İ. (2008). Üstün yeteneklilik kavramı ve tarihsel gelişim süreci. *Journal of Qafqaz University*, (22).
- Bulut, T. K. (2016). *Bilim ve sanat merkezleri'nin etkililiği ve işlevselliğine ilişkin öğretmen, öğrenci, yönetici ve uzman psikolojik danışmanların görüşleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi. Elazığ

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*.(Onyedinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cihanker, S. (2018). Üstün Yetenekli Öğrenciler. <http://sonercihanker.blogspot.com/2018/04/ustun-yetenekli-ogrenciler-1.html>, [15.09.2020].
- Clark, B. (2015). *Üstün zekalı olarak büyüme*. Çev: F. Kaya, ve Ü. Ogurlu) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cutts, Norma E., and Nicholas Moseley. "Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi." *Çev: İ. Ersevimi*. İstanbul: Özgür Yayınları (2004).
- Çakır, E. (2017). *Ortaokullarda Aile Katılımına Yönelik Okul Müdürlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Karaman İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Çağlar, D. (1972). Üstün Zekalı Çocukların Özellikleri, *Ankara Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.5. (3-4) 95-110.
- Çağlar, D. (1976) Okulda Başarısız Olan Üstün Zekalı Çocuklar. Ankara: *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Cilt 2, sayı:10 ss:9-14.
- Çağlar, D. (2004a) Üstün Zekalı Çocukların Seçimi. *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi. Seçilmiş Makaleler Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları. ss. 343-350.
- Çağlar, D. (2004b) Üstün Zekalı Çocukların Eğitim Modelleri. *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi. Seçilmiş Makaleler Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları. ss. 317-334.
- Çamdeviren, Ş. (2014). *Bilim ve sanat merkezine (BİLSEM) devam eden üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler (Sakarya ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Çitil, M. (2018). Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitimi politikalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47 (Özel Sayı 1)

Çocuk Vakfı, (2020). www.cocukvakfi.org.tr/ [25.10.2020].

Davaslıgil, Ü. (1990). Üstün Çocuklar. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Ekim-Kasım-Aralık, Sayı:13

Davaslıgil, Ü. (1995). Üstün zekâlı çocukların eğitimi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Kasım-Aralık, Sayı:43

Davis, G. A. (2014). Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimi öğretmenler ve ebeveynler için el kitabı. *Müjde Işık Koç (Çev.). İstanbul: Özgür Yayınları.*

Doğan, M., Tekcan, N., & Cürebal, F. (2004). Üstün ve özel yetenekli öğrencilere yönelik bir okul modeli: Tevitöl. *I Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı (101-106). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 64.*

Doğa Koleji, (2020). www.dogakoleji.k12.tr/ustun-basvuru/ [24.10.2020].

Dönmez, N. B. (2007). Üstün ve Özel Yeteneklilerin Eğitimleri Ülkemize Özgün Bir Model: Bilim ve Sanat Merkezleri (Bil-Sen). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(15), 178-186.

Dönmez, N. B. (2012). *Üstün Yetenekli Çocuklar* E. Nilgün METİN (Editör) Özel Gerekli Çocuklar. Maya Akademi: Ankara.

Duman, M. (2013). *Üstün zekalı ve yetenekli bireylere yönelik eğitim modelleri ve öğretimsel uygulamaları.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu. (2004). I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi. İstanbul. Çocuk Vakfı Yayınları.

Erdoğan, İ. (2014). Eğitim ve okul yönetimi(Üçüncü Baskı). *İstanbul: Alfa Yayıncılık.*

Ervasa T. N. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Amasya Üniversitesi, Amasya.

- Enç, M. (1979). *Üstün beyin gücü: Gelişim ve eğitimleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Ersoy, Ö., & Avcı, N. (2001). Üstün zekalı ve üstün yetenekliler, özel gereksinimi olan çocuklar ve eğitimleri. “*Özel Eğitim*” İstanbul: YAPA Yayın Pazarlama.
- Gardner, H. (1983). *The theory of multiple intelligences*. New York, NY: Basic Books.
- Gagne, F. (2003). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. In N. Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (3rd ed, pp. 60-74). Boston: Allyn and Bacon.
- Geçkil, A. (2012). *Bilim ve sanat merkezlerindeki (BİLSEM) laboratuvar yeterliliklerinin ve uygulamalarının değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Girgin, D. (2020). Özel yetenekli öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliliklere ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 895-915.
- Gökdere, M., Ayvacı, H. Ş., & Küçük, M. (2004). Üstün yetenekli çocukların karşılaştıkları temel problemler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 313, 23-32.
- Güler, M. (2015). *Bilim ve Sanat Merkezlerine İlişkin Paydaşların Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum
- Güven, İ. (2015). *Türk Eğitim Tarihi* (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun, *T.C. Resmi Gazete*, 9242, 15 Şubat 1956.
- Karakurt, B. (2003). Sınıf yönetiminde üstün zeka ve yetenekli öğrencilere yönelik öğretmen tutumu. www.fencebilim.com, [13.09.2020].
- Kaya, N. G. (2013). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ve BİLSEM’ler. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1).

Kemahlı, Ş. B. (2017). *Türkiye Cumhuriyeti devletinin özel yetenekliler eğitim politikasının bilsem müdürleri ve ilgili öğretim üyelerinin bakış açılarıyla değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Keskin, M. Ö., Samancı, N. K., & Aydın, S. (2016). Bilim ve sanat merkezleri: mevcut durumları, sorunları ve çözüm önerileri. *Üstün Yetenekliler Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi (UYAD)*, 1(2).

Kızıldeniz, M. (2017). *Başarılı Okul Müdürlerinin Yönetim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Koç, İ. (2016). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrenci velilerinin bilim ve sanat merkezi'yle ilgili görüşleri: Bir BİLSEM örneği. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 3(3), 1-10.

Koçal, Z. D., Kanar, E., Ermiş, S., & Pınar Kanar, K. (2009). *Bilim ve sanat merkezine devam eden üstün yetenekli öğrencilerin temel ihtiyaçları: Amasya örneği*. Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Yeni Açılımlar/25-27 Mart.

Kozak, M. (2018). *Bilimsel araştırma: tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. (4. Baskı) Ankara: Detay Yayıncılık

Kuzu, İ. Y., & Şenol, C. (2012). Views of Teachers about Gifted Curriculum (Case of BİLSEM)/Üstün Yetenekliler Eğitim Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (BİLSEM Örneği). *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 13-35.

Küçük, M., Gökdere, M. ve Çepni, S. (2005). Difficulties of Turkish science gifted teachers: instituons of science art centers. *Relieve*, 1, 83-98.

Küçüköğlü, M. (2014). *Üstün ve özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde model olan Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Levent, F. (2014). *Üstün yetenekli çocukları anlamak: üstün yetenekli çocuklar sarmalında aile, eğitim sistemi ve toplum*. Nobel Yayıncılık.

MEB, (2009). Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği. *Resmî Gazete*, 16, 27260.

MEB, (2013). Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimidstratejiveuygulamaklavuzu.pdf , [16.09.2020].

MEB, (2016). BİLSEM Yönergesi, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf , [10.11.2020].

MEB, (2018). Bilim ve sanat merkezleri öğrenci tanılama ve yerleştirme kılavuzu 2018-2019, <https://orgm.meb.gov.tr/www/2018-2019-bilsem-ogrenci-tanilama-ve-yerlestirme-kilavuzu-ve-tanitim-animasyonlari-yayimlandi/icerik/1125>, [17.11.2020]

MEB, (2019). BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu, <https://orgm.meb.gov.tr/www/2020-yili-bilsem-ogretmen-secme-ve-atama-kilavuzu-yayimlandi/icerik/1232> , [17.11.2020]

MEB, (2020). Kurum Listesi, <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx> [10 Ekim].

Renzulli, J. S. (1978). *What makes giftedness? Reexamining a definition*. Phi Delta Kappan, 60, 180–184.

Özbay, Y. (2019) “Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

- Özkan, D. (2009). *Yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerine göre bilim ve sanat merkezlerinin örgütsel etkililiği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye.
- Sak, U. (2016). *Üstün zekalılar: Özellikleri tanılanmaları eğitimleri*. (6. Baskı) Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sarı, H., & Öğülmüş, K. (2014). Evaluation of the problems faced by teachers and students in science and art centers. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 254-265.
- Sarıay, S. A. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde bilim ve sanat merkezlerinin rolü: Öğretmen ve veli görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü., & Çatalbaş, G. (2019). Velilerin gözüyle BİLSEM. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 114-133.
- Satmaz, İ., & Gencel, İ. E. (2016). Bilim sanat merkezlerinde görevlendirilen öğretmenlerin hizmet içi eğitim sorunu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 59-73.
- Semerci, N., & Kaya, E. (2007). Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) Görev Yapan Öğretmenlerin BİLSEM'e Yönelik Görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 230-242.
- Sezginsoy, B. (2007). *Bilim ve sanat merkezi uygulamasının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Sığırı, Ü. (2018) *Nitel araştırma yöntemleri*. (1. Baskı) İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2011). *Eğitim bilimine giriş*. (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sternberg, R. J., & Zhang, L. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit theory. *Gifted Child Quarterly*, 39(2), 88-94.

- Şahin, Ç. (2014). *Bilim ve sanat merkezlerine yönelik karşılaştırmalı bir inceleme ve standartların belirlenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Şahin, Ç. Ç. (2014). Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin bu kurumlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 11(1), 101-117.
- Şenol, C. (2011). *Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri (BİLSEM örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Tahmaz, S. (2019). *Lisansüstü eğitim alan öğretmenlere ilişkin yönetici tutumları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Tanık Önal, N. (2019). “Üstün Zekâlı Çocukların Tanılanmaları”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (2): 1591-1602
- Tantay, Ş. (2010). *Özel veya üstün yetenekli çocuklara eğitim veren okul ve merkezlerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- TBMM. (2012) *Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi, Eğitimleriyle İlgili Sorunların Tespiti ve Ülkemizin Gelişimine Katkı Sağlayacak Etkin İstihdamlarının Sağlanması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_03/28093628_trkiyebykmillet-meclisiraporu.pdf, [17.10.2020].
- Teaching Gifted Students. (2018). *Teaching Gifted & Talented Students*. <https://teachinggiftedstudentscom.wordpress.com/2018/04/16/teaching-gifted-students/>, [15.09.2020].
- TDK, (2020). www.sozluk.gov.tr/ , [17.11.2020].
- TEVİTÖL, (2020). www.tevitol.k12.tr/tarihce/ [24.10.2020].

- Tuncay, A., (2015). *Enderun Mektebi ile Bilim ve Sanat Merkezlerindeki üstün yetenekli öğrencilere verilen fen bilimleri eğitiminin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Tunçdemir, İ. (2004). Çoksesli müzikte üstün bir yetenek: Fazıl Say. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Türkdoğan, O., & Gökçe, O. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi*. Çizgi Kitabevi.
- TÜZDEV, (2020). www.tuzdev.org/ [25.10.2020].
- TÜZDER, (2020). www.tuzder.org/ [25.10.2020].
- TÜZYEKSAV Liderler Okulu, (2020). www.turkiyeustunzekalilarokulu.com/ [25.10.2020].
- TZV, (2020). www.tzv.org.tr/ [25.10.2020].
- ÜZE, (2020). www.ustunzekalilar.org/ [25.10.2020].
- Yaşar, G. (2010). *İsrail’de Üstün Zekalıların Eğitimi*, http://www.aktuelpsikoloji.com/artikel.php?artikel_id=875, [05.10.2020]
- Yağlı, Ş. (2011). *Yönetici ve öğretmen görüşleri çerçevesinde bilim ve sanat merkezlerinin yapısı ve yeniden yapılanması: İstanbul bilsem örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yeşilova, H. (1997). *Üstün Yeteneklilik ve Türkiye’de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, H. (2010). *Üstün yeteneklilerin eğitiminde bir model olan bilim ve sanat merkezleri (BİLSEMLER) üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, M. (2019). *Ulusal İnsan Kaynakları'nın geliştirilmesi açısından Türkiye'deki üstün yetenekli çocukların eğitimlerinin paydaşlar perspektifinden değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

EKLER

EK1: Araştırma İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-10.01-E.6986229
Konu :Anket Araştırma İzni

15.05.2020

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

- İlgi: a) 16.03.2020 tarihli ve 963 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 08.05.2020 tarihli ve 6855626 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Muhammed Mustafa KIZILKAYA'nın "Özel Yetenekli Çocukların Eğitiminde Kritik Konular Ve Uygulamalar:BİLSEM Örneği" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Mustafa AKHAN
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek Mh. İmran Öktem Cd.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/ İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Bilgi İçin Dilek ALADAĞ
Tel:(0212)384 34 00-3628

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1470-34CC-3452-b735-ab3d kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-10.01-E.6855626
Konu :Anket ve Araştırma İzin Talebi

08/05/2020

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin 16.03.2020 tarihli ve 963 sayılı yazısı.
b) Bakanlığımızın 21.01.2020 tarih ve 1563890/2020/2 No'lu genelgesi
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 30.04.2020 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Muhammed Mustafa KIZILKAYA'nın "Özel Yetenekli Çocukların Eğitiminde Kritik Konular ve Uygulamalar: BİLSEM Örneği" konulu tezi kapsamında, Resmi Bilim Sanat Merkezinde görev yapan yönetici ve öğretmenlere Demografik Bilgi Formu ve Görüşme Formu anket uygulama isteği istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla okullar açıldığında uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1-Genelge.
2-Komisyon Tutanağı.

OLUR
<.....>
Dr.Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek Mh. İmran Öktem Cd.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/ İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Bilgi İçin Dilek ALADAĞ
Tel:(0212)384 34 00-3628

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ed47-4f89-3e86-9f3d-e7dc koda ile teyit edilebilir.

EK2: Görüşme Formu

Sayın Öğretmen/ Yönetici,

Bu araştırmanın amacı "Özel Yetenekli Çocukların Eğitiminde Kritik Konular ve Uygulamalar" başlıklı yüksek lisans tezine veri toplamaktır. Bu amaçla geliştirilen ilişikteki yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Katkılarınız ile gerçekleştirilecek bu çalışmada, özel yetenekli öğrencilere verilen eğitimdeki kritik konulara ve uygulamalara dair mevcut problemler ve bunlara dair çözüm önerilerinizin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırma Millî Eğitim Bakanlığının 2020/02 Sayılı Araştırma Uygulama İzinleri hakkında yayınladığı Genelge'ye uygun olarak yapılacak olup; çalışmada kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacak, gerekli her türlü yükümlülük özenle yerine getirilecektir. Çalışma bilimsel bir araştırma için veri toplamayı amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak, çalışmanın sonuçları katılımcıların aleyhine olacak şekilde kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır, verdiğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve kimliklerinizi açık edici davranışlardan kaçınılacaktır. Çalışmaya katılım sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissetmeniz durumunda istediğiniz zaman katılımınızı sona erdirebilirsiniz.

Görüşmeye ayıracığınız zaman ve gösterdiğiniz ilgi için teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Muhammed Mustafa Kızılkaya
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

Açıklama: Aşağıda kişisel bilgilere yönelik sorular yer almaktadır. Lütfen durumunuza uygun olan seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz veya size uygun cevapları yazınız.

1. Cinsiyetiniz :	Erkek () Kadın ()
2. Göreviniz:	Okul Yöneticisi () Öğretmen ()
3. Yaşınız :	25-35 () 36-45 () 46 ve üstü ()
4. Mesleki Kıdem Yılıınız:	1-5 () 6-10 () 11-15 () 16 ve yukarı ()
Yönetici iseniz yöneticilik kıdeminiz:	1'den az () 1-3 yıl () 4-5 yıl () 6-10 yıl () 11 yıl ve üzeri ()

MA

5. BİLSEM'deki çalışma süreniz? : 1'den az () 1-3 yıl () 4-5 yıl () 6 ve üstü ()
5.Eğitim Durumunuz: Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans ()
Doktora ()
6. Branşınız : Bilişim () Fen Bilimleri () Görsel Sanatlar ()
Müzik () Matematik () Edebiyat () Sosyal Bilgiler () İngilizce () Sınıf Öğr.() Biyoloji ()
Kimya () Tarih () Coğrafya () Felsefe () Rehberlik () Diğer ()
7. Özel Yetenekliler hakkında eğitim aldınız mı? Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
Hizmetiçi Eğitim () Diğer:.....

GÖRÜŞME SORULARI

1. Kurumunuzda görevinize nasıl ve ne zaman başladınız?
2. Özel yetenekli öğrencilerin tanılanma durumları hakkındaki düşünceleriniz nedir?
3. Kurumunuzdaki proje çalışmalarının uygulamaları hakkında neler düşünmektesiniz?
4. BİLSEM'lerdeki tasarım ve beceri atölyelerinin uygulamaları hakkındaki düşünceleriniz nedir?
5. Özel yetenekli öğrencilerinize yönelik sportif faaliyetleriniz hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce özel yetenekli öğrencilere ne tür sportif faaliyetler verimli olur?
6. Sosyal Bilimler alanına yönelik çalışmalar hakkındaki düşünceleriniz nedir? Bu alan ile ilgili özel yeteneklilere yönelik ne tür faaliyetler geliştirilebilir?
7. Çalışmakta olduğunuz kurumun donanımı sizce yeterli mi? Daha iyi bir donanıma sahip olmasını gerektiren durumlar hakkındaki düşünceleriniz nedir?
8. Kurumunuzda mülteci öğrencileriniz var mı? Eğer varsa özel yetenekli mülteci öğrenciler ile ilgili çalışmalar sizce yeterli mi? Nasıl daha verimli olabilir?
9. Kamu kurumları ve özel sektörler ile mevcut işbirlikler yeterli düzeyde mi? Sizce nasıl verimli olabilir?
10. Sivil Toplum Kuruluşları ile mevcut işbirlikler yeterli düzeyde mi? Sizce hangi alanda ve uygulamalarda verimli bir iş birliği olabileceğini düşünüyorsunuz?
11. Üniversiteler ile BİLSEM'lerin arasındaki eğitim çalışmalarını hakkındaki düşünceleriniz nedir? Sizce nasıl daha yararlı olabilir?
12. Özel yetenekli öğrencilerin lisansüstü eğitim yaparak eğitilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

13. Öğrencileriniz ile sağlıklı iletişim kurmak için yaşadığınız durumlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sizce nasıl daha sağlıklı iletişim kurulabilir? Açıklayınız.
14. BİLSEM çalışanlarına yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları hakkında özel yeteneklilerin eğitimi açısından ne tür faaliyetlerin yapılmasını istersiniz?
15. BİLSEM yönetiminde lisansüstü eğitimden yararlanmak sizin için hangi anlamlara gelmektedir? Nedenleri ile açıklayınız.
16. Kurumunuzdaki eğitim faaliyetlerini engelleyen durumlar hakkındaki düşünceleriniz nedir? Bu problemler sizce nasıl çözülebilir?
17. Kurumunuzdaki devamsızlıkları fazla olan öğrenciler durumları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sizce devamsızlığın azalması için ne tür faaliyetler yapılabilir? Açıklayınız.
18. Kurumunuzdaki öğrencilerin sosyoekonomik durumları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
19. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda BİLSEM öğrencilerinin başarılarını etkileyen olumlu ve olumsuz etmenler nelerdir? Nedenleri ile açıklayınız.
20. Özel yetenekli öğrencilerin yararına farkındalık oluşturabilmek adına kurumunuzun topluma tanıtılması için daha önce yapılan tanıtımlar sizce yeterli mi? Sizce nasıl daha etkili ve yararlı olabilir?
21. Uluslararası alanda ülkemizin özel yeteneklilere yönelik eğitimin tanıtımı hakkında ne düşünüyorsunuz? Milli yeteneklerimiz sizce nasıl daha fazla duyurulabilir?
22. Sosyal medya hesabınız var mı? BİLSEM'in tanıtılabilmesi adına sosyal medyada ne tür faaliyetlerin yapılması verimli olur?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Muhammed Mustafa Kızılkaya

EĞİTİMİ

Lise: Denizli Durmuş Ali Çoban Anadolu Lisesi (2008-2012)

Lisans: İstanbul Üniversitesi-Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği (2012-2016)

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi (2018-2021)

İŞ DENEYİMİ

İbn Haldun Üniversitesi, Kurumsal İletişim ve Tanıtım Daire Başkanlığı